

บัญชีพิมพ์ตลอดการรักษาคัด ๙ ของพนักงานไปรษณีย์ : ศึกษาเฉพาะกรณี
พนักงานไปรษณีย์ภาณูจิตร กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๔๘

บุณยชญา วิจิตรขจร

ตำราพิมพ์สืบเนื่องแห่งงานของกรมศึกษาตามหลักหลักสูตรศาสตราจารย์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาพฤกษศาสตร์ในศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๐

ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศิลปะ ของพนักงานไปรษณีย์ : ศึกษาเฉพาะ
กรณีพนักงานไปรษณีย์ภายในเจริญ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๔๘

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๑

B 17160

**FACTORS AFFECTING THE FIVE PRECEPTS OBSERVATION OF POST-
OFFICIALS : A CASE STUDY OF POST- OFFICIALS AT
PASICHAROEN DISTRICT, BANGKOK, B.E. 2549**

BOONCHAYA WIWITKHAJORN

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF BUDDHIST STUDIES
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2551 (2008)**

หัวข้อสารนิพนธ์ : ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาเชื้อ ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ : ศึกษาเฉพาะกรณี
พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๔๕

ชื่อนักศึกษา : บุญชญา วิวิธขจร

สาขาวิชา : พุทธศาสนศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร. ลำดวน ศรีมณี

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มานพ นักการเรือน

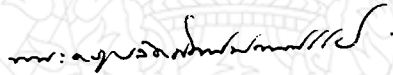
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร. ลำดวน ศรีมณี)

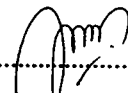
..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มานพ นักการเรือน)

..... กรรมการ

(ดร. สุวิญ รักสัตย์)

..... กรรมการ

(ดร. ธีรวัฒน์ แสงแก้ว)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : Factors Affecting the Five Precepts Observation of Post-Officials :
A Case Study of Post-Officials at Pasicharoen District, Bangkok, B.E.
2549

Student's Name : Boonchaya Wiwitkhajorn

Department : Buddhist Studies

Advisor : Assoc. Prof., Pol.Col., Dr. Lamdaun Srimanee

Co-Advisor : Asst. Prof. Dr. Manop Nakkanrien

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Dr. Srimanee
..... Advisor
(Assoc. Prof., Pol.Col., Dr. Lamdaun Srimanee)

Manop
..... Co-Advisor
(Asst. Prof. Dr. Manop Nakkanrien)

Dr. Suvin Ruksat
..... Member
(Dr. Suvin Ruksat)

Theerat S.
..... Member
(Dr. Theerat Saengkaew)

หัวข้อสารนิพนธ์	: ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๔๕
ชื่อนักศึกษา	: บุญชญา วิวิธขจร
สาขาวิชา	: พุทธศาสนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	: รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร. ถนัดวน ศรีมณี
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มานพ นักการเรือน
ปีการศึกษา	: ๒๕๕๐

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๔๕” โดยมีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ (๒) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ จำแนกตามตัวแปรอิสระ และ (๓) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕

การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่หาได้ด้วยวิธีการสุ่มแบบเป็นระบบ (Systematic Sampling) โดยเลือก ๑ คน เว้น ๑ คน จากประชากรทั้งหมด จำนวน ๒๗๗ คน และเลือกได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๓๕ คน ใช้สถิติการบรรยาย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน คือ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า

๑) พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ด้านความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความสนใจในพระพุทธศาสนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับบางครั้ง

๒) พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ด้านความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมไม่แตกต่าง ส่วนที่มีอายุและรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความสนใจในพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน แต่ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และสถานภาพแตกต่างกัน มีความสนใจในพระพุทธศาสนากันแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓) พนักงานไปรษณีย์เกษียณอายุได้เสนอปัญหาที่สำคัญ คือ (๑) ไม่ค่อยมีเวลาเข้าวัดฟังธรรม เพราะต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ (๒) สภาพแวดล้อมทางสังคมทำให้การรักษาศีล ๕ เป็นเรื่องยาก (๓) ไม่เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ที่ชัดเจนจากการรักษาศีล และได้เสนอแนวทางแก้ไขที่สำคัญ คือ (๑) ควรหาเวลาว่างเข้าวัดฟังธรรมรักษาศีล (๒) ควรสนับสนุนส่งเสริมให้พนักงานลาไปรักษาศีล ปฏิบัติธรรมได้ และควรงดเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกประเภทเมื่อจัดงานสังสรรค์ (๓) ควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดอบรมให้พนักงานเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการรักษาศีล ๕

Thematic Title : **Factors Affecting the Five Precepts Observation of Post-Officials :
A Case Study of Post-Officials at Pasicharoen District, Bangkok, B.E.
2549**

Student's Name : **Boonchaya Wiwitkhajorn**

Department : **Buddhist Studies**

Advisor : **Assoc. Prof., Pol.Col., Dr. Lamdaun Srimanee**

Co-Advisor : **Asst. Prof. Dr. Manop Nakkanrien**

Academic Year : **B.E. 2550 (2007)**

ABSTRACT

This thematic paper “Factors Affecting the Five Precepts Observation of Post-Officials : A Case Study of Post-Officials at Pasicharoen District, Bangkok, B.E. 2549” aimed (1) to study the factors affecting the five precepts observation of post-officials (2) to compare the factors affecting the five precepts observation of post-officials separated to independent variable and (3) to study problems and solutions for observing the five precepts.

Collecting data used questionnaire from the target group by systematic random sampling. It got 139 sample populations by selecting every other person from 277 populations in total.

Analyzing the data used frequency, percentage, means, standard deviation; inferential statistics used t-test and One-way ANOVA. If the difference was found, it would be tested in a pair by Means of Scheffe and then analyzed by computing.

The result of research found that :

1) In the whole view post-officials at Pasicharoen post office, Bangkok believed in “the Law of Action and Result,” which was a factor on observing the five precepts, at a high level. “Interesting in practicing Buddhism” was at an occasional level.

2) It also found that there had no difference between post-officials who were different ages, educations, positions believed in “the Law of Action and Result” and “interesting in practicing Buddhism”, which were factors on observing the five precepts. On the other hand, the different of ages and incomes had no result in the belief of the Law of Action and Result, but it found the difference on “Interesting in practicing Buddhism” at a statistically significant level of .05.

3) Post-officials have the suggestions; (1) Having no time to go to temple, (2) Social environments make them difficult to observe the five precepts, (3) Not seeing the benefit form observing the five precepts. Post-officials had the solutions; (1) Providing time to go to temple (2) Encouraging post-officials to go to temple (3) Having a training course of Dhamma.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร. ลำดวน ศรีมณี อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มานพ นักการเรือน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รวมทั้งเพื่อนร่วมชั้นเรียนคือคุณวิญญู กิณะเสน ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณพระครูปริชาธธรรมวิธาน ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ และรักษาการเจ้าอาวาสวัดทองเนียม ที่แนะนำและสนับสนุนโอกาสในการศึกษา รวมทั้งช่วยตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และกราบขอบพระคุณ พระมหาเหรียญชัย อติวิโร พระสมัชช กิตติญาโณ ที่ช่วยตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัย

กราบขอบพระคุณคณะผู้บริหาร พระวิบูลธรรมภรณ์ รองอธิการบดี รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้

กราบขอบคุณอาจารย์สำรวย นักการเรือน ที่ช่วยตรวจแก้สำนวนภาษา อาจารย์พิน โยพรหมเมือง ที่ช่วยตรวจสอบภาษาอังกฤษ

กราบขอบคุณ พี่สาวและพี่ชาย รวมทั้งหลาน ๆ ทุกคนที่ช่วยสนับสนุนและเป็นกำลังใจในการเข้ารับการศึกษารวมทั้งสนับสนุนช่วยเหลือพร้อมทั้งแนะนำสถานที่เก็บข้อมูลในการทำการวิจัย และขอขอบคุณพนักงานไปรษณีย์ทุก ๆ ท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยคาดหวังว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ของไปรษณีย์และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และคาดหวังว่าจะเป็นงานวิจัยที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาศิล ๕ เพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาคนในสังคมให้อยู่ร่วมกัน ได้อย่างสงบสุข

คุณความดีและประโยชน์ที่ได้รับจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้แด่บุพการีและผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน อนึ่งหากความผิดพลาด บกพร่องถ้าจะมี ผู้วิจัยขอน้อมรับเพื่อแก้ไขต่อไป

บุณชญา วิวิธขร

สารบัญย่อ

ตำราที่ใช้ในการค้นคว้าหลักฐานในพระพุทธศาสนา สำหรับการเขียนสารนิพนธ์นี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๕ อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย และปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรค ในการอ้างอิงได้ใช้ชื่อย่อของคัมภีร์ต่าง ๆ ไว้ในเชิงอรรถของสารนิพนธ์ ซึ่งชื่อย่อนี้มีคำเต็ม ดังนี้

คำย่อ	คำเต็ม
พระวินัยปิฎก	
วิ.มหา.	วินัยปิฎก มหาวิภังค์
พระสุตตันตปิฎก	
ที.สี.	สุตตนต์ปิฎก ทีฆนิกาย สีลขุขนวคฺค
ที.ม.	สุตตนต์ปิฎก ทีฆนิกาย มหาวคฺค
ที.ปา.	สุตตนต์ปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวคฺค
ม.มู.	สุตตนต์ปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก
ม.ม.	สุตตนต์ปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณณาสก
ม.อุ.	สุตตนต์ปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปณณาสก
สํ.ส.	สุตตนต์ปิฎก สํยุตตนิคาย สคาวคฺค
สํ.นิ.	สุตตนต์ปิฎก สํยุตตนิคาย นิทานวคฺค
สํ.สพา.	สุตตนต์ปิฎก สํยุตตนิคาย สพายตนวคฺค
อง.ติก.	สุตตนต์ปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกนิปาต
อง.จตุก.	สุตตนต์ปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกนิปาต
อง.ปญจก.	สุตตนต์ปิฎก อังคุตตรนิกาย ปญจกนิปาต
อง.อฎฐก.	สุตตนต์ปิฎก อังคุตตรนิกาย อฎฐกนิปาต
ขุ.เถร.	สุตตนต์ปิฎก ขุททกนิกาย เถรคาถา
ขุ.ม.	สุตตนต์ปิฎก ขุททกนิกาย มหานิทฺเทศ
พระอภิธรรมปิฎก	
อภิ.วิ.	อภิธมฺมปิฎก วิภังค์

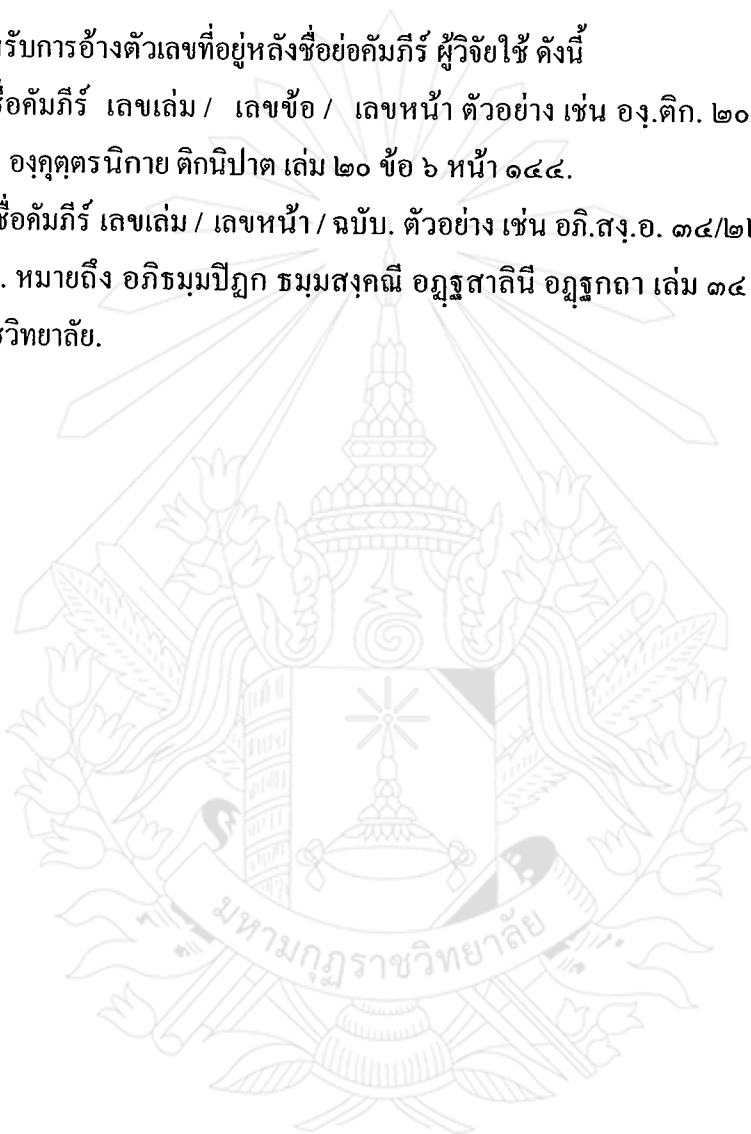
อรรถกถา

อภิ.สง.อ. อภิธมฺมปิฎก ธรรมสงคณิ อฏฐสาลีณี อฏฐกถา
ปกรณ์วิเสส
วิสุทฺธิ. วิสุทฺธิมคฺคปกรณ

สำหรับการอ้างตัวเลขที่อยู่หลังชื่อย่อคัมภีร์ ผู้วิจัยใช้ ดังนี้

๑. ชื่อย่อคัมภีร์ เลขเล่ม / เลขข้อ / เลขหน้า ตัวอย่าง เช่น อญ.ติก. ๒๐/๖/๑๔๔. หมายถึง
สุตตปิฎก อญุตฺตกรณิกาย ติกนิปาต เล่ม ๒๐ ข้อ ๖ หน้า ๑๔๔.

๒. ชื่อย่อคัมภีร์ เลขเล่ม / เลขหน้า / ฉบับ. ตัวอย่าง เช่น อภิ.สง.อ. ๓๔/๒๒๑/ ฉบับมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย. หมายถึง อภิธมฺมปิฎก ธรรมสงคณิ อฏฐสาลีณี อฏฐกถา เล่ม ๓๔ หน้า ๒๒๑ ฉบับ
มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญคำย่อ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๔ สมมติฐานการวิจัย	๔
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๗ หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้	๕
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม	๖
๒.๑.๑ ความหมายของความเชื่อ	๖
๒.๑.๒ ประเภทของความเชื่อ	๗
๒.๑.๓ ความหมายของกรรม	๘
๒.๑.๔ ประเภทของกรรม	๑๑
๒.๑.๕ กรรมตามนัยแห่งอุพกัมมวิกังคสูตร	๑๖

๒.๑.๖ การให้ผลของกรรม	๑๘
๒.๑.๗ คุณค่าที่เด่นของกรรม	๑๙
๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับความสนใจในพระพุทธศาสนา	๒๐
๒.๒.๑ ความหมายของความสนใจ	๒๐
๒.๒.๒ ความสนใจในพระพุทธศาสนา	๒๑
๒.๓ หลักศีล ๕	๒๒
๒.๓.๑ ความหมายของศีล ๕	๒๔
๒.๓.๒ ความสำคัญของศีล	๓๐
๒.๓.๓ องค์ประกอบของศีล	๓๔
๒.๓.๔ ข้อปฏิบัติในสิกขาบท ๕ ข้อ	๓๕
๒.๓.๕ โทษของเวร ๕	๔๓
๒.๓.๖ ประโยชน์หรืออานิสงส์ที่ได้รับจากการรักษาศีล	๔๕
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการบริการไปรษณีย์	๔๙
๒.๔.๑ ความหมายของการบริการไปรษณีย์	๔๙
๒.๔.๒ ขั้นตอนของการบริการไปรษณีย์	๔๙
๒.๔.๓ คุณลักษณะที่ดีของพนักงานไปรษณีย์	๕๐
๒.๔.๔ คุณธรรมสำหรับพนักงานไปรษณีย์	๕๐
๒.๕ สภาพพื้นที่ทำวิจัย	๕๒
๒.๕.๑ ประวัติและความเป็นมาของที่ทำการไปรษณีย์ภาษีเจริญ	๕๒
๒.๕.๒ ผลการดำเนินงานของที่ทำการไปรษณีย์ภาษีเจริญ	๕๓
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๓
๒.๗ สรุปกรอบแนวคิด	๕๘
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๕๙
๓.๑ ประชากร	๕๙
๓.๒ การสุ่มตัวอย่าง	๕๙

๓.๓ กรอบแนวคิดและการกำหนดตัวแปร	๕๕
๓.๔ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	๖๐
๓.๕ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๐
๓.๖ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	๖๑
๓.๗ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๑
๓.๘ การวัดค่าตัวแปร	๖๒
๓.๙ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๒
๓.๑๐ สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๖๓
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๖
๔.๑ สัมพันธภาพที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๗
๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๗
ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๖๗
ตอนที่ ๒ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม	๖๕
ตอนที่ ๓ ความสนใจในพระพุทธศาสนา	๗๒
ตอนที่ ๔ การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	๗๓
ตอนที่ ๕ ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕	๗๔
บทที่ ๕ บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๗๖
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๗๖
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๗๗
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๕๐
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๕๐
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	๕๐
บรรณานุกรม	๕๑

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

๕๕

๕๖

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์

๕๗

ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

๑๐๔

ประวัติผู้วิจัย

๑๐๗

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ ๑	แสดงจำนวน ร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไป ด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และ รายได้ต่อเดือนของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร	๖๘
ตารางที่ ๒	แสดงจำนวน ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร	๖๙
ตารางที่ ๓	แสดงจำนวน ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร	๗๒
ตารางที่ ๔	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ	๗๓
ตารางที่ ๕	แสดงการเปรียบเทียบความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ	๗๔
ตารางที่ ๖	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม อายุ	๗๔
ตารางที่ ๗	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ	๗๕
ตารางที่ ๘	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม ระดับการศึกษา	๗๕
ตารางที่ ๙	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๕

ตารางที่ ๑๐	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความเชื่อ เรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนก ตามสถานภาพ	๗๖
ตารางที่ ๑๑	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงาน ไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพ	๗๖
ตารางที่ ๑๒	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความเชื่อ เรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนก ตามรายได้ต่อเดือน	๗๗
ตารางที่ ๑๓	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงาน ไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๗๗
ตารางที่ ๑๔	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความสนใจ ในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ	๗๗
ตารางที่ ๑๕	แสดงการเปรียบเทียบความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ	๗๘
ตารางที่ ๑๖	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความสนใจ ในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ	๗๘
ตารางที่ ๑๗	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความสนใจในพระพุทธศาสนาของ พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ	๗๘
ตารางที่ ๑๘	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความสนใจ ในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๘
ตารางที่ ๑๙	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความสนใจในพระพุทธศาสนาของ พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา	๘๐
ตารางที่ ๒๐	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความสนใจในพระพุทธศาสนา ของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe)	๘๐

ตารางที่ ๒๑	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความสนใจ ในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพ	๘๑
ตารางที่ ๒๒	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความสนใจในพระพุทธศาสนาของ พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพ	๘๑
ตารางที่ ๒๓	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความสนใจในพระพุทธศาสนา ของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)	๘๒
ตารางที่ ๒๔	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความสนใจ ในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๘๒
ตารางที่ ๒๕	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความสนใจในพระพุทธศาสนาของ พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๘๓
ตารางที่ ๒๖	แสดงจำนวน ร้อยละ (Percentage) ปัญหาเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕ ของ พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร	๘๔
ตารางที่ ๒๗	แสดงจำนวน ร้อยละ (Percentage) แนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร	๘๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการเอื้ออาทร ความเมตตา และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน แต่สังคมในปัจจุบันพุทธศาสนิกชนมักจะละเลยต่อการเป็นชาวพุทธที่ดีและไม่เคร่งครัดในการรักษาศีล ๕ ซึ่งเป็นหลักธรรมพื้นฐานสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม ทำให้พุทธศาสนิกชนที่อยู่ในสังคมได้รับความเดือดร้อน และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมักมีสาเหตุมาจากพุทธศาสนิกชนในสังคมละเลยในการรักษาศีล ๕

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจะเกิดขึ้นกับทุกคนได้ หากว่าทุกคนในสังคมมีการรักษาศีล ๕ อย่างจริงจัง เพราะศีล ๕ นี้มีลักษณะเป็นข้อละเว้นไม่ให้ประพฤติ (วาริตตศีล) ขณะเดียวกันก็เป็นหลักในการควบคุมความประพฤติทางกาย ทางวาจา และการเลี้ยงชีพโดยสุจริต เพื่ออบรมจิตใจให้ตั้งอยู่ในกุศลธรรมทั้งหลาย

สภาพสังคมที่ทำให้มนุษย์ต้องดิ้นรนเพื่อการอยู่รอด ขาดความสนใจในด้านจิตใจ ขาดการยับยั้งชั่งใจ ไม่ให้ตกอยู่ภายใต้อำนาจความต้องการ ย่อมกระทำความผิดที่ร้ายแรงต่าง ๆ โดยไม่หวั่นเกรงต่อกฎหมาย ไร้อริยธรรมและคุณธรรม มุ่งที่จะแสวงหาวัตถุภายนอก แต่จิตใจนั้นไม่ได้รับการพัฒนาให้ทัดเทียมกับความเจริญด้านวัตถุ

การที่รัฐบาลมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ไม่ได้ทำให้สังคมเจริญขึ้นอย่างสมบูรณ์ และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สังคมนี้เสื่อมลงจากเดิม ในสังคมที่มากด้วยการสังหารผลาญชีวิต การปองร้าย การทำร้ายกัน การลักขโมย การปล้นแย่งชิง การกระทำความผิดทางเพศ คดีฆาตกรรม โจรกรรม การข่มขืน การเสพของมีนเมาและสิ่งเสพติด ตลอดจนการก่อปัญหาและอุบัติเหตุต่าง ๆ เนื่องมาจากของมีนเมาและสิ่งเสพติดเหล่านั้นระบาดแพร่หลายทั่วไป ชีวิตและทรัพย์สินไม่ปลอดภัย การดำเนินชีวิตเต็มไปด้วยความหวังไข วิตกกังวล จิตใจหวาดผวาลดน้อย ๆ คนที่ได้พบเห็นกันแทนที่จะอบอุ่นใจแต่กลับหวาดระแวงกัน อยู่ไม่เป็นปกติสุข สุขภาพจิตย่อมเสื่อมโทรมลง ยากที่จะพัฒนาคุณภาพและสมรรถภาพจิต

สังคมดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเป็นสังคมที่ไม่มีสภาพแวดล้อมที่เกื้อกูลสำหรับการสร้างสรรค์สิ่งดีงามที่สูงขึ้นไป เพราะมีความเดือดร้อนระส่ำระสาย วุ่นวายอยู่กับการแก้ปัญหา มีแต่

กิจกรรมที่บ่อนทำลายทำให้เสื่อมโทรมลงไป การที่พุทธศาสนิกชนขาดศีล ๕ จะเนื่องมาจากเหตุใดก็ตาม จึงย่อมเป็นมาตรฐานวัดความเสื่อมโทรมของสังคมได้

ปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในหลายด้าน เช่น การใช้ความรุนแรงกับเด็กและผู้หญิง ปัญหาการฆ่าตัวตายของวัยรุ่น การเบียดเบียนแย่งชิงทรัพย์สินของผู้อื่นการลักขโมย ปัญหาการข่มขืนกระทำชำเรา การฆ่าชิงทรัพย์ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ประชาชนในสังคมจะต้องร่วมมือกันแก้ไขเพื่อช่วยให้สังคมอยู่รอดปลอดภัยและนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ^๑

การฝึกอบรมตนในทางที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างกายกับใจ ต้องปฏิบัติตามหลักของศีล ๕ เพราะเมื่อประพฤติปฏิบัติตรงตามหลักการ สภาพจิตใจก็จะใสสะอาดปราศจากอคติ คุณธรรมที่มีฐานมาจากศีลย่อมมีคุณค่าและส่งเสริมคุณภาพของจิตใจ ประโยชน์ที่ต้องการจากศีล คือ การควบคุมความประพฤติ ป้องกันไม่ให้ตกไปสู่ความชั่ว จิตใจสงบจากกิเลสเป็นสมมติที่ส่งคุณค่าสนองปัญญาที่เกื้อกูลกันตามเหตุผล เป็นระบบจริยธรรม เพราะผู้ปฏิบัติจะประพฤติให้มีศีลด้วยการเรียนรู้ มีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี การสั่งสอนที่ถูกต้อง แล้วยำหลักการมาประพฤติปฏิบัติอย่างต่อเนื่องด้วยความไม่ประมาท

ศีลในทางด้านสังคมมุ่งเน้นฝ่ายของวินัย ครอบคลุมการจัดระเบียบด้านนอกทั้งหมดรวมถึง กฎเกณฑ์ ขนบธรรมเนียมและข้อปฏิบัติกิจการทั้งหลายของหมู่ชนให้มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและสัมพันธ์กับด้านจิตใจแล้วส่งผลมาสู่สังคม ในที่สุดการดำรงชีวิตอยู่ของบุคคลควรประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักศีลธรรม เพราะจะช่วยให้การอยู่ร่วมกันนั้นเป็นปกติสุข การประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดีนั้นต้องอาศัยความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ตั้งเพื่อการพัฒนาของหน่วยงาน ของธุรกิจ หรือของบุคคล

งานไปรษณีย์เป็นธุรกิจประเภทหนึ่งที่ต้องอาศัยความซื่อสัตย์และความซื่อตรงเป็นอย่างมากในการให้บริการประชาชน ในเรื่องของจำนวนเงินที่มีการจัดส่งกันทางไปรษณีย์ หรือข้อความต่าง ๆ ที่จะต้องส่งไปในเวลาที่ลูกค้าได้กำหนดไว้ หรือการสร้าง ความมั่นใจในเรื่องต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้มาใช้บริการเกิดความมั่นใจในการมารับบริการ การมีจิตสำนึกที่ดี การมีศีลธรรมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับพนักงานไปรษณีย์ในทุกระดับชั้น เพราะ ๑๒๖ ปีที่ผ่านมาแล้ว ที่งานไปรษณีย์ได้ถือกำเนิดขึ้นจนถึงทุกวันนี้ นับว่าประสบความสำเร็จได้ก็เนื่องมาจากความซื่อสัตย์

^๑พระมหาภาสิต สุขวรรณดี (สุภาสิตโต), “การรักษาศีล ๕ ของนักศึกษาภาคสมทบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ พ.ศ. ๒๕๔๗”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยญาณสังวร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๗, หน้า ๑.

ศุจริตของพนักงานไปรษณีย์ทุกคน การเป็นหน่วยงานที่มีศีลธรรม เชื่อมันตามหลักการของศาสนา จึงเป็นจุดยืนสำคัญที่ส่งผลให้องค์กรพัฒนาไปได้อย่างเข้มแข็งยั่งยืน

จากสภาพการณ์ที่กล่าวมาในเบื้องต้นนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตประจำวันของพนักงานไปรษณีย์ เพื่อประโยชน์และความสุขของประชาชน และเพื่อดำรงไว้ซึ่งหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ดำรงไว้ตราบนานเท่านาน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ จำแนกตามตัวแปรอิสระ

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหาหรือตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

๑) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน และปัจจัยสนับสนุนด้านความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม และด้านความสนใจในพระพุทธศาสนา

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การรักษาศีล ๕

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา ได้แก่ พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๗๗ คน และใช้วิธีการสุ่มแบบเป็นระบบ (Systematic Sampling) โดยดูจากบัญชีรายชื่อแล้วเลือก ๑ คน เว้น ๑ คน จึงได้กลุ่มตัวอย่าง ๑๓๕ คน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ ที่ทำการไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

๑.๔ สมมุติฐานการวิจัย

- ๑.๔.๑ พนักงาน ไปรษณีย์ที่มีเพศแตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ แตกต่างกัน
- ๑.๔.๒ พนักงาน ไปรษณีย์ที่มีอายุแตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ แตกต่างกัน
- ๑.๔.๓ พนักงาน ไปรษณีย์ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ แตกต่างกัน
- ๑.๔.๔ พนักงาน ไปรษณีย์ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ แตกต่างกัน
- ๑.๔.๕ พนักงาน ไปรษณีย์ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ แตกต่างกัน

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑.๕.๑ ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงาน ไปรษณีย์
- ๑.๕.๒ ทำให้ทราบถึงการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงาน ไปรษณีย์ จำแนกตามตัวแปรอิสระ
- ๑.๕.๓ ทำให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕
- ๑.๕.๔ นำผลจากการศึกษาครั้งนี้ เสนอต่อผู้บริหารเพื่อหาแนวทางส่งเสริมการรักษาศีล ๕ ให้เกิดขึ้นในหน่วยงานต่าง ๆ ของไปรษณีย์

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ปัจจัย หมายถึง หนทางหรือแนวทางที่สนับสนุนหรือผลักดันให้ปฏิบัติตามศีล ๕ ในงานวิจัยนี้ คือ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม และความสนใจในพระพุทธศาสนา

การรักษา หมายถึง การงดเว้น การปฏิบัติตามข้อห้าม ไม่ล่วงละเมิด

ศีล ๕ หมายถึง ข้อปฏิบัติ ๕ ประการ ที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ได้แก่ การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ รวมถึงการไม่เบียดเบียนสัตว์ การงดเว้นจากการลักทรัพย์หรือฉ้อโกงทรัพย์สินของผู้อื่น การงดเว้นจากการประพฤติก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น การงดเว้นจากการพูดเท็จ การงดเว้นจากการดื่มสุราเมรัยอันทำให้ขาดสติสัมปชัญญะ และคำสอนอื่น ๆ ที่อนุโลมเข้าใน ๕ ข้อนี้

พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในที่ทำการไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ความเชื่อ หมายถึง ความมั่นใจ ไว้วางใจต่อการมีอยู่ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่จำเป็นต้องมีเหตุผลมาอธิบายเสมอไป

กฎแห่งกรรม หมายถึง กฎธรรมชาติที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ กฎเกณฑ์แห่งเหตุและผลเกี่ยวกับการกระทำของมนุษย์ ซึ่งให้ผลตามการกระทำหรือสืบเนื่องจากการกระทำ เช่น ทำกรรมดีย่อมได้ผลดี ทำกรรมชั่วย่อมได้ผลชั่ว เป็นต้น

ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม หมายถึง การยอมรับมั่นใจและไว้วางใจต่อการมีอยู่ของกฎเกณฑ์แห่งเหตุและผลเกี่ยวกับการกระทำของมนุษย์ซึ่งให้ผลตามการกระทำ

ความสนใจในพระพุทธศาสนา หมายถึง สภาวะจิตที่นิยมชมชอบ ใจยอมรับนับถือ ตามคำสอนของพระพุทธศาสนา

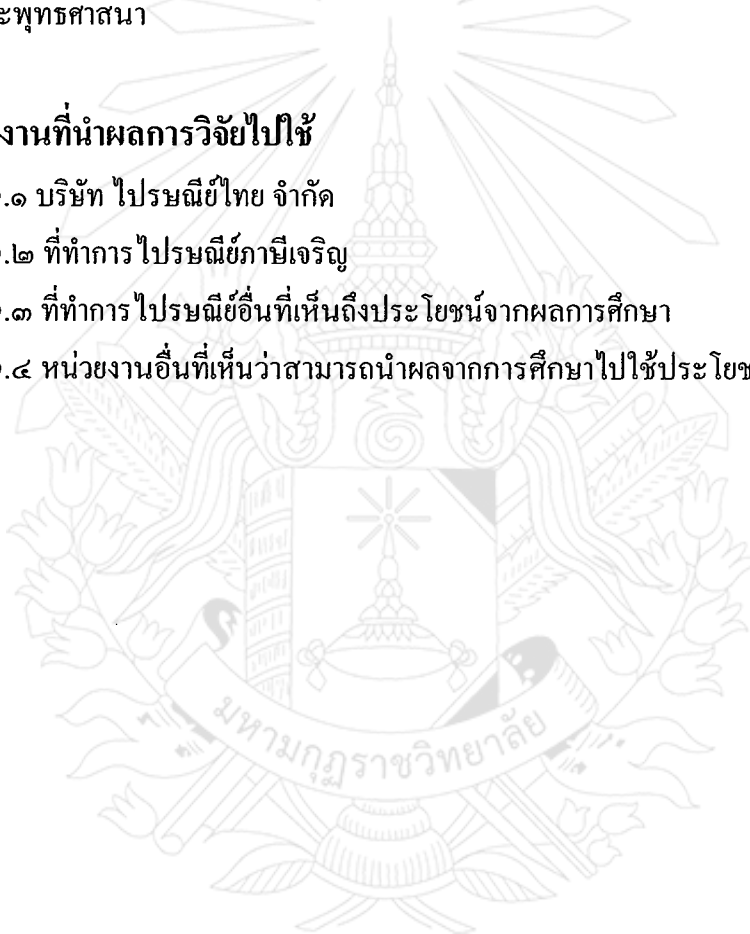
๑.๗ หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้

๑.๗.๑ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

๑.๗.๒ ที่ทำการ ไปรษณีย์ภาษีเจริญ

๑.๗.๓ ที่ทำการ ไปรษณีย์อื่นที่เห็นถึงประโยชน์จากการศึกษา

๑.๗.๔ หน่วยงานอื่นที่เห็นว่าสามารถนำผลจากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ได้

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีไปรษณีย์ภาณีเจริญ กรุงเทพมหานคร” นี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาระยะสำคัญจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายด้าน ประกอบด้วย

- ๒.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม
- ๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับความสนใจในพระพุทธศาสนา
- ๒.๓ หลักศีล ๕
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการบริการไปรษณีย์
- ๒.๕ สภาพพื้นที่ทำวิจัย
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ สรุปกรอบแนวคิด

๒.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม

๒.๑.๑ ความหมายของความเชื่อ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ศรัทธา” ไว้ว่า หมายถึง ความเชื่อ ความเลื่อมใส^๑ และได้ให้ความหมายของคำว่า “เชื่อ” ไว้ว่า หมายถึง เห็นตามด้วย มั่นใจ ไว้ใจ^๒

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวไว้ว่า ศรัทธา คือ ความเชื่อ ความมั่นใจเพราะได้ไตร่ตรองมองเห็นเหตุผลด้วยปัญญาแล้ว ความมั่นใจว่าความจริงความดีงามและกฎเกณฑ์แห่งเหตุและผล มีอยู่ตามธรรมชาติของธรรมชาติ มนุษย์มีความสามารถที่จะเข้าถึงและหยั่งรู้ความจริงความดีงามและกฎธรรมชาตินั้นได้ และได้มีบุคคลผู้ประเสริฐค้นพบเข้าถึงและนำความจริงนั้นมาเปิดเผยเป็นเครื่องยืนยันและนำทางไว้แล้ว ผู้ที่มีความมั่นใจในกฎธรรมชาแห่งเหตุผลและมั่นใจใน

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐๕๓.

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๗๒.

ความสามารถของมนุษย์แล้ว ย่อมเพียรพยายามปฏิบัติเพื่อให้ผลสำเร็จเกิดจากเหตุคือการกระทำ
เชื่อการกระทำและผลของการกระทำที่เป็นไปตามนิยามแห่งเหตุและผล^๑

พระครูสุนทรธรรมโสภณ กล่าวว่า ความเชื่อหรือศรัทธาในทางธรรม หมายถึง เชื่อสิ่งที่
ควรเชื่อ เป็นความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล ความมั่นใจในความจริง ความดีงามและในการทำ
ความดี ไม่ลู่ไหลตื่นตูมไปตามลักษณะอาการภายนอก^๒

แสง จันทร์งาม ได้กล่าวว่า ศรัทธาคือความเชื่อในบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเป็นจริง
ตามนั้น^๓

ธวัช ปุณฺณโกตก ให้ความหมายไว้ว่า ความเชื่อ คือ การยอมรับอันเกิดอยู่ในจิตสำนึกของ
มนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่เป็นผลดีหรือผลร้ายต่อมนุษย์ แม้ว่าพลังอำนาจเหนือ
ธรรมชาติเหล่านี้ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง แต่มนุษย์ในสังคมหนึ่งยอมรับและให้ความ
เคารพยำเกรง^๔

กล่าวโดยสรุป ความเชื่อ หมายถึง ความมั่นใจ ไว้วางใจต่อการมีอยู่ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่
จำเป็นต้องมีเหตุผลมาอธิบายเสมอไป ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นเพราะศรัทธาหรือความกลัวที่แอบแฝงอยู่
และนำมาซึ่งพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งที่มีระเบียบแบบแผนที่เรียกกันว่า พิธีกรรม และไม่มี
แบบแผนซึ่งเป็นพฤติกรรมทั่วไปของคนที่มีความเชื่อในสังคมหนึ่ง ๆ แล้วถ่ายทอดสืบต่อกันมา จน
กลายเป็นวัฒนธรรมทางด้านความเชื่อของคนกลุ่มนั้น ๆ

๒.๑.๒ ประเภทของความเชื่อ

ชาวพุทธควรเชื่อตามหลักหรือตามกรอบแนวคิดเพื่อกรองความคิด ดังนี้

๑) ตลาคตโพธิสัตถา มีความเชื่อในการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า คือเชื่อว่าพระพุทธเจ้า
ตรัสรู้จริง ประกอบด้วยพระปัญญาคุณ พระวิสุทธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณจริง

^๑พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๔๑๘-๔๑๙.

^๒พระครูสุนทรธรรมโสภณ (ผศ.), “การนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตของ
สมาชิกผู้เข้าอบรมจิตภาวนาที่ศูนย์ส่งเสริมพุทธธรรม วัดเสนาหา จังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๕๔๘”,
โครงการวิจัย, (สถาบันวิจัยญาณสังวร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๘, หน้า ๔๐.

^๓แสง จันทร์งาม, ศาสนวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : เจริญรัตน์การพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า
๑๑๓.

^๔ธวัช ปุณฺณโกตก, “ความเชื่อพื้นบ้านอันสัมพันธ์กับชีวิตในสังคมอีสาน” ใน วัฒนธรรม
พื้นบ้าน : คติความเชื่อ, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐) : ๓๕๐.

ความเชื่อประการแรกนี้สำคัญและจำเป็นมาก เพราะพระพุทธเจ้าเป็นผู้ให้กำเนิด พระพุทธศาสนา และพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ถ้าไม่เชื่อว่า พระพุทธเจ้าตรัสรู้จริงก็เท่ากับ ไม่เชื่อพระพุทธศาสนาทั้งหมด

การเชื่อการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าก็เท่ากับคนป่วยที่เชื่อว่ามิแพทย์ เชื่อว่าเขาเป็นแพทย์ จริง ได้ศึกษาเล่าเรียนและฝึกงานในวิชาแพทยศาสตร์มาแล้ว มีความรู้ความสามารถที่จะรักษา โรคภัยไข้เจ็บของคนให้หายได้จริง

๒) **กัมมสัทธา** เชื่อกรรม คำว่า กรรม แปลว่า การกระทำ (Action) ที่ประกอบด้วย เจตนาหรือความตั้งใจ อันมีกิเลสเป็นแรงผลักดัน ฉะนั้นกรรมที่สมบูรณ์ จะต้องมียุทธปัจจัยประกอบครบ ๓ ส่วน คือ ก. มีกิเลสเป็นแรงกระตุ้น ข. มีความตั้งใจหรือเจตนา ค. มีการกระทำหรือการ เคลื่อนไหว และมีเครื่องมือในการทำกรรมหรืออุปกรณ์สำหรับการกระทำกรรม ๓ ประการคือ

(๑) ทางร่างกาย เช่น การเคลื่อนไหวกาย เรียกว่า กายกรรม

(๒) ทางปาก คือการพูดด้วยวาจา เรียกว่า วาจากรรม

(๓) ทางใจ คือการคิด เรียกว่า มโนกรรม

๓) **วิปากสัทธา** เชื่อผลของกรรม คือ เชื่อว่ากรรมที่บุคคลกระทำแล้ว ไม่ว่าจะดีหรือชั่ว ย่อมก่อให้เกิดผลตามสมควรแก่เหตุเสมอ

๔) **กัมมัสสกตาสัทธา** เชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของ ๆ ตน เชื่อว่าผลที่เราได้รับอยู่ใน ปัจจุบันนี้ทุกอย่าง เป็นผลแห่งการกระทำของเราเอง บางอย่างอาจเป็นผลของกรรมในชาตินี้ แต่ บางอย่างอาจเป็นผลของกรรมในอดีตชาติ การเชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของตน จะช่วยให้คนรู้จัก รับผิดชอบในตนเอง จะไม่โยนความรับผิดชอบ ไปให้อำนาจภายนอกต่าง ๆ เช่น ผีสิง นางไม้ เทวดาฟ้าดิน หรือโชคชะตา เป็นต้น ซึ่งความเชื่อเรื่องกรรมนี้เป็นความเชื่อที่รับอิทธิพลมาจากพุทธ ปัญญาโดยตรง คำสอนเรื่องกรรมมีปรากฏในพระไตรปิฎกหลายแห่ง ซึ่งพอประมวลมาโดยสังเขป ได้ดังนี้

(๑) เรามีกรรมเป็นของตน การกระทำต่าง ๆ ที่จะเกิดผลดีหรือผลชั่วแก่ตัวเราไม่ว่า จะเป็นการกระทำทั้งทางกาย หรือวาจา ก็เป็นการกระทำที่เกิดจากเจตนาของเราทั้งสิ้น ไม่มีผู้ใดทำ แทนได้

(๒) เราเป็นผู้รับผลของกรรม เราเป็นผู้รับผลของกรรมด้วยตนเอง ไม่มีผู้อื่นมารับ แทนได้

(๓) เรามีกรรมเป็นกำเนิด กรรมเป็นสิ่งที่ทำให้เราเกิดมา กรรมจะส่งผลให้เราเกิดอย่างไรก็ได้ สถานะที่ไปเกิดได้รับอิทธิพลจากชนกรรม

(๔) เรามีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ บุคคลทำกรรมอันใดไว้จะต้องสืบเนื่องในกรรมนั้นต่อไป เปรียบเหมือนเผ่าพันธุ์มนุษย์หรือสัตว์ต่าง ๆ เช่น ผู้เกิดเป็นมนุษย์ หนทางที่จะสืบต่อเผ่าพันธุ์ก็จะเป็นมนุษย์เหมือนกัน กรรมก็มีลักษณะเดียวกัน เมื่อทำกรรมใดไว้ต่อไปก็ต้องสืบเนื่องไปในกรรมนั้น

(๕) เรามีกรรมเป็นที่อาศัย ผู้ที่ทำกรรมดีก็อาศัยกรรมดีนั้นเองเพื่อดำรงความดีต่อไป

(๖) เราเป็นผู้มีกรรมเป็นมรดก เราทำกรรมใดไว้ ดีหรือชั่ว เราจะต้องเป็นผู้รับมรดกนั้นเสมอไป^๔

ความเชื่อทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นความเชื่อหลักที่ชาวพุทธทุกคนควรเชื่อไว้ก่อนเป็นเบื้องต้น เพราะถ้าไม่เชื่อหลัก ๔ ประการนี้แล้ว ก็เท่ากับปฏิเสธพระพุทธศาสนา ปฏิเสธพระพุทธรูป หรือเท่ากับไม่เป็นชาวพุทธ

๒.๑.๓ ความหมายของกรรม

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “กรรม” ไว้ว่า การงาน การกระทำที่ส่งผลมายังปัจจุบันหรือส่งผลต่อไปในอนาคต มีทั้งกรรมดีทั้งกรรมชั่ว^๕

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้อธิบายไว้ว่า กรรม คือ การกระทำอันเป็นเหตุให้ผลแก่ผู้กระทำ^๖

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ได้กล่าวไว้ว่า กรรม คือ การกระทำด้วยเจตนา มีใจเข้าไปเกี่ยวข้อง เมื่อมีใจเข้าไปเกี่ยวข้องก็เรียกว่ามีเจตนา มีเจตนาแล้วก็ทำกรรม เมื่อทำกรรมก็เกิดผลของกรรม แล้วก็เกิดเจตนาขึ้นมาอีก หมุนเป็นวงกลมอยู่ตลอดเวลา มีความตั้งใจมีการกระทำ

^๔ ภาสิต สุขวรรณดี, “กรรมทฤษฎีที่ว่าด้วยการพึ่งพิงตนเอง”, สิรินครปริทรรศน์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒๑ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๐) : ๑-๒.

^๕ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, อ้างแล้ว, หน้า ๑๕.

^๖ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, สารานุกรมพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๒๕), หน้า ๕๘.

แล้วก็มีผลจากการกระทำขึ้นมา เราหลงใหลในผลนั้นด้วยความเข้าใจผิด แล้วก็ทำซ้ำแล้วซ้ำอีก เหมือนกับคนที่ทำกรรมอะไรซ้ำ ๆ เรื่อยไปจนกว่าจะจบเรื่อง จบชีวิตลงไป^{๑๑}

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวไว้ว่า “กรรม” หมายถึง การกระทำ ที่ประกอบด้วย เจตนาทั้งทางกาย วาจา และใจ เป็นได้ฝ่ายกุศลและอกุศล อีกนัยหนึ่ง หมายถึง การงาน กิจกรรม หรือพฤติกรรม การกระทำโดยอาศัยพลังแห่งเจตนา^{๑๒}

ภายิต สุขวรรณดี กล่าวไว้ว่า “กรรม” หมายถึง การกระทำ ประกอบไปด้วยเจตนา คือทำ ด้วยความจงใจ หรือตั้งใจทำมีความหมายเป็นกลาง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำดีหรือทำชั่วก็ตาม จัดเป็น กรรมทั้งสิ้น หากเป็นกรรมดี เรียกว่า กุศลกรรม หากเป็นกรรมชั่ว เรียกว่า อกุศลกรรม^{๑๓}

โดยสารัตถะแห่งพุทธปัญญาแล้ว “กรรม” มีความหมาย ดังนี้^{๑๔}

๑) การกระทำของบุคคลที่ประกอบด้วยเจตนา

๒) การกระทำของบุคคลที่ยังมีกิเลส โดยศึกษาจากหลักของวิญญูะ ๓ ซึ่งหมุนเวียนสืบ ทอดต่อ ๆ กันไป ทำให้เกิดการเวียนเกิดเวียนตาย หรือเป็นวงจรแห่งความทุกข์ ได้แก่ กิเลสกรรม และกรรมวิบาก ซึ่งอธิบายได้ว่า กิเลสเป็นเหตุให้เกิดกรรม เมื่อทำกรรม ได้รับวิบากคือผลของกรรม นั้น อันเป็นปัจจัยให้เกิดกิเลส แล้วทำกรรมหมุนเวียนต่อไปอีก

๓) การกระทำที่ยังมีการให้ผล หมายความว่า เมื่อทำกรรมแล้ว ย่อมบังเกิดผลแน่นอน (เหมือนกันกับเวลาที่หิวจะให้คนอื่นกินแทนก็คงเป็นไปไม่ได้ เราหิวเราก็ต้องกินเอง ความหิวจึงจะดับได้)

สรุปได้ว่า “กรรม” คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงของสัตว์โลกทั้งหลายที่ยังมีกิเลสและยังอยู่ใน กระแสของการเวียนเกิดเวียนตาย ชีวิตของสรรพสัตว์เป็นประจักษ์สายโซ่ที่ยาว ตามเหตุตามผล ของปฏิจางสมุปบาท ความอาศัยซึ่งกันและกันเกิดขึ้นเป็นสายติดต่อกันไป เป็นเรื่องของปัจจุบันที่ เกี่ยวโยงไปถึงชาติอดีตและชาติหน้า คนเกิดตายมาแล้วนับชาติไม่ถ้วน เมื่อกิเลสและอาสวะยังไม่ หมดไม่สิ้น ไปจากสันดาน ก็ยังจะต้องเวียนเกิดเวียนตาย เป็นมนุษย์ เป็นเทวดา เป็นพรหม เป็นเปรต

^{๑๑}พระธรรม โกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), พจนานุกรมธรรมของท่านปัญญานันทะ, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ม.ป.ป.), หน้า ๒.

^{๑๒}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, (กรุงเทพ มหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๔.

^{๑๓}ภายิต สุขวรรณดี, “กรรมทฤษฎีที่ว่าด้วยการพึ่งพิงตนเอง”, อ้างแล้ว, หน้า ๓.

^{๑๔}เรื่องเดียวกัน.

เป็นอสุรกาย เป็นเดียรฉานก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่กรรมที่ตนเป็นผู้ลิขิตขึ้นในแต่ละภพชาติส่งผลในภพชาติต่อไป ดังพุทธคำรัสว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงสารนี้ กำหนดที่สุดเบื้องต้นเบื้องปลายไม่ได้ เมื่อเหล่าสัตว์ผู้มีวิชชาเป็นที่ทางกัน มีตัณหาเป็นเครื่องประกอบไว้ ท่องเที่ยวไปมาอยู่ที่ สุด เบื้องต้นย่อมไม่ปรากฏ^{๑๕}

๒.๑.๔ ประเภทของกรรม

ในคัมภีร์พระไตรปิฎก ได้แบ่งกรรมออกเป็น ๒ ประเภทบ้าง ๓ ประเภทบ้าง ๔ ประเภทบ้าง ดังนี้

๑) กรรม ๒ ประเภท ได้แก่^{๑๖}

(๑) กรรมดี เรียกว่า “กุศลกรรม” เช่น ให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เป็นต้น

(๒) กรรมชั่ว เรียกว่า “อกุศลกรรม” เช่น มาสัตว์ ถักทอทรัพย์ เป็นต้น

๒) กรรม ๓ ประเภท ได้แก่^{๑๗}

(๑) กายกรรม คือ การกระทำด้วยกาย พฤติกรรมกระทำโดยพลังกาย ได้แก่ การฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ และการประพฤตินิคมในกาม

(๒) วชิกรรม คือ การกระทำด้วยวาจา พฤติกรรมโดยการเปล่งวาจาออกเสียง ได้แก่ การพูดเท็จ การพูดต่อเสียด การพูดคำหยาบ และการพูดเพื่อเจ้อ

(๓) มโนกรรม คือ การกระทำด้วยใจ ผลงานด้านการคิด คือ อาศัยพลังจิตผลักดัน ได้แก่ ความโลภ การพยาบาทปองร้าย และการเห็นผิดจากทำนองครองธรรม

ถ้าเป็นกรรมดีที่เป็นกุศล เรียกว่า กุศลกรรมมถ ๑๐ (กายกรรม ๓ วชิกรรม ๔ มโนกรรม ๓) ถ้าเป็นกรรมชั่วที่เป็นอกุศล เรียกว่า อกุศลกรรมมถ ๑๐ (กายกรรม ๓ วชิกรรม ๔ มโนกรรม ๓)

๓) กรรม ๔ ประเภท ได้แก่^{๑๘}

(๑) กรรมดำ คือ กรรมชั่วนั่นเอง

^{๑๕} ส.น. ๑๖/๑๒๔/๒๑๕.

^{๑๖} อ.จ.ต.ก. ๒๐/๖/๑๔๔.

^{๑๗} ม.ม. ๑๓/๕๗/๕๕.

^{๑๘} เสฐียรพงษ์ วรรณปก, เพื่อความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับหลักกรรม, (กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๒๑-๒๒.

(๒) กรรมขาว คือ กรรมดีนั่นเอง

(๓) กรรมทั้งดำทั้งขาวผสมกัน คือ กรรมชั่วมกับกรรมดีผสมกัน

(๔) กรรมไม่ดำไม่ขาว คือ การไม่ต้องทำกรรมดีกรรมชั่วอีกต่อไป พ้นจากสังสารวัฏ เรียกว่า อยู่เหนือกรรม หรือกรรมเหนือกรรม

ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค^{๙๙} ซึ่งแต่งขึ้นโดยพระพุทธโฆษาจารย์ ได้กล่าวอธิบายถึงเรื่องกรรมไว้ ๑๒ ประเภท และแบ่งออกเป็น ๓ หมวด ๆ ละ ๔ ประเภท ตามการให้ผลของกรรม ดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑ กรรมที่ให้ผลตามคราว หรือ ตามเวลา (ปากกาล) มี ๔ ข้อ คือ^{๑๐๐}

๑) ทัฏฐธรรมเวทนียกรรม คือ กรรมที่ให้ผลในภพนี้ ในปัจจุบันนี้ ในชาตินี้ มีทั้งฝ่ายดีและฝ่ายชั่ว เป็นกรรมแรงให้ผลทันตาเห็น ผู้ทำจะเสวยผลกรรมที่ตนทำในอภพนี้ แต่หากผู้ทำตายเสียก่อน กรรมนั้น ไม่ทันให้ผล ก็จะเป็นอโหสิกรรม คือเลิกให้ผล

ทัฏฐธรรมเวทนียกรรมนี้ ถ้าจะให้ผลได้นั้นจะต้องมีโอกาสนั้น โอกาสที่จะสนับสนุนให้กรรมนี้ให้ผลในปัจจุบันได้นั้น มี ๔ ลักษณะ คือ

(๑) ไม่ถูกขัดขวางจากกรรมตรงกันข้าม เช่น เมื่อกุศลกรรมจะให้ผล กลับถูกอกุศลกรรมขัดขวาง หรือเมื่ออกุศลกรรมจะให้ผล กลับถูกกุศลกรรมเข้าขัดขวาง ซึ่งจะทำให้กรรมทั้ง ๒ ฝ่ายกลายเป็นอโหสิกรรม เป็นต้น

(๒) ได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยพิเศษ คือ สมบัติ ๔ (คติสมบัติ กาลสมบัติ อุประสิทธิสมบัติ ปโยคสมบัติ) และ วิบัติ ๔ (คติวิบัติ กาลวิบัติ อุประสิทธิวิบัติ ปโยควิบัติ) แล้วให้ผลตามสภาพของกรรม

(๓) มีจิตใจแน่วแน่ก่อนที่จะทำกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ มีความหนักแน่นเด็ดเดี่ยวมั่นใจในการทำกรรม ผลของกรรมก็จะมีกำลังมากยิ่งขึ้นด้วย

(๔) มีเจตนาต่อการทำกรรมต่อท่านผู้มีคุณพิเศษ เช่น พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ เป็นต้น กรรมนั้นจะให้ผลในปัจจุบันทันที

๒) อุปัชฌเวทนียกรรม คือ กรรมที่ให้ผลเมื่อเกิดแล้วในภพหน้า หรือในชาติหน้า เป็นกรรมให้ผลต่อเมื่อผู้ทำเกิดในภพต่อไป เรียกว่า เสวยผลกรรมในชาติหน้า กรรมนี้จะทำหน้าที่แต่งปฏิสนธิ ได้แก่ ชนกรรมนั่นเอง มีทั้งกรรมฝ่ายดีและกรรมฝ่ายชั่ว เมื่อพ้นจากนั้น ไปแล้ว ย่อมเป็นอโหสิกรรม

^{๙๙}วิสุทธิ. ๓/๒๒๓.

^{๑๐๐}ทวิ ผลสมภพ, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับปรัชญาอภิธรรม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๕), หน้า ๒๓๖-๒๓๘.

๓) **อุปราคาปริยเวทนิยกรรรม** คือ กรรมที่ให้ผลในภพสืบ ๆ ไป หรือในชาติต่อ ๆ ไป จัดเป็นกรรมเบาที่สุด จักให้ผลต่อเมื่อพ้นภพหน้าไปแล้ว ได้ช่องเมื่อใดให้ผลเมื่อนั้น จนกว่าจะเลิกให้ผล เปรียบเหมือนสุนัขไล่เนื้อ ตามทันเมื่อใดก็ยอมกัดเอาเมื่อนั้น กรรมนี้มีทั้งฝ่ายดีและฝ่ายชั่ว ถ้าให้ผลในปฏิสนธิกาล จะให้ผลเพียงครั้งเดียว แต่ถ้าให้ผลในปวัตติกาล (กาลต่อ ๆ ไป) จะให้ผลได้หลายครั้งแล้วแต่โอกาส

๔) **อโหสิกรรม** คือ กรรมที่ให้ผลสำเร็จแล้ว หรือกรรมเลิกให้ผล เปรียบเหมือนพืชสิ้นยางแล้ว เพราะปลูกไม่ขึ้น

หมวดที่ ๒ กรรมที่ให้ผลตามกิจ หรือ ตามหน้าที่ มี ๔ ข้อ คือ

๑) **ชนกกรรม** คือ กรรมแต่งให้เกิด หรือกรรมที่เป็นตัวทำให้เกิด กรรมนี้สามารถนำสัตว์ผู้ทำกรรมที่เคลื่อนจากภพหนึ่งแล้วให้ถือปฏิสนธิในอีกภพหนึ่ง แล้วแต่กรรมดีหรือกรรมชั่วให้ไปเกิดในสุคติหรือทุคติ เปรียบเหมือนมารดาผู้ให้กำเนิดบุตร เป็นกัมมโยนิ คือ กรรมเป็นกำเนิดให้เกิดในภพอื่น ต่อจากนั้นก็หมดหน้าที่

ถ้าเป็นกุศลกรรม ก็จะจัดหน้าที่ เช่น เมื่อมีเจตนารักษาศีล ๕ ก็จะเป็นชนกกรรมให้เกิดเป็นมนุษย์, มีเจตนาประพฤติโดยสุจริตในกุศลกรรมบถ ๑๐ ก็จะเป็นชนกกรรมให้เกิดเป็นเทวดา, เมื่อปฏิบัติตนจนได้ฌานก็จะเป็นชนกกรรมให้เกิดเป็นพรหม เป็นต้น

ถ้าเป็นอกุศลกรรม ก็จะจัดหน้าที่ เช่น เมื่อมีความยึดมั่นในความเห็นผิด ๑๐ ประการ คือ เป็นพวกมิจฉาทิฐิ ก็จะเป็นชนกกรรมให้เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานในโลกมีด, เมื่อประกอบอาชีพทุจริตโจรกรรม ก็จะเป็นชนกกรรมให้เกิดเป็นเปรต, เมื่อฆ่าผู้อื่นเพราะความโกรธ ก็จะเป็นชนกกรรมให้เกิดในนรก เป็นต้น

ตามหลักพระอภิธรรม ชนกกรรมปรุงแต่งให้เกิดผลในภพดีและเลว ๓ ประการ คือ ^{๒๐}

(๑) **วิบากนามจันทร์** ได้แก่ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่ไปปฏิสนธิในภพใหม่

(๒) **กัมมชรูป** ได้แก่ รูปที่เกิดจากกรรม คือธาตุ ๔ ที่ก่อให้เกิดเป็นร่างกาย

(๓) **กัมมปัจจัยอุตุชรูป** ได้แก่ รูปที่เกิดจากความร้อนความเย็นซึ่งมีกรรมเป็นปัจจัย

๒) **อุปตถัมภกกรรม** คือ กรรมสนับสนุน กรรมนี้ไม่สามารถแต่งปฏิสนธิได้เอง ต้องอาศัยชนกกรรมเข้าช่วย เปรียบเหมือนแม่นมผู้เลี้ยงทารกที่คนอื่นให้กำเนิดแล้ว จึงเรียกอุปตถัมภกกรรมนี้ว่า กัมมพันธ คือ กรรมเป็นพวกพ้อง

^{๒๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒๐-๒๒๑.

อุปถัมภ์ภกกรรมช่วยสนับสนุนหรืออุดหนุนชนกกรรม ใน ๓ ฐานะ คือ ^{๒๒}

- (๑) ช่วยสนับสนุนหรืออุดหนุนชนกกรรมที่ยังไม่มีโอกาสให้ผล ให้มีโอกาสดังผล
- (๒) ช่วยสนับสนุนหรืออุดหนุนชนกกรรมที่กำลังมีโอกาสดังผล ให้มีกำลังสมบูรณ์ในการให้ผลมากยิ่งขึ้น
- (๓) ช่วยสนับสนุนหรืออุดหนุนนามรูปที่เป็นวิบากของชนกกรรมให้เจริญขึ้นและดำรงอยู่ได้

๓) **อุปปีพกกรรม** คือ กรรมบีบคั้นหรือกรรมขัดขวาง กรรมนี้เป็นวิสภาพคือตรงกันข้ามกับชนกกรรม มีส่วนไม่เสมอกันกับชนกกรรม คอยบีบคั้นไม่ให้ได้รับผลเต็มที่ ถ้าชนกกรรมเป็นกุศลแต่ปฏิบัติสมาธิ กรรมนี้จะเข้าขัดขวางให้ทรุดลง เข้าในลักษณะที่ว่า “โชติ ตมปรายโน” คือ “สว่างมาแล้ว มีดไปในภายหน้า” ถ้าเป็นชนกกรรมที่เป็นอกุศลแต่ปฏิบัติสมาธิด้านแล้ว กรรมนี้ก็เข้ากีดกันให้ทุเลาขึ้น เข้าในลักษณะที่ว่า “ตโม โชติปรายโน” คือ “มืดมาแล้วสว่างไปในภายหน้า”

อุปปีพกกรรม บีบคั้นหรือขัดขวางชนกกรรม ใน ๓ ฐานะ คือ ^{๒๓}

- (๑) บีบคั้นหรือขัดขวางชนกกรรมอื่น ๆ ไม่ให้มีโอกาสให้ผล
- (๒) บีบคั้นหรือขัดขวางชนกกรรมอื่น ๆ ที่กำลังให้ผลอยู่ให้มีกำลังน้อยลง
- (๓) บีบคั้นหรือขัดขวางรูปนามที่เกิดจากชนกกรรมนั้น ๆ

๔) **อุปฆาตกรรม** คือ กรรมตัดรอนหรือกรรมริดรอน กรรมนี้เป็นวิสภาพแห่งชนกกรรมและอุปถัมภ์ภกกรรมเหมือนกัน เป็นสภาพคือมีส่วนเหมือนกันกับอุปปีพกกรรม แต่รุนแรงกว่า ข้อมตัดรอนผลแห่งชนกกรรมและอุปถัมภ์ภกกรรมให้ขาดเสียทีเดียวแล้วให้ผลแทนที่

อุปฆาตกรรม ตัดรอนหรือลิดรอนชนกกรรม ใน ๒ ฐานะ คือ ^{๒๔}

- (๑) ตัดรอนหรือลิดรอนชนกกรรมอื่นให้ยุติการให้ผล
- (๒) ตัดรอนหรือลิดรอนรูปนามที่เกิดจากชนกกรรมให้เสียไป

หมวดที่ ๓ **กรรมที่ให้ผลตามลำดับหรือตามความแรงของการให้ผล (ปากทานปริยาย)** มี ๔ ข้อ คือ

๑) **ครุกรรม** คือ กรรมหนัก กรรมนี้เป็นกรรมที่หนักที่สุดกว่ากรรมอื่น ในฝ่ายอกุศล อนันตริยกรรม ๕ และนิยตมิชฌาทิฐิ เป็นครุกรรม ส่วนในฝ่ายกุศล สมบัติ ๘ เป็นครุกรรม

^{๒๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒๑.

^{๒๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒๘.

^{๒๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒๕.

ถ้ากรรมนี้มีอยู่แล้ว ย่อมให้ผลก่อนกรรมอื่น เปรียบเหมือนบุคคลทิ้งสิ่งของต่าง ๆ มี เหล็กบ้าง ศิลาบ้าง หญาบ้าง ขนนกบ้าง เป็นต้น จากที่สูงลงมาพร้อมกัน สิ่งใดหนักกว่า สิ่งนั้นย่อม ตกถึงพื้นดินตามลำดับน้ำหนัก

๒) พหุกรรม หรือ อาจิณณกรรม คือ กรรมเคยชิน ได้แก่ กรรมที่ทำมามาก ทำบ่อย ๆ ทำมาจนชิน กรรมที่ประพฤติมาเป็นอาเสวนปัจฉัย คือ การส้องเสพคุ้นเป็นเหตุ เมื่อครุกรรมและ อาสันนกรรมไม่มี กรรมนี้ย่อมให้ผลก่อนกรรมอื่น เปรียบเหมือนนักมวยปล้ำ คนไหนมีแรง มากกว่า ว่องไวกว่า ย่อมเอาชนะได้เป็นธรรมดา

พหุกรรมหรืออาจิณณกรรม มีทั้งฝ่ายดีและฝ่ายชั่ว ซึ่งในฝ่ายดีนั้น มี ๒ ประการ คือ

(๑) กรรมดีที่ทำบ่อย คือ ทำกุศลอยู่เนื่อง ๆ เช่น มีความเมตตาเป็นนิจ ถวายทาน รักษาศีลเป็นประจำ เป็นต้น

(๒) กรรมดีที่ทำเพียงครั้งเดียวแล้วระลึกถึงบ่อย ๆ คือ ทำกุศลเพียงครั้งเดียว แต่ เกิดความเบิกบานใจระลึกถึงกุศลนั้นบ่อย ๆ เช่น เคยช่วยคนตกน้ำ เคยสร้างวัด เป็นต้น

พหุกรรมหรืออาจิณณกรรมฝ่ายชั่ว มี ๒ ประการ คือ ^{๒๕}

(๑) กรรมชั่วที่ทำบ่อย คือ ทำอกุศลอยู่เป็นประจำ เช่น นายพรานล่าเนื้อและ ชาวประมง เป็นต้น

(๒) กรรมชั่วที่ทำเพียงครั้งเดียวแล้วระลึกถึงบ่อย ๆ คือ ทำอกุศลเพียงครั้งเดียว แต่ เกิดความไม่สบายใจ ไม่สามารถหักห้ามจิตใจได้ ระลึกถึงอกุศลนั้นบ่อย ๆ

๓) อาสันนกรรม คือ กรรมเมื่อจวนเจียน หรือกรรมที่ใกล้ตาย กรรมนี้แม้จะอ่อนกำลัง อย่างไม่รู้ก็ตาม ย่อมให้ผลได้ เปรียบเหมือน โคนี่ที่เฝ้าอยู่ในคอก พอนายโคบาลเปิดประตูออก โคนี่ ที่อยู่ริมประตูคอก ถึงแม้จะเป็น โคนี่ที่มีกำลังน้อย ย่อมจะออกจากคอกได้ก่อน โคนี่ที่มีกำลังแข็งแรง กว่าซึ่งอยู่ข้างในเข้าไป

อาสันนกรรม มีทั้งฝ่ายดีและฝ่ายชั่ว ซึ่งในฝ่ายดีนั้น มีลักษณะ ๒ ประการ คือ

(๑) ระลึกความดีที่ทำไว้ในอดีตเมื่อใกล้ตาย คือ ผู้ที่กำลังจะตายได้มีสติระลึกถึง กรรมดีที่ทำไว้ เช่น ให้ทาน ถวายอาหารพระภิกษุสงฆ์ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และความซื่อสัตย์ สุจริตอื่น ๆ เป็นต้น

(๒) ได้ทำความดีไว้เมื่อใกล้ตาย คือ ผู้ที่ไม่เคยสร้างคุณความดีมาตลอดชีวิตหรือ เคยทำมาบ้างแต่ระลึกไม่ได้ แต่เมื่อใกล้จะตายก็อยากทำความดี เช่น อยากเห็นพระภิกษุสงฆ์ อยาก ฟังเทศน์ อยากถวายสังฆทาน และตายกะทันหันในขณะที่ทำความดี เป็นต้น

^{๒๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓๓-๒๓๔.

อาสันนกรรมฝ่ายดีนี้ จะให้ผลก็ต่อเมื่อผู้นั้น ไม่มีกรรม และจะปรากฏเป็นกรรมนิमित คตินิमितที่ดีในมรณาสันนวิธีของผู้กำลังจะตาย ซึ่งเป็นตัวการแห่งปฏิสนธิในภพต่อไป

อาสันนกรรมฝ่ายชั่ว มีลักษณะ ๒ ประการ คือ ^{๒๖}

(๑) ระลึกความชั่วที่ทำไว้ในอดีตเมื่อใกล้ตาย คือ ผู้ที่กำลังจะตายได้หวนระลึกถึง กรรมชั่วที่เคยทำไว้ เช่น การทรมานสัตว์ การฆ่าผู้อื่น เป็นต้น

(๒) ได้ทำความชั่วไว้เมื่อใกล้ตาย คือ ผู้ที่ตายกะทันหันในขณะที่ทำความชั่ว หรือ ใกล้ตายแล้วอยากทำชั่ว เป็นต้น

อาสันนกรรมฝ่ายชื่อนี้ จะให้ผลก็ต่อเมื่อผู้นั้น ไม่มีกรรม และจะปรากฏเป็นกรรมนิमित คตินิमितที่ชั่วในมรณาสันนวิธีของผู้กำลังจะตาย ซึ่งเป็นตัวการแห่งปฏิสนธิในภพต่อไป

๔) กตัตตากรรม หรือ กตัตตาวาปนกรรม คือ กรรมสักแต่จะทำ ได้แก่ กรรมที่ทำโดย ไม่ได้ตั้งใจ ไม่จงใจ คือ ผู้ทำไม่รู้ว่า เป็นบุญหรือเป็นบาป ทำไปสักแต่จะทำเท่านั้น มีทั้งฝ่ายดีที่เป็น กุศลกรรมและฝ่ายชั่วที่เป็นอกุศลกรรม เมื่อไม่มีกรรมอื่น กรรมนี้จึงจะถึงวาระให้ผล โดยให้ผลแต่ พอดีพอร้าย เปรียบเหมือนลูกศรที่คนยิงไปไม่มีจุดหมายแน่นอน

กรรมทั้ง ๔ นี้ มีขั้นตอนการให้ผลพอสรุปได้ คือ ถ้าผู้ใดมีกรรมทั้ง ๔ ครบ กรรมทั้งฝ่ายดีและฝ่ายชั่วกรรมใดกรรมหนึ่งจะให้ผลก่อน โดยทำหน้าที่เป็นชนกกรรม ส่วนกรรม ๓ ข้อที่เหลือ จะให้ผลในกาลต่อ ๆ ไป ถ้าไม่มีกรรม อาสันนกรรมก็จะให้ผล ส่วนอาจิณณกรรมและกตัตตากรรม จะให้ผลในกาลต่อ ๆ ไป ถ้าไม่มีกรรม และอาสันนกรรม อาจิณณกรรมก็จะให้ผล ส่วนกตัตตากรรม จะให้ผลในกาลต่อ ๆ ไป และถ้าผู้ที่ไม่มีความดี อาสันนกรรม และอาจิณณกรรมเลย เช่น เด็กที่เพิ่งคลอด เป็นต้น เมื่อตายไปแล้ว กตัตตากรรมก็จะให้ผลปฏิสนธิในภพถัดไป

๒.๑.๕ กรรมตามนัยแห่งอุพกัมมวิภังคสูตร

หลักคำสอนเรื่องกรรมที่นับว่าสำคัญซึ่งปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกอีกแห่งหนึ่ง ได้แก่ หลักคำสอนเรื่องกรรมในอุพกัมมวิภังคสูตร ซึ่งสุกมาณพโตเทยบุตร ได้เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อกราบทูลถามถึงสาเหตุที่ทำให้มนุษย์เกิดมาในโลกมีสภาพของชีวิตแตกต่างกัน ดังข้อความว่า

ข้าแต่พระ โคดมผู้เจริญ อะไรหนอแล เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้พวกมนุษย์ที่เกิดเป็นมนุษย์อยู่ ปรากฏความเลวและความประณีต คือมนุษย์ทั้งหลายย่อมปรากฏมีอายุสั้น อายุยืน มีโรคน้อย มีโรคน้อย มีผิวพรรณงาม มีผิวพรรณงาม มีศักดาน้อย มีศักดา มาก มีโกละน้อย มีโกละมาก เกิดในสกุลต่ำ เกิดในสกุลสูง มีปัญญาน้อย มีปัญญา มาก

^{๒๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓๒-๒๓๓.

เจ้าแต่พระ โคตมผู้เจริญ อะไรหนอแล เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้พวกมนุษย์ที่เกิดเป็นมนุษย์
อยู่ ปรากฏความเลวและความประณีต...^{๒๗}

ถ้ากราบทูลถามของสุภามาพออาจจำแนกเป็นผลที่ต้องการทราบสาเหตุได้เป็น ๗ คู่ คือ

- ๑) เกิดมาเป็นคนมีอายุสั้น มีอายุยืน
- ๒) เกิดมาเป็นคนมีโรครมาก มีโรคน้อย
- ๓) เกิดมาเป็นคนมีผิวพรรณทราม (ไม่สวย) มีผิวพรรณงาม (สวย)
- ๔) เกิดมาเป็นคนมีศักดิ์น้อย (มีอำนาจน้อย) มีศักดิ์มาก (มีอำนาจมาก)
- ๕) เกิดมาเป็นคนมีโรคะน้อย (ยากจน) มีโรคะมาก (มั่งคั่ง)
- ๖) เกิดในสกุลต่ำ ในสกุลสูง
- ๗) เกิดมาเป็นคนมีปัญญาน้อย (โง่ทึบ) มีปัญญามาก (เฉลียวฉลาด)

พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงสาเหตุที่ทำให้เกิดผลดังกล่าวได้ชัดเจนทุกข้อ ซึ่งประมวลกล่าว
ได้ดังนี้

- ๑) การฆ่าสัตว์เป็นเหตุให้เกิดมาเป็นคนมีอายุสั้น การไม่ฆ่าสัตว์เป็นเหตุให้เกิดมาเป็น
คนมีอายุยืน
- ๒) การเบียดเบียนสัตว์ ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน (ไม่ถึงตาย) เป็นเหตุให้เกิด
มาเป็นคนมีโรครมาก การไม่เบียดเบียนสัตว์เป็นเหตุเกิดมาเป็นคนมีโรคน้อย
- ๓) การเป็นคนมัก โกรธ อุนเฉียวง่าย เป็นเหตุให้เกิดมาเป็นคนมีผิวพรรณทราม (รูปร่าง
หน้าตาไม่สวย) การเป็นคนไม่มัก โกรธเป็นเหตุให้เกิดมาเป็นคนมีผิวพรรณงาม (รูปร่างหน้าตาสวย)
- ๔) การเป็นคนมีใจริษยาในลาภและเกียรติยศชื่อเสียงของผู้อื่น เป็นเหตุให้เกิดมาเป็น
คนมีศักดิ์น้อย (มีอำนาจน้อย) การเป็นคนไม่มีใจริษยาในลาภและเกียรติยศชื่อเสียงของผู้อื่น เป็น
เหตุให้เกิดมาเป็นคนมีศักดิ์มาก (มีอำนาจมาก)
- ๕) การไม่บริจาคทาน ไม่ยินดีในการให้ทาน เป็นเหตุให้เกิดมาเป็นคนยากจนขัดสน
(มีโรคะน้อย) การบริจาคทาน ยินดีในการให้ทานเป็นเหตุให้เกิดมาเป็นคนมั่งคั่งมีทรัพย์สินสมบัติ
มาก (มีโรคะมาก)
- ๖) การไม่ประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตน เย่อหยิ่ง ไม่ไหว้คนที่ควรไหว้ ไม่เคารพคนที่ควร
เคารพ เป็นเหตุให้เกิดในสกุลต่ำ การประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่เย่อหยิ่ง ไหว้คนที่ควรไหว้
เคารพคนที่ควรเคารพ เป็นเหตุให้เกิดในสกุลสูง

^{๒๗} ม.อ. ๑๔/๒๘๘/๓๔๕.

๗) การไม่สนใจใฝ่หาความรู้ มีสิ่งใดไม่รู้ไม่เข้าใจก็ไม่ไปหาผู้รู้เพื่อสอบถาม เป็นเหตุให้เกิดมาเป็นคนมีปัญญาน้อย การสนใจใฝ่หาความรู้ มีสิ่งใดไม่รู้ไม่เข้าใจก็เข้าไปหาผู้รู้เพื่อสอบถาม เป็นเหตุให้เกิดมาเป็นคนมีปัญญามาก

๒.๑.๖ การให้ผลของกรรม

การให้ผลของกรรม แบ่งเป็น ๔ ระดับ คือ ^{๒๔}

๑) ระดับภายในจิตใจ กรรมทำให้เกิดผลภายในจิตใจ มีการสั่งสมคุณสมบัติคือกุศลธรรมและอกุศลธรรม คุณภาพและสมรรถภาพของจิต มีอิทธิพลปรุงแต่งความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความโน้มเอียง ความนิยมชมชอบ และความสุขความทุกข์เป็นต้น

๒) ระดับบุคลิกภาพ กรรมทำให้เกิดผลในด้านการสร้างเสริมนิสัย ปรุงแต่งลักษณะความประพฤติการแสดงออก ทำที่ การวางตนปรับตัว อากาทรอบสนอง ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ และต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไป การให้ผลระดับนี้ต่อเนื่องออกมาจากระดับที่ ๑ นั้นเอง และมีขอบเขตคาบเกี่ยวกัน

๓) ระดับวิถีชีวิตของบุคคล กรรมชักนำความเป็นไปในชีวิตของบุคคล ทำให้ได้รับประสบการณ์ที่น่าปรารถนาและไม่ปรารถนา ประสบผลตอบสนองจากภายนอก พบความเสื่อมความเจริญ ความล้มเหลว ความสำเร็จ ลาภ ยศ สุข สรรเสริญ และความสูญเสียต่าง ๆ ที่ตรงข้าม ซึ่งเรียกว่า โลกธรรมทั้งหลาย ผลระดับนี้อาจแยกมองได้ ๒ ด้าน คือ

(๑) ผลสนองจากปัจจัยด้านอื่น ๆ ของสภาพแวดล้อมที่นอกจากคน

(๒) ผลสนองจากปัจจัยด้านบุคคลอื่นและสังคม

๔) ระดับสังคม กรรมที่บุคคลและคนทั้งหลายกระทำ มีผลต่อความเป็นไปของสังคม เช่น ทำให้เกิดความเสื่อมความเจริญ ความรุ่มเย็นเป็นสุข ความทุกข์ยากเดือดร้อนร่วมกันของมนุษย์ทั้งหลาย รวมทั้งผลจากการที่มนุษย์กระทำต่อสภาพแวดล้อมอื่น ๆ แล้วย้อนกลับมาหาตัวมนุษย์เอง

ในที่นี้จะพิจารณาในระดับของวิถีชีวิต ซึ่งทำให้มีความเป็นไปต่าง ๆ ประสบผลตอบสนองจากภายนอก อันน่าพอใจบ้าง ไม่น่าพอใจบ้าง ขึ้นต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ๔ คู่ คือ สมบัติ ๔ และวิบัติ ๔ ดังนี้ ^{๒๕}

ก. สมบัติ แปลว่า ข้อดี หมายถึง ความเพียบพร้อมสมบูรณ์แห่งองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งช่วยเสริมส่งอำนวยโอกาสให้กรรมดีปรากฏผล และไม่เปิดช่องให้กรรมชั่วแสดงผล มี ๔ อย่าง คือ

^{๒๔} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๑๘๗-๑๘๘.

^{๒๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๑.

๑) **คติสมบัติ** สมบัติแห่งคติ ถึงพร้อมด้วยคติ หรือคติให้ คือเกิดอยู่ในภพ ภูมิ ถิ่น ประเทศที่เจริญเหมาะหรือเกื้อกูล ตลอดจนในระยะสั้นคือ ดำเนินชีวิตหรือไปในถิ่นที่อำนาจ

๒) **อุปธิสมบัติ** สมบัติแห่งร่างกาย ถึงพร้อมด้วยร่างกาย หรือรูปร่างให้ เช่น มีรูปร่าง สวย ร่างกายสง่างาม หน้าตาทำทางดี น่ารัก น่านิยมเลื่อมใส สุขภาพดีแข็งแรง

๓) **กาลสมบัติ** สมบัติแห่งกาล ถึงพร้อมด้วยกาล หรือกาลให้ คือ เกิดอยู่ในสมัยที่บ้านเมืองมีความสงบสุข ผู้ปกครองดี ผู้คนมีศีลธรรม ยกย่องคนดี ไม่ส่งเสริมคนชั่ว ตลอดจนในระยะสั้น คือทำอะไรถูกกาลเวลา ถูกจังหวะ

๔) **ปโยคสมบัติ** สมบัติแห่งการประกอบ ถึงพร้อมด้วยการประกอบกิจ หรือกิจการให้ เช่น ทำเรื่องตรงกับที่เขาต้องการ ทำกิจตรงกับความถนัดความสามารถของตน ทำการถึงขนาดถูกหลักครบถ้วนตามเกณฑ์หรือเต็มอัตรา ไม่ใช่ทำครึ่ง ๆ กลาง ๆ หรือเหยาะแหยะ หรือไม่ถูกเรื่องกัน รู้จักจัดทำ รู้จักดำเนินการ

ข. **วิบัติ** แปลว่า ข้อยเสีย หรือจุดอ่อน หมายถึง ความบกพร่องแห่งองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งไม่อำนาจแก่การที่กรรมดีจะปรากฏผล แต่กลับเปิดช่องให้กรรมชั่วแสดงผล มี ๔ อย่าง คือ

๑) **คติวิบัติ** วิบัติแห่งคติ หรือคติเสีย คือเกิดอยู่ในภพ ภูมิ ถิ่น ประเทศ สภาพแวดล้อมที่ไม่เจริญ ไม่เหมาะ ไม่เกื้อกูล ทางดำเนินชีวิต ถิ่นที่ไปไม่อำนาจ

๒) **อุปธิวิบัติ** วิบัติแห่งร่างกาย หรือรูปกายเสีย เช่น ร่างกายพิกลพิการ อ่อนแอ ไม่สวยงาม กิริยาทำทางน่าเกลียด ไม่ชวนชม ตลอดจนสุขภาพไม่ดี เจ็บป่วย มีโรครุม

๓) **กาลวิบัติ** วิบัติแห่งกาล หรือกาลเสีย คือเกิดอยู่ในยุคสมัยที่บ้านเมืองมีภัยพิบัติ ไม่สงบเรียบร้อย ผู้ปกครองไม่ดี สังคมเสื่อมจากศีลธรรม มากด้วยการเบียดเบียน ยกย่องคนชั่ว บีบบังคับคนดี ตลอดจนทำอะไรไม่ถูกกาลเวลา ไม่ถูกจังหวะ

๔) **ปโยควิบัติ** วิบัติแห่งการประกอบ หรือกิจการเสีย เช่น ฝักใฝ่ในกิจการหรือเรื่องราวที่ผิด ทำการไม่ตรงความถนัด ความสามารถ ใช้ความเพียรในเรื่องไม่ถูกต้อง ทำการครึ่ง ๆ กลาง ๆ เป็นต้น

๒.๑.๗ คุณค่าที่เด่นของกรรม

คุณค่าที่เด่นของหลักกรรม มีดังนี้^{๑๑}

๑) ให้เป็นผู้หนักแน่นในเหตุผล รู้จักมองเห็นการกระทำและผลการกระทำตามแนวทางของเหตุปัจจัย ไม่เชื่อสิ่งมงาย ตื่นข่าว เช่น เรื่องแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น

^{๑๑}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๑๓-๒๑๔.

๒) ให้เห็นว่าผลสำเร็จที่ตนต้องการ จุดหมายที่ปรารถนาจะเข้าถึง จะสำเร็จได้ด้วยการลงมือทำ จึงต้องพึ่งตน และทำความเพียรพยายาม ไม่รอคอยโชคชะตา หรือหวังผลด้วยการอ่อนวอนเช่นสรวงต๋อปัจจยภายนอก

๓) ให้มีความรับผิดชอบต๋อตนเองที่จะงดเว้นจากกรรมชั่ว และรับผิดชอบต๋อผู้อื่น ด้วยการกระทำความคิดต๋อเขา

๔) ให้ถือว่าบุคคลมีสิทธิโดยธรรมชาติที่จะทำการต๋าง ๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุง สร้างเสริมตนเองให้ต๋ีขึ้นไป โดยเท่าเทียมกัน สามารถทำตนให้เลวลงหรือให้ต๋ีขึ้น ให้ประเสริฐจนถึงยิ่งกว่าเทวดาและพรหมได้ทุก ๆ คน

๕) ให้ถือว่าคุณธรรม ความสามารถ ความประพฤติปฏิบัติ เป็นเครื่องวัดความทรามหรือประเสริฐของมนุษย์ ไม่ให้มีการแบ่งแยกโดยชาติชั้นวรรณะ

๖) ในแง่กรรมเก่า ให้ถือเป็นบทเรียน และรู้จักพิจารณาเข้าใจตนเองตามเหตุผล ไม่คอยเพ่งโทษต๋อผู้อื่น มองเห็นพื้นฐานของตนเองที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุง และวางแผนสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าต๋อไปได้ถูกต้อง

๗) ให้ความหวังในอนาคตสำหรับสามัญชนทั่วไป

๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับความสนใจในพระพุทธศาสนา

๒.๒.๑ ความหมายของความสนใจ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “สนใจ” หมายถึง ตั้งใจจดจ๋ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นพิเศษ^{๑๑}

พระครูสุนทรธรรมโสภณ กล่าวไว้ว่า “ความสนใจ” หมายถึง สภาวะจิตที่นิยมชมชอบ ใจยอมรับนับถือ มีความหมายใกล้เคียงกับศัพท์ที่ว่า “รติ” ความชอบใจ ความถูกใจ เป็นแรงจูงใจภายใน เพราะใจชอบ ใจปรารถนา เริ่มจากความชอบใจเป็นพื้นฐาน หรืออีกศัพท์หนึ่งคือ “ฉันทะ” ความพอใจ ความเต็มใจ เช่น พอใจในสิ่งของ พอใจในบุคคล การอยู่กินร่วมกันฉันสามีภรรยา พื้นฐานสำคัญมาจากความพอใจกันและกัน การยอมรับนับถือกันและกัน^{๑๒}

^{๑๑}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, อ้างแล้ว, หน้า ๑๑๑๘.

^{๑๒} พระครูสุนทรธรรม โสภณ (ผศ.), “การนำหลักภราวาสธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตของสมาชิกผู้เข้าอบรมจิตภาวนาที่ศูนย์ส่งเสริมพุทธธรรม วัดเสนาหา จังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๕๔๘”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยญาณสังวร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๘, หน้า ๓๕.

จากความหมายดังกล่าวนี้ จึงสรุปได้ว่า ความสนใจ หมายถึง ความชื่นชอบ การจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ตนเองสนใจและยอมรับนับถือในสิ่งนั้น

๒.๒.๒ ความสนใจในพระพุทธศาสนา

ประชาชนชาวไทยมากกว่าร้อยละ ๘๕ นับถือพระพุทธศาสนา เป็นเวลากว่าพันปีมาแล้วที่พระพุทธศาสนาได้เข้ามาผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยจนแยกกันไม่ออก ความเจริญหรือความเสื่อมของพระพุทธศาสนาย่อมมีผลกระทบต่อสังคมไทย ฉะนั้น ชาวพุทธทั้งหลายจึงต้องพยายามปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีและช่วยกันทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงยิ่ง ๆ ขึ้นไป ความสนใจในพระพุทธศาสนาสอดคล้องกับหน้าที่ของชาวพุทธ ซึ่งชาวพุทธมีหน้าที่ที่สำคัญดังต่อไปนี้^{๓๓}

๑) ศึกษาหาความรู้

ความรู้แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ ความรู้ทางโลก ได้แก่ ความรู้ที่จะช่วยให้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ทั้งยังสามารถติดต่อพบปะและสมาคมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ความรู้ทางธรรม ได้แก่ ความรู้ที่จะช่วยให้ดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง ช่วยยึดเหนี่ยวนำใจมิให้กระทำความชั่ว และช่วยขัดเกลาให้เป็นคนมีจิตเมตตา มีความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น

๒) ปฏิบัติตามหลักธรรมและประเพณีพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา

ชาวพุทธที่ดีจะต้องปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนด้วย ในการปฏิบัติธรรมนั้น จะต้องกระทำด้วยความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง มิฉะนั้นอาจจะไม่ได้ผลดีตามที่ควรจะเป็น นอกจากนั้นชาวพุทธที่ดีจำเป็นต้องรู้ประวัติและเจตนารมณ์ของประเพณีพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาอีกด้วย

๓) เผยแผ่ธรรม

การเผยแผ่ธรรมทำได้หลายทาง ทั้งการพูด เขียน แม้กระทั่งการกระทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง มีหลักที่ควรคำนึง ดังนี้

๓.๑) อย่าดูหมิ่นศาสนาอื่นไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ศาสนาเป็นที่สักการบูชาสูงสุดของศาสนิกชน อย่าแสดงด้วยวาจาหรือการกระทำใด ๆ ที่จะเป็นการลบหลู่สิ่งที่คนอื่นถือว่ามีศักดิ์สิทธิ์ เราพูดได้ว่าของเรามีคิอะไรบ้าง แต่ไม่ควรไปพูดว่าของเขาไม่ใช่อะไร ซึ่งสอดคล้องกับที่ปรากฏในจารึกศิลาของพระเจ้าอโศกมหาราช ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งกล่าวว่า “อันบุคคลผู้ยกย่องลัทธิศาสนาของตน และกล่าววิเดียนลัทธิศาสนาของผู้อื่นนั้น ย่อมทำการทั้งปวงนั้นลงไปด้วยความภักดีต่อลัทธิศาสนาของตนเอง ชื่อนั้นอย่างไร ? คือด้วยความตั้งใจว่า “เราจะแสดงความดีเด่นแห่งลัทธิศาสนาของเรา” แต่เมื่อเขากระทำลงไปดังนั้น ก็กลับเป็นการทำอันตรายแก่ลัทธิศาสนาของตน

^{๓๓}ที่.ม. ๑๐/๑๗๕-๑๗๖/๑๒๓-๑๒๕.

หนักลงไปอีก ด้วยเหตุฉะนั้น การสังสรรค์ปรองดองกันนั้นแลเป็นสิ่งดีงามแท้ จะทำอย่างไร ? คือจะต้องรับฟังและยินดีรับฟังธรรมของกันและกัน จริงดังนั้น พระผู้เป็นที่รักแห่งทวยเทพทรงมีความปรารถนาว่า เหล่าศาสนิกชนในลัทธิศาสนาทั้งปวง ฟังเป็นผู้มีความรอบรู้ และเป็นผู้ยึดมั่นในกรรมดี ชนเหล่าใดก็ตามซึ่งมีศรัทธาเลื่อมใสในลัทธิศาสนาต่าง ๆ กัน ชนเหล่านั้นฟังกล่าว (ให้รู้กันทั่วไป) ว่าพระผู้เป็นที่รักแห่งทวยเทพ ไม่ทรงถือว่าทานหรือการบูชาอันใดจะทัดเทียมกับสิ่งนี้เลย สิ่งนี้คืออะไร? สิ่งนี้ได้แก่การที่จะฟังมีความเจริญงอกงามแห่งสารธรรมในลัทธิศาสนาทั้งปวง และ (ความเจริญงอกงามนี้) ฟังมีเป็นอันมากด้วย”^{๓๔}

๓.๒) อย่าเผยแพร่ศาสนาด้วยวิธีล่อลวง การล่อลวงในบางกรณีอาจได้ผล แต่ผลนั้นจะไม่ยั่งยืน เพราะเขามีได้เห็นคุณประโยชน์ของพระพุทธศาสนาด้วยความจริงใจแท้ ๆ และการล่อลวงนั้นยังเป็นการไม่เคารพความเป็นคนของเขาด้วย

๓.๓) การเผยแพร่ไม่จำกัดอยู่เฉพาะการพูดด้วยวาจาเท่านั้น การปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาก็เป็นการเผยแพร่ได้ และเป็นการเผยแพร่ที่ดีกว่า เมื่อเขาเห็นว่าเราเป็นคนดีมีศีลธรรม มีชีวิตสงบสุข ศรัทธาในหลักธรรมก็จะเกิดขึ้นได้

๔) ปกป้องพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาอาจถูกบ่อนทำลายทั้งจากคนในและคนนอก คนในก็คือพุทธบริษัท ๔ ได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา และคนนอก คือผู้ที่ไม่นับถือพระพุทธศาสนา

สำหรับอุบาสก อุบาสิกา นั้น ก็อาจทำร้ายพระศาสนาได้โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ โดยตั้งใจ เช่น เล่นการพนันและกินเหล้าในงานบุญ ประพฤติตนลบหลู่ต่อพระภิกษุ ศาสนสถานและศาสนวัตถุ โดยไม่ตั้งใจ เช่น เข้าใจหลักคำสอนผิดแล้วเอาไปสอนหรือแนะนำผู้อื่น หรือปฏิบัติตามความเชื่อบางอย่างที่มีใช้คำสอนของพระพุทธศาสนา แต่บอกว่าเป็นคำสอนของพระพุทธศาสนา

๒.๓ หลักศีล ๕

ศีล โดยเฉพาะศีล ๕ เป็นหลักปฏิบัติที่มีมาแต่โบราณก่อนการอุบัติขึ้นแห่งพระพุทธศาสนา ดังในอรรถกถาสังคหิตสูตรที่ท่านแสดงไว้ว่า ศีล ๕ และศีล ๑๐ มีมาก่อนพุทธรูปบาทกาล ในอรรถกถาธรรมบท ภิกขุวรรค ได้แสดงว่า ศีล ๕ ชื่อว่า กุรุธรรม (หลักปฏิบัติ ๕ ประการของชาวคุรุใน

^{๓๔}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), จารึกอโศก, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๑).
หน้า ๕๔-๕๕.

อดีต)^๕ หลักปฏิบัติที่มีลักษณะคล้ายกันกับศีล ๕ นี้เป็นหลักของบรรพชิต และเรียงลำดับข้อละเว้นตรงกัน และมีศาสนายุคต่อมาอีกหลายศาสนาที่มีหลักปฏิบัติเกี่ยวกับพื้นฐานของสังคมคล้ายกับศีล ๕ อยู่โดยมาก

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ศีล ๕ เป็นหลักปฏิบัติสากลของมนุษย์ผู้ปรารถนาความสงบสุข เพราะมนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ต้องอยู่ร่วมกันเป็นหมู่ เป็นพวกสืบเนื่องมาแต่สมัยดึกดำบรรพ์ แต่เมื่อมนุษย์ยังอยู่รวมกันเป็นชุมชนส่วนน้อย ปัญหาสังคมก็ไม่สู้มี หรือมีขึ้นก็เป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่ยุ่งยาก และสามารถแก้ไขตกลงกันได้ ครั้นต่อเมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นชุมชนหมู่ใหญ่ ปัญหาสังคมก็เกิดมากขึ้น และความยุ่งยากก็มีมากขึ้น^๖ ในพระไตรปิฎกกล่าวถึงการนำศีล ๕ มาเป็นหลักปฏิบัติในสังคมโดยโยงไปถึงมูลเหตุที่ต้องมีระเบียบ และมีผู้นำทางสังคมไว้ด้วย เช่น ในจกกวัดติสุตร และอัครัญญสูตร ดังพอประมวลความได้ว่า

มนุษย์เมื่อเกิดขึ้นและรวมกันเป็นสังคมในโลกนี้ ต่อมาได้เกิดมีการลักขโมยกันหรือหยิบฉวยยึดถือสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้หรือมิได้อนุญาต กล่าวคือย่ำความเป็นมูสาวาททั้งที่รู้ที่อยู่ เกิดมีการฆ่ากันทำสัตว์ให้ตกล่วงสิ้นชีวิตไป มีการประพฤตินอกในกามด้วยการคบหาสมสู่ภรรยา และสามีของคนอื่นขึ้น เมื่อเกิดปัญหาและความยุ่งยากในการอยู่ร่วมกันเช่นนี้ ก็จำเป็นต้องมีข้อตกลงหรือบัญญัติสำหรับชุมชนเกิดขึ้น เพื่อให้ทุกคนที่อยู่ร่วมกันยึดถือปฏิบัติในขณะเดียวกันก็ยกย่องบุคคลสามารถผู้หนึ่งในชุมชนนั้นขึ้นเป็นหัวหน้าเป็นผู้ดูแลรักษาให้เป็นไปตามบัญญัติที่ตกลงกันกำหนดขึ้นไว้ เรียกบุคคลนั้นว่า “มหาสมมติ” แปลว่าบุคคลซึ่งส่วนมากยกย่องขึ้นบ้าง เรียก “ขัตติยะ” แปลว่าบุคคลผู้เป็นอธิปัตติเขต คือ ท้องถิ่นบ้าง เรียกว่า “ราชา” แปลว่า ผู้ชวย้อมประชาชนด้วยธรรมหรือผู้ทำให้ประชาชนพอใจโดยธรรมบ้างและมีเรื่องเล่าสืบมาว่า ต่อมาเมื่อมหาสมมติราชาผู้ขัตติยะนั้นได้รับมรรคาเชกแล้วอยู่รักษาอุโบสถ (สมาทานศีลอุโบสถ) ในวันเพ็ญวันอุโบสถ (๑๕ ค่ำ) มีจักรรัตนะเกิดขึ้น จึงทรงเป็นพระราชจักรพรรดิ เสด็จไปทรงสั่งสอนบัญญัติ ๕ ข้อ เผยแพร่ทั่วไปตลอด ๔ ทิศว่า ไม่ควรฆ่าสัตว์ ไม่ควรยึดถือเอาของที่ไม่ได้ให้ ไม่ควรประพฤตินอกในกาม ไม่ควรพูดเท็จ ไม่ควรดื่มน้ำเมา จึงเกิดเป็นบัญญัติระเบียบปฏิบัติของสังคมขึ้นและเมื่อทุกคนปฏิบัติ

^๕ พระพุทธโฆษาจารย์, ธรรมปัทมฐกถา ภาค ๓, แปลโดย มหามกุฏราชวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗), หน้า ๗๗.

^๖ ธนิต อยู่โพธิ์, อานิสงส์ของศีล ๕, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๑.

ตามบัญญัติของสังคัมก็มีความเป็นระเบียบ ชุมชนก็อยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข คิทธิธรรมคือธรรม สำหรับคฤหัสถ์ หรือศีล ๕ ก็เกิดและเป็นระเบียบปฏิบัติขึ้นในโลก^{๓๑}

ศีล ๕ ในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏครบทั้ง ๕ ข้อนั้นมีหลายแห่งในพระไตรปิฎก เช่น ในสังยุตนิคาย สพายตนวรรค กล่าวศีล ๕ ว่า เป็นธรรมของสตรีผู้ครองเรือน ความว่า

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย มาตุคามผู้ประกอบด้วยธรรม ๕ ประการ เป็นผู้สามารถอยู่ครองเรือน ธรรม ๕ ประการ คือ มาตุคามเป็นผู้งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ๑ จากการลักทรัพย์ ๑ จากการประพฤตินอกใจ ๑ จากการพูดเท็จ ๑ จากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ๑^{๓๒}

ในอังคุตตรนิคาย ปัญจกนิบาต กล่าวศีล ๕ ว่าเป็นเหตุให้ถูกเชิญไปอยู่ในสวรรค์ ความว่า

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม ๕ ประการ ย่อมเป็นเหมือนถูกเชิญไปอยู่ในสวรรค์ ธรรม ๕ ประการ คือ บุคคลเป็นผู้งดเว้นจากปาณาติบาต ๑ เป็นผู้งดเว้นจากอกุศลจิต ๑ เป็นผู้งดเว้นจากสุมิจฉาจาร ๑ เป็นผู้งดเว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ๑^{๓๓}

๒.๓.๑ ความหมายของศีล ๕

ในการศึกษาเรื่องความหมายของศีล ๕ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ ๓ ประเด็น ดังต่อไปนี้

- ๑) ความหมายของศีลตามหลักฐานคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา
- ๒) ความหมายของศีลตามทัศนะของนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา
- ๓) ความหมายของศีลตามทัศนะของพระปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

๑) ความหมายของศีลตามหลักฐานคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

พระไตรปิฎกและคัมภีร์อื่น ๆ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

๑.๑) พระพุทธเจ้าได้ตรัสความหมายของศีล โดยเฉพาะศีล ๕ (เบญจศีล) คือการรักษา ๕ กาย และวาจาให้เรียบร้อย เป็นคุณสมบัติของอุบาสกอุบาสิกา มีใจความว่า

^{๓๑}ที่.ปา. ๑๑/๘๕/๖๓.

^{๓๒}ส.สพ. ๑๘/๔๓๑๒/๓๓๓.

^{๓๓}อ.จ.ปญจก. ๒๒/๑๔๕/๒๔๑.

อุกรมหานามะ เมื่อใดแลอุบาสกเป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ เป็นผู้เว้นขาดจากการลักทรัพย์ เป็นผู้เว้นขาดจากการประพฤตินอกใจเป็นผู้เว้นขาดจากการพูดเท็จ เป็นผู้เว้นขาดจากการเสพของมีนเมา คือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท เมื่อนั้นอุบาสกชื่อว่า ผู้มีศีล ด้วยเหตุเพียงเท่านั้นแล^{๔๐}

๑.๒) พระพุทธเจ้าตรัสศีล โดยทรงเรียกว่า “สิกขาบท” และให้ความหมายก็คือ ข้อฝึกหัดและควบคุมกาย วาจา ของชาวพุทธให้ตั้งอยู่ในความดีที่ว่า

อุกรพราหมณ์ บุคคลมีจิตเลื่อมใสสมათานสิกขาบททั้งหลาย ถืองดเว้นจาก ปาณาติบาต งดเว้นจากอกุศลนาทาน งดเว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร งดเว้นจากมุสาวาท งดเว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทนี้แล ย่อมให้ผลมาก^{๔๑}

พระสูตรนี้พระพุทธเจ้าตรัสศีลที่ต้องสมათาน (ตั้งใจรักษา) เพื่อฝึกหัดตนตามวิธีปฏิบัติในพระพุทธศาสนา โดยหวังผลคือความสุขในโลกนี้หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง

๑.๓) พระพุทธเจ้าตรัสศีล โดยเป็นคุณลักษณะของผู้มีศีล มีความหมายคือผู้มีความประพฤติดีงาม เว้นจากการประพฤตินอกใจทางกาย วาจา มีใจความว่า

อุกรวิสาขา มาตุคามในโลกนี้เป็นผู้งดเว้นจากปาณาติบาต จากอกุศลนาทาน จากกาเมสุมิจฉาจาร จากมุสาวาท และจากการดื่มน้ำเมา คือสุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท มาตุคามย่อมเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีลอย่างนี้แล^{๔๒}

๑.๔) พระพุทธเจ้าตรัสว่าด้วยศีลและวัตร ได้ให้ความหมายของศีลไว้ดังนี้

ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้มีศีล สำรวมด้วยการสังวรในพระปาติโมกข์ด้วยอาการและโคจร (มีมารยาททั้งการแสดงออกเคลื่อนไหวไปมาล้วนถูกต้องไม่ละเมิดผิดศีล) เห็นภัยโทษเพียงเล็กน้อย สมათานศึกษาอยู่ในสิกขาบททั้งหลาย ความสำรวม ความสังวร การไม่ละเมิดในสิกขาบทเหล่านั้นชื่อว่าศีล การสมათาน ชื่อว่าวัตร ชื่อว่า

^{๔๐}อง.อภฺฐก. ๒๓/๒๕/๒๖๘-๒๖๙.

^{๔๑}ที.ที. ๘/๑๓๔/๑๕๒.

^{๔๒}อง.อภฺฐก. ๒๓/๔๕/๓๒๖.

ศีล เพราะมีความหมายว่าสังวร ชื่อว่าวัตร เพราะมีความหมายว่า สมาทานนี้เรียกว่า ศีล และวัตร ^{๓๗}

๑.๕) ในคัมภีร์ปฏิบัติสัมภิตามรรค พระสารีบุตรเถระได้กล่าวความหมายของศีลไว้หลายประการว่า “การละปาณาติบาต เป็นต้น ชื่อว่า ศีล การงดเว้น (จากปาณาติบาต) ชื่อว่า ศีล ความจงใจ (งดเว้นจากปาณาติบาต เป็นต้น) ชื่อว่า ศีล ความไม่ล่วงละเมิด (ศีลที่ตนสมาทานแล้ว) ชื่อว่า ศีล” ^{๓๘}

๑.๖) ในปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรค พระพุทธโฆสจารย์ให้ความหมายของศีลไว้ว่า

ศีล คือ เจตนา หมายถึง เจตนางดเว้นจากบาปกรรมมีปาณาติบาต เป็นต้น

ศีล คือ เจตสิก (ได้แก่ กุศลธรรม คือ ความไม่โลภ ความไม่พยาบาท ความเห็นชอบ) ของบุคคลผู้งดเว้นจากบาปกรรมมีปาณาติบาต เป็นต้น

ศีล คือ การสำรวม หมายถึง ความสำรวมในปาติโมกข์ (ข้อที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้เพื่อเป็นระเบียบปฏิบัติของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา) ความสำรวมอย่างมีสติ สำรวมด้วยความรู้ สำรวมด้วยความอดทน และสำรวมด้วยความเพียรพยายาม

ศีล คือ การไม่ล่วงละเมิด หมายถึง การไม่ล่วงละเมิดด้วยกาย หรือด้วยวาจาของผู้ที่สมาทานศีลแล้ว ^{๓๙}

ดังนั้น จากการศึกษาความหมายของศีลตามหลักฐานในคัมภีร์พระพุทธศาสนา จึงสามารถสรุปได้เป็น ๓ ข้อ คือ ^{๔๐}

(๑) ความหมายในส่วนที่เป็นหลักปฏิบัติทางศาสนา คือ ศีลเป็นคุณสมบัติของ อุบาสก อุบาสิกา และข้อฝึกหัดกาย วาจา

(๒) ความหมายในส่วนที่เป็นพฤติกรรม คือ ศีล หมายถึง การละความชั่วที่เคยกระทำ การงดเว้นจากการทำความชั่ว ความตั้งใจที่จะไม่กระทำความชั่ว ความสำรวมระวัง และการไม่ล่วงละเมิด

^{๓๗} พุ.ม. ๒๕/๑๕๕-๑๕๖/๕๗๔.

^{๓๘} พระมหาพิชิตชัย ยมพาลไพฑูริย์, การศึกษาทัศนเรื่องศีล ๕ ของชาวพุทธในสังคมไทย ปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๒, หน้า ๑๖.

^{๓๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๗.

^{๔๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘.

(๓) ความหมายในส่วนที่เป็นผลลัพท์ คือ คีลเป็นหลักสำคัญพื้นฐานในการทำความดี คีล ได้แก่ ความเย็นที่ดับความร้อนจากการประพาศคิณคิณ และคิณคิณคือความสงบสุขเป็นปกติ เพื่อความพร้อมในการรองรับความดีอื่น ๆ และเพื่อการมีชีวิตอยู่อย่างเรียบร้อย

๒) ความหมายของคิณคิณตามทัศนะของนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา

นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา ได้ให้ความหมายของคิณคิณไว้ดังนี้

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้อธิบายความหมายของคิณคิณไว้ว่า เจตนาอันคิดจะระวังรักษาความประพฤติกายวาจาให้เรียบร้อยจึงามปราศจากโทษ ชื่อว่า คีล มี ๒ ประเภท คือ วาริตคิณและจาริตคิณ เป็นคุณเครื่องประดับสำหรับคนทุกชั้นไม่เลือกว่าชายหญิงเด็กผู้ใหญ่ ผู้ใดตั้งอยู่ในคิณแล้ว ความประพฤติกายวาจานั้นก็สงบเสถียรเรียบร้อยเป็นที่สรรเสริญของคนทั่วไป^{๔๗}

สมเด็จพระญาณสังวร ได้อธิบายไว้ว่า คีล แปลว่า ปกติ หมายความว่า ความเป็นปกติเรียบร้อย (อย่างหนึ่ง) ความเคยชินลงรูปลงตัวติดอยู่ประจำเป็นปกติ (อย่างหนึ่ง) ความเป็นปกติเรียบร้อย หมายถึง ความปกติเรียบร้อยของความประพฤติกายวาจา^{๔๘}

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) ได้อธิบายความหมายของคิณคิณไว้ว่า หมายถึง ความเป็นปกติ หรือปกติภาวะธรรมดา หมายความว่าทำทุกอย่างอยู่ตามหน้าที่ที่ควรจะทำแต่อยู่ในภาวะปกติ คือ ไม่เดือดร้อนไม่กระวนกระวายไม่ระส่ำระสาย ไม่มีความสกปรกความเศร้าหมองใด ๆ เกิดขึ้น และคิณคิณยังหมายถึง ระเบียบที่ได้บัญญัติขึ้นไว้สำหรับประพฤติกายวาจา เพื่อให้เกิดภาวะปกติขึ้นมาที่กาย ที่วาจา^{๔๙}

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ได้อธิบายความหมายของคิณคิณไว้ว่า คือระเบียบให้คนทุกคนปฏิบัติแล้วจะอยู่กันด้วยความสุข ถ้าไม่มีระเบียบให้ทุกคนปฏิบัติ ต่างคนต่างทำตามใจชอบ ไม่มีอะไรเป็น “เครื่องบังคับบัญชา” จิตใจก็จะฟุ้งซ่านไปตามอารมณ์ตามสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความทุกข์มากขึ้น^{๕๐}

^{๔๗} สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, สารานุกรมพระพุทธศาสนา, อ้างแล้ว, หน้า ๔๗๔-๔๗๕.

^{๔๘} สมเด็จพระญาณสังวร, ความจริงที่ต้องเข้าใจ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๖๕.

^{๔๙} พุทธทาสภิกขุ, ทาน คีล ภาวนา, (กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, ๒๕๔๐), หน้า ๕๖-๕๘.

^{๕๐} พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), พจนานุกรมธรรมของท่านปัญญานันทะ, อ้างแล้ว, หน้า ๑๑๕.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายของศีลไว้ว่า หมายถึง ความประพฤติทางกาย และทางวาจา การรักษากายและวาจาให้เรียบร้อย ข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกาย วาจา ให้ตั้งอยู่ในความดีงาม การรักษาปกติตามระเบียบวินัย ปกติมารยาทที่สะอาดปราศจากโทษข้อปฏิบัติในการเว้นจากความชั่ว ข้อปฏิบัติในการฝึกหัดกาย วาจา ให้ดียิ่งขึ้น ความสุจริตทางกาย วาจาและอาชีพ และได้กล่าวถึง “ศีล” ในแง่เจตนา คือการไม่เจตนาละเมิดวินัย หรือการไม่เจตนาล่วงเกินเบียดเบียนผู้อื่น ถ้ามองอาการหรือการกระทำ ศีลก็คือความไม่ละเมิดและการไม่เบียดเบียน มองอีกด้านหนึ่ง ศีลอยู่ที่ความสำรวมระวัง กล่าวคือ การสำรวมระวังการปิดกั้นหลักเว้นไม่ให้ความชั่วเกิดขึ้นนั่นเอง เป็นศีล และถ้ามองให้ลึกที่สุดสภาพจิตของผู้ไม่คิดจะละเมิด ไม่คิดจะเบียดเบียนใคร นั่นและ คือตัว ศีล^{๕๐}

วศิน อินทสระ ได้ให้ความหมายของศีลไว้ว่า คือเจตนาที่จะงดเว้นจากความชั่วทางกาย ทางวาจา และทางใจด้วย เจตนางดเว้นทุจริตทางกาย ทางวาจา ท่านเรียกว่า เจตนาศีล การงดเว้นจากมโนทุจริต ความชั่วทางใจ ๓ อย่าง คือ (๑) อภิชฌา โลภอยากได้ของคนอื่น (๒) พยาบาท คิดปองร้ายผู้อื่น (๓) มิจฉาทิฎฐิ เห็นผิดจากทำนองคลองธรรม ท่านเรียกว่า เจตสิกศีล^{๕๑}

สนิท ศรีสำแดง ได้ให้ความหมายของศีลไว้ว่า คือหลักแห่งความประพฤติชอบทางกาย วาจา ศีล ๕ เป็นมาตรฐานวางไว้สำหรับกำหนดวัดความประพฤติของมนุษย์ในขั้นความเป็นภิกษุณชน จึงเรียกว่า มนุษยธรรม คนที่ประพฤติต่ำกว่ามาตรฐานนี้ ถือว่าเป็นมนุษย์ไม่สมบูรณ์แบบ ไม่น่าไว้วางใจ^{๕๒}

สรุปได้ว่า ศีลตามทัศนะของนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา หมายถึง ความเป็นปกติงดเว้นจากความประพฤติกุศลทางกาย ทางวาจา และรักษาไว้ให้มั่นคงเพื่อความปกติสุขของผู้ปฏิบัติตามแล้วก็จะนำไปสู่ความสงบสุขของสังคม

๓) ความหมายของศีลตามทัศนะของพระปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน^{๕๔}

^{๕๐}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๔๓๑-๔๓๖/๗๖๗-๗๗๐.

^{๕๑}วศิน อินทสระ, ศีล สมานธิ ปัญญา (หลักการศึกษเพื่อพัฒนาชีวิต), (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า ๓.

^{๕๒}สนิท ศรีสำแดง, ปรัชญาเถรวาท, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๒๕๑.

^{๕๔}พระพจนารต ปภาโส, ศีลবারมี, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ส่องสยาม จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๕-๑๕.

หลวงปู่มั่น ฐริทัตโต วัดป่าสุทธาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ได้ให้ความหมายไว้ว่า คีล คือ รั้วกั้นความเบียดเบียน และทำลายสมบัติร่างกายและจิตใจของกันและกัน คีล คือ พืชแห่งความดีอันเยี่ยมที่ควรมีประจำชาติมนุษย์ไม่ปล่อยให้สูญหายไป

พระราชวุฒาจารย์ (หลวงปู่ดูลย์ อตุโล) วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า คีล คือ ปกติที่อยู่ปราศจากโทษ เป็นจิตที่มีเกราะกำบัง ป้องกันการกระทำชั่วทุกอย่าง

พระราชนิธธีรังสี (หลวงปู่เทศก์ เทสรังสี) วัดหินหมากเป้ง อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ได้ให้ความหมายไว้ว่า คีล คือ การงดเว้นจากความชั่วเป็นข้อ ๆ มีกฎบังคับหากไม่ทำตามก็เป็นบาปซึ่งพุดถึงเรื่องคีล มีอรรถ ๕ คือ

(๑) สีลตุโถ แปลว่า ปกติผู้รักษาศีลมีปกติ กาย วาจา ใจ

(๒) สีลตุโถ แปลว่า หิน, แข็ง ผู้รักษาศีลต้องมีใจกล้าแข็ง ไม่ยอมทำตามอำนาจความชั่วให้ผิดศีล

(๓) สีลตุโถ แปลว่า เย็น ผู้รักษาศีลให้บริสุทธิ์แล้วย่อมได้รับความเยือกเย็น ไม่มีความเดือดร้อนใจในการติเตียนตนเอง

(๔) สีลตุโถ แปลว่า ยิ่ง คีลนี้เป็นของสูง ยากที่จะมีคนรักษาได้ เมื่อผู้รักษาได้ ผู้นั้นก็เป็นผู้สูงด้วยคุณธรรมคือศีลนั้น คีลเป็นของเลิศประเสริฐในโลก

(๕) สีลตุโถ แปลว่า วิเศษ, ยอด คีลเป็นของวิเศษอยู่ในตัว ถ้ามารักษาศีลคือมีศีลอยู่ในตัวเขาก็วิเศษไปด้วยสามารถกระทำให้พ้นจากความชั่ว

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร วัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ได้ให้ความหมายไว้ว่า คีล คือ ความงามในเบื้องต้น งามท่ามกลาง และงามในที่สุด นั่นคือ การสำรวมกาย วาจา ใจให้เรียบร้อย จึงเรียกว่า เป็นผู้มีสีล

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ วัดคอกแม่ปิ้ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ได้ให้ความหมายไว้ว่า คีล คือ การมีเจตนาการทำชั่วออกจากจิตใจของตน นำความผิดออกจากกายจากใจของตนที่เป็นที่ตั้งของมรรค เป็นหนทางที่จะนำให้ความทุกข์ทั้งหลายสิ้นสุดไป

พระครูญาณทัสสี (หลวงปู่คำดี ปภาโส) วัดถ้ำผาปู่ อำเภอเมือง จังหวัดเลย ได้ให้ความหมายไว้ว่า คีล คือ ผู้ที่รักษาศีลจนเป็นอุปนิสัย เป็นคนมีหิริ ละอายต่อการกระทำบาปยอมไม่กล้าฆ่าสัตว์ ไม่กล้าลักขโมยของเขา ไม่กล้าผิดสามีภรรยาผู้อื่น ไม่กล้าพุดปด และไม่กล้าเป็นคนขี้เมาเพราะมีหิริความละอายต่อบาป และโอดตบปะสะคู้งกลัวต่อบาป

หลวงปู่คือ อจลธมโม วัดป่าอรัญวิเวก อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ได้ให้ความหมายไว้ว่า คีล คือ จิตไม่ฆ่าสัตว์ จิตไม่ลักทรัพย์ จิตขาดจากสามภรรยาผู้อื่น จิตไม่กล่าวมุสา จิตไม่กินเหล้า จิตก็เป็นศีล จิตก็เป็นฉาน จิตก็เป็นนิพพานอยู่ที่ใจของเราทุกคน

เมื่อสรุปความหมายของศีลตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สามารถแบ่งความหมายของศีลออกได้เป็น ๔ ลักษณะ คือ

(๑) ความหมายในด้านเจตนา ได้แก่ ความตั้งใจที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผลบางอย่าง เช่น ความเคารพ ความเกรงกลัวต่อผลที่ตนจะได้รับหรือความมุ่งผลอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น คนผู้ที่เข้าใจว่าการฆ่าสัตว์ทุกชนิดมีผลทำให้อายุสั้นลง เพราะกลัวว่าตัวเองต้องตายจึงไม่ฆ่าสัตว์ต่าง ๆ หรือผู้ที่ประสงค์จะมีอายุยืนยาวอยู่ได้นาน นอกจากไม่ฆ่าสัตว์ยังช่วยเหลือสัตว์อื่นอีกด้วยเช่นนี้ เป็นต้น

(๒) ความหมายในด้านการปฏิบัติ ได้แก่ ความสำรวมระวังกายวาจาของตน ไม่กระทำหรือพูดเบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่นอันจะเป็นเหตุนำความผิดปกติมาสู่ตนเอง เช่น คนผู้มีศีลจะกระทำหรือพูดอะไรจะมีความระลึกรู้ตัวอยู่เป็นประจำ มีพฤติกรรมทั้งทางกายและวาจาที่ไม่กระทบผู้อื่นให้เดือดร้อน

(๓) ความหมายในด้านอาการที่แสดงออก ได้แก่ อาการงดเว้นจากความไม่ดีด้วยความตั้งใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ความเป็นปกติเรียบร้อยของกิริยาทางกาย วาจา ภาพที่ปรากฏของคนที่มีศีลต่อภายนอก คือความเป็นคนสุ่มรอบคอบเยือกเย็น

(๔) ความหมายในด้านจิตใจ คือความมีจิตใจปกติ ไม่เดือดร้อนใจ ให้ใจมีโอกาสคิดในสิ่งที่ดีอื่น ๆ เช่น ความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปความหมายได้ว่า คีล คือ ข้อปฏิบัติระดับพื้นฐานของพุทธศาสนิกชน เพื่อความดีงามในส่วนบุคคลและสังคมรอบข้างอันได้แก่ข้อปฏิบัติสำหรับคุมกาย และวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม ซึ่งก็คือการรู้จักควบคุมไม่ก้าวล่วงละเมิดในด้านการทำร้ายตนเองและผู้อื่นนั่นเอง ศีลยังเป็นเกณฑ์ความสัมพันธ์พื้นฐานในสังคมให้มีการปฏิบัติไปในทางเดียวกันแล้วก็จะนำความสุขเรียบร้อยมาสู่สังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ซึ่งเป็นความปรารถนาของมวลมนุษยชาติทั้งหลายในการสร้างสันติภาพให้เกิดร่วมกันอีกด้วย นอกจากนี้ ศีลยังเป็นเครื่องขัดเกลาพัฒนาตนได้ให้เข้าถึงจุดหมายที่ดีงาม โดยลำดับตามพระพุทธรศาสนา

๒.๓.๒ ความสำคัญของศีล

คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะพระไตรปิฎกและคัมภีร์วิสุทธิมรรค ได้แสดงความสำคัญของศีลไว้ ดังนี้

พระพุทธเจ้าตรัสแก่ภิกษุทั้งหลายอันแสดงถึงลักษณะความสำคัญของศีล ซึ่งมีใจความดังนี้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ศีลนี้เองเป็นพื้นฐานให้เกิดสมาธิ คือความสงบใจ สมาธิที่มีศีลเป็นเบื้องต้นเป็นสมาธิที่มีผลมาก มีอานิสงส์มาก บุคคลผู้มีสมาธิย่อมอยู่อย่างสงบเหมือนเรือนที่มีฝาผนัง มีประตู หน้าต่าง ปิดเปิดได้เรียบร้อย มีหลังคาสำหรับป้องกันแดดและฝน ผู้อยู่ในเรือนเช่นนี้ฝนตกไม่เปียก แดดออกก็ไม่ร้อน ฉันทใด บุคคลผู้มีจิตเป็นสมาธินั้น ย่อมสงบอยู่ได้ ไม่กระวนกระวาย เมื่อลม แดดและฝน กล่าวคือโลกธรรมแปดเผาะกระพือพัดซัดสาดเข้ามาครั้งแล้วครั้งเล่า สมาธิอย่างนี้ย่อมก่อให้เกิดปัญญาในการพาดฟันอภัย และเชือดเฉือนกิเลสอาสวะต่าง ๆ ให้เบาบางและหมดสิ้นไป เหมือนบุคคลผู้มีกำลังจับศัสตราอันคมกริบ แล้วถางป่าให้โล่งเตียนก็ปานกัน ดูกรภิกษุทั้งหลาย ปัญญา ซึ่งมีสมาธิเป็นรากฐานนั้น ย่อมปรากฏดุจไฟดวงใหญ่กำจัดความมืดให้ปลาสนาการ มีแสงสว่างรุ่งเรืองอำไพจับผู้เผลอองคือกิเลสให้ปลิวหาย ปัญญาจึงเป็นประจักษ์ประทีปแห่งดวงใจ^{๕๕}

พระพุทธองค์ตรัสว่า ด้วยศีลเป็นเบื้องต้นของไตรสิกขา อันเป็นแนวทางนำไปสู่การบรรลุสูงสุด โดยมีศีลเป็นเบื้องต้นในการนำไปสู่เป้าหมายแห่งการหลุดพ้นทางพระพุทธศาสนา ในจุฬเวทถลสูตร มีใจความว่า “ศีลปริภาวิโต สมาธิมหปุผลโล โหติ มหานิสัสโส” แปลว่า สมาธิอันอบรมแล้วย่อมมีผลใหญ่ มีอานิสงส์ใหญ่ สัมมาอริยมรรค อันเป็นทางนำไปสู่การบรรลุธรรมสูงสุดก็เริ่ม โดยมีศีลเป็นเบื้องต้น^{๕๖}

พระพุทธองค์ตรัสเรื่องความสำคัญของศีลในข้อที่ว่าเป็นเครื่องช่วยในการละกิเลส ไว้ในวัชชีปัตตสูตร ว่าด้วยภิกษุวัชชีบุตร มีใจความดังนี้

ภิกษุวัชชีบุตรไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า ณ ป่ามหาวนเขตกรุงเวสาลี และได้กราบทูลว่าพวกตนไม่สามารถปฏิบัติตามสิกขาบท ๑๕๐ ข้อที่สำคัญ ๆ ที่บัญญัติไว้ได้ พระพุทธองค์จึงตรัสสอนแก่เหล่าภิกษุวัชชีบุตรทั้งหลายให้ปฏิบัติตาม โดยทรงจัดลงในสิกขา ๓ ให้เข้าใจได้ง่าย ทรงสอนว่าหลักบัญญัตินี้เป็นเครื่องช่วยในการละกิเลส และให้เกิดการน้อมนำไปปฏิบัติ

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า

ถ้าเช่นนั้น เธอจงศึกษาสิกขา ๓ คือ อริศีลสิกขา อริจิตตสิกขา และอริปัญญาสิกขา เมื่อใดเธอศึกษาอริศีลสิกขา อริจิตตสิกขา และอริปัญญาสิกขา เมื่อนั้นเธอผู้ศึกษาอริศีลสิกขา อริจิตตสิกขา และอริปัญญาสิกขาอยู่ ก็จักละราคะ โทสะ และโมหะ

^{๕๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑-๔.

^{๕๖} ม.ม. ๑๒/๕๐๘/๓๘๕.

ได้ เพราะละราคะ โทสะ และโมหะได้ เธอจักไม่ทำกรรมที่เป็นอกุศล จักไม่ประพฤติ
สิ่งที่ไม่ควรทำอีก ^{๕๑}

พระพุทธองค์ตรัสความสำคัญของศีลในฐานะที่เป็นเครื่องชำระปัญญาให้บริสุทธิ์ ไว้ใน
โศภทัณตสูตร ดังใจความต่อไปนี้

ดูก่อนพราหมณ์ อย่างนั้นแล ปัญญาต้องมีศีลช่วยชำระให้บริสุทธิ์ ศีลก็ต้องมี
ปัญญาช่วยชำระให้บริสุทธิ์ ปัญญาข่มมีในที่ที่มีศีล ศีลข่มมีในที่ที่มีปัญญา ปัญญา
ข่มมีแก่ผู้มีศีล ศีลข่มมีแก่ผู้มีปัญญา นักปราชญ์ยกย่องศีลและปัญญาว่าเป็นสิ่งล้ำเลิศ
ในโลก เปรียบเหมือนบุคคลใช้มือล้างมือ หรือให้เท้าล้างเท้าฉันใด ปัญญาต้องมีศีล
ช่วยชำระให้บริสุทธิ์ ศีลต้องมีปัญญาช่วยชำระให้บริสุทธิ์ นักปราชญ์ยกย่องศีล และ
ปัญญาว่าเป็นสิ่งล้ำเลิศในโลกฉันนั้น ^{๕๒}

พระพุทธเจ้าตรัสความสำคัญของศีลอันเป็นเครื่องนำไปสู่นิพพาน มีใจความดังนี้

ดูก่อนพราหมณ์ ตถาคตอุบัติขึ้นมาในโลกนี้ เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ด้วย
ตนเองโดยชอบ ฯลฯ ภิกษุชื่อว่าสมบุรณ์ด้วยศีลเป็นอย่างนี้แล ฯลฯ บรรลุปฐมฌานอยู่
บรรลุทุติยฌานอยู่ บรรลุตติยฌานอยู่ บรรลุจตุตถฌานอยู่ ฯลฯ น้อมจิตไปเพื่อญาณทัส
นะ ฯลฯ นี้เป็นปัญญาของภิกษุนั้น ฯลฯ รู้ชัดว่าชาติสิ้นแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์ แล้วทำ
กิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ไม่มีกิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้อีกต่อไป นี้เป็นปัญญาของภิกษุ
นั้น พราหมณ์ ปัญญานั้นเป็นอย่างนี้แล ^{๕๓}

พระพุทธองค์ทรงแสดงถึงศีลเป็นที่ตั้งและบ่อเกิดแห่งความดี แก่พระเจ้าอัมพตักขรลิจฉวี
ผู้เป็นอุบาสกคนหนึ่งในเมืองไพศาลีไว้ ในอัมพตักขรเปตวัตถุ มีใจความดังนี้

ดูก่อนพระราชา ขอทรงเว้นจากการฆ่าสัตว์โดยพลัน เว้นขาดจากการเอา
สิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ในโลก ไม่ทรงเสวยน้ำจัณฑ์ ไม่ตรัสเท็จ และทรงยินดีเฉพาะ
พระมเหสีของพระองค์ หนึ่ง ขอจงทรงสมาทานอุโบสถศีลประกอบด้วยองค์ ๘ อย่าง

^{๕๑} อัง.ติก. ๒๐/๘๕/๓๑๐-๓๑๑.

^{๕๒} ที.ที. ๕/๓๑๗/๑๒๒.

^{๕๓} ที.ที. ๕/๓๑๘/๑๒๒-๑๒๓.

ประเสริฐ ซึ่งเป็นกุศล มีสุขเป็นกำไร และผู้ประพฤติธรรมสม่ำเสมอโดยไม่ประมาท
ย่อมพ้นจากนรก ย่อมปรากฏผลแห่งกุศลธรรมทั้งหลาย ๖๐

จากลักษณะความเป็นมาแห่งการบัญญัติศีลขึ้นและได้กล่าวถึงลักษณะความสำคัญของศีล
นั้นทำให้เข้าใจว่าเหตุใดพระพุทธศาสนาจึงต้องวางหลักการปฏิบัติเพื่อเป็นประ โยชน์ของชีวิตที่
สมบูรณ์ อันมีศีลเป็นพื้นฐานของการสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตไว้ อีกทั้งเป็นหลักปฏิบัติที่จะเป็น
เครื่องประกันความสุขของชีวิตและในการฝึกตนให้เป็นผู้มีศีลธรรม เนื่องจากพระพุทธศาสนาถือ
ว่าเป็นการสร้างประโยชน์อีกระดับหนึ่งให้แก่ชีวิต เพราะผลที่ได้รับจากการฝึกอบรมตนเองให้เป็น
คนมีศีลธรรมประจำใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตอย่างละเอียดอ่อนและยืดยาวต่อไปเรื่อย ๆ มิใช่มีผล
เฉพาะชั่วขณะที่ได้รับ หรือชั่วขณะที่ทำเท่านั้น และคนมีศีลธรรมย่อมมีมิตรสหายอยู่รอบด้าน และ
มิตรสหายเหล่านั้นแหละที่จะเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองภัยอันตรายให้แก่เขา

การที่เป็นคนมีศีลธรรมมั่นคงนั้น จะต้องพยายามศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องศีลธรรมเพื่อ
เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างศีลธรรมของคนให้มั่นคงและเจริญงอกงามยิ่ง ๆ ขึ้น เพราะเมื่อมี
ความรู้ความเข้าใจแล้ว ย่อมทำให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของศีลธรรม และช่วยให้ปฏิบัติธรรม
ได้อย่างถูกต้องอันจะยังผลให้ได้ประโยชน์จากการปฏิบัติศีลธรรมอย่างแท้จริง ย่อมมีชีวิตอยู่อย่างดี
ในโลกอย่างสมบูรณ์พร้อม

ด้วยเหตุนี้ความสำคัญของศีลจึงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต เพื่อให้มีความสัมพันธ์ทางกาย
และใจที่จะเป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อสภาพแห่งการดำรงชีพอยู่ โดยคุณค่าด้านจิตใจของศีลจึงมี
ความสำคัญมาก นั่นคือ การมีเจตนาที่จะงดเว้นหรือการไม่มีความด่าริในการที่จะทำความชั่วใดๆ
อยู่ในใจ ซึ่งจะทำให้จิตใจสงบยังผลให้เกิดสมาธิแล้ว ยังเกิดความคล่องตัวในการที่จะใช้ปัญญา คิด
หาเหตุและหาทางดำเนินการสร้างสรรค์ความดีต่าง ๆ ให้ได้ผลในขั้นต่อไป จึงถือได้ว่ามีศีลเป็น
เบื้องต้นอันมั่นคง สามารถบำเพ็ญความดีได้โดยสมบูรณ์ จนกระทั่งสามารถบรรลุลุคพ้นจาก
กิเลสตัณหาทั้งปวงไปในที่สุดตามหลักอุดมมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา

เมื่อกล่าวถึงลักษณะความสำคัญของศีลมาแล้วสามารถสรุปได้คือ ศีลทำให้เกิดสภาพความ
เป็นอยู่ที่เกื้อกูลแก่การปฏิบัติกิจต่าง ๆ เพื่อเข้าถึงจุดหมายที่ตั้งงามโดยตามลำดับจนถึงจุดหมายสูงสุด
ของชีวิต ยังทำให้สมาชิกของสังคมหรือชุมชนนั้นอยู่ร่วมกันด้วยดี สังคมสงบเรียบร้อยและมุ่ง
ปฏิบัติกิจของตนโดยสะดวก รวมทั้งเป็นข้อฝึกหัดขัดเกลาดนเองทำให้กิเลสเบาบางลงและปรับการ
แสดงออกทางกาย วาจา ให้เอื้อต่อสภาพความเป็นอยู่ที่เกื้อกูลและการอยู่ร่วมกันอันเป็นขั้นต้นของ

๖๐ จุ.เถร. ๒๖/๕๕๓-๕๕๘/๒๖๔.

การพัฒนาชีวิตของตนให้พร้อมที่จะเป็นที่รองรับของกุศลธรรมทั้งหลาย ซึ่งสิ่งเหล่านั้นจะสะท้อนให้เห็นบทบาทและความสำคัญทั้งในแง่ที่มีต่อบุคคลผู้ประพฤติดองและต่อสังคม

๒.๓.๓ องค์ประกอบของศีล

ตามหลักของพระพุทธศาสนา ศีล คือ การควบคุมรักษาอาการที่แสดงออกทางกาย ทางวาจาให้เป็นปกติเรียบร้อย ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและสังคมส่วนรวม คือ ไม่ทำตัวเป็นพิษเป็นภัยต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม อีกนัยหนึ่ง คือ การเป็นคนมีศีลธรรมหรือมนุษยธรรมต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑) มีสุจริต ๓ คือ มีความประพฤติดีประพฤติชอบ ๓ ประการ คือ

๑.๑) กายสุจริต ความสุจริตทางกาย ทำสิ่งที่ตั้งามถูกต้องประพฤติชอบด้วยกาย

๑.๒) วาสุจริต ความสุจริตทางวาจา พูดสิ่งที่ตั้งามถูกต้องประพฤติชอบด้วยวาจา

๑.๓) มโนสุจริต ความสุจริตทางใจ คิดสิ่งที่ตั้งามถูกต้องประพฤติชอบด้วยใจ

๒) ประพฤติตามอารยธรรม ด้วยการปฏิบัติถูกต้องตามทางแห่งกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ ดังต่อไปนี้^{๖๐}

๒.๑) ทางกาย ๓ ประการ

(๑) ละเว้นการฆ่าสัตว์ การสังหาร การบีบบังคับเบียดเบียน มีเมตตากรุณาช่วยเหลือ เกื้อกูลสงเคราะห์กัน

(๒) ละเว้นการแย่งชิงลักขโมยและการเอารัศเอาเปรียบ เคารพในทรัพย์สินของกันและกัน

(๓) ละเว้นการประพฤติดีด่างละเมิดในของรักของหวงของผู้อื่น ไม่ข่มเหงจิตใจ ทำลายลบลู่เกียรติและวงศ์ตระกูลของกันและกัน

๒.๒) ทางวาจา ๔ ประการ

(๑) ละเว้นการพูดเท็จโกหกหลอกลวง กล่าวแต่คำสัตย์ ไม่จงใจจะพูดให้ผิดจากความจริงเพราะเห็นแก่ประโยชน์

(๒) ละเว้นการพูดส่อเสียดหรือยุยงให้แตกแยก พูดแต่คำที่สมานส่งเสริมสามัคคี

(๓) ละเว้นการพูดคำหยาบคายสกรปรกเสียดหาญ พูดแต่คำสุภาพนุ่มนวล

(๔) ละเว้นการพูดเหลวไหลเพื่อเจ้อ พูดแต่คำจริงมีเหตุมีผลมีสาระ มีประโยชน์ และถูกกาลเทศะ

^{๖๐}ที่.ปา. ๑๑/๓๖๐/๒๘๔.

๒.๓) ทางใจ ๓ ประการ

(๑) ไม่ละโลก ไม่เพ่งถึงคิดหาทางเอาแต่จะได้ คิดให้ คิดเสียสละ ทำจิตให้
แผ่แผ่กว้างขวาง

(๒) ไม่คิดมุ่งร้ายเบียดเบียนหรือเพ่งมองในแง่ที่จะทำลาย ตั้งความปรารถนาดี
แผ่ไมตรีมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่กัน

(๓) มีความเห็นถูกต้องเป็นสัมมาทิฐิ เข้าใจในหลักกรรมว่าทำดีมีผลดีทำชั่ว
รู้เท่าทัน ความเป็นไปธรรมดาของโลกและชีวิตตามเหตุปัจจัย

หลักกรรมที่กล่าวมาทั้ง ๓ ทาง คือ ทางกาย ๓ ประการ ทางวาจา ๔ ประการ ทางใจ ๓
ประการ รวมทั้งหมด ๑๐ ประการนั้น อาจเรียกว่า กุศลกรรมบ้าง ธรรมจริยาบ้าง อารยธรรมบ้าง
เป็นธรรมะที่ขยายความในสุจริต ๓ ประการข้างต้น หลักกรรมเหล่านี้ “ทำให้คนเจริญขึ้นพร้อมทั้ง
ทางกาย ทางวาจา และทางใจ แต่ผู้ใดยังไม่มั่นคงในอารยธรรม ท่านสอนว่าผู้นั้นพึงควบคุมตนให้
ได้ในทางกายและวาจาก่อนเป็นอย่างน้อย ด้วยการประพฤติตามหลักศีล ๕ ที่เป็นส่วนเบื้องต้นของ
ธรรมจริยาทั้ง ๑๐ ประการ นั้น ก็ยังได้ชื่อว่า เป็นคนมีศีลธรรม”^{๖๒}

๒.๓.๔ ข้อปฏิบัติในสิกขาบท ๕ ข้อ

ข้อปฏิบัติในสิกขาบทสำหรับคฤหัสถ์ที่เป็นชาวพุทธ อันจะนำไปสู่อริยธรรมยิ่ง ๆ ขึ้นไป มี
กล่าวไว้ในอรรถกถาอัฐฐสาลินี ดังนี้^{๖๓}

๑) ปาณาติบาต เป็นคำในภาษาบาลี ท่านกำหนดให้แปลตามรูปศัพท์ว่า “การทำสัตว์มี
ชีวิตให้ตกลงไป” และท่านอธิบายขยายความไว้ แม้แปลออกมาเป็นคำไทยแล้ว อาจจะเข้าใจยาก
แต่เมื่อจะเรียนรู้เรื่องศีลกันแล้ว ก็น่าจะทราบโวหารของท่านไว้ คำขยายความนั้น แปลได้ดังนี้
“เจตนา คือ ความจงใจฆ่าของบุคคลผู้รู้ที่อยู่ในสัตว์มีชีวิต ว่าเป็นสัตว์มีชีวิต ที่ก่อให้เกิดความพยายาม
เข้าตัดกระแสชีวิต ซึ่งดำเนิน ไปทางกายทวาร หรือจิตทวาร ทางใดทางหนึ่ง เรียกว่า ปาณาติบาต”
พูดง่าย ๆ ก็ว่า ทั้งรู้ที่อยู่ว่าสัตว์มีชีวิตก็ตั้งใจฆ่าสัตว์มีชีวิตนั้น โดยลงมือทำเองหรือออกปากหรือจ้าง
วานผู้อื่นด้วยวาจา

ที่กำหนดว่า สัตว์มีชีวิต เพราะมุ่งหมายว่า สัตว์ไม่มีชีวิต หรือ สัตว์ที่ตายแล้ว ผู้ใดไปทำ
การฆ่า ก็ไม่ถือว่าเป็นปาณาติบาต คือ ไม่เป็นการทำสัตว์มีชีวิตให้ตกลงไป

^{๖๒} พระเทพเวที, (ปยุตฺ ษ พยุคฺ โต), ธรรมบุญชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, (กรุงเทพมหานคร :
อัมรินทร์ พรินติ้ง กรุ๊ป , ๒๕๓๑), หน้า ๗.

^{๖๓} อภ.สง.อ. ๔๖/๒๒๑/ ฉบับมหายานกุฎราชวิทยาลัย.

ท่านกำหนด **ปโยค** คือ ความพยายามในการทำปาณาติบาต ไว้ ๖ อย่าง คือ ^{๖๔}

(๑) **สาหัตถิกปโยค** คือ ความพยายามทำด้วยตัวเอง หมายถึง ความพยายามลงมือฆ่าคนหรือสัตว์มีชีวิตด้วยตัวเอง นับเป็น กายทวาร คือ พยายามด้วยตัวเอง เช่น ฆ่ายักคกลง ฆ่าทิ้งน้ำทิ้งคลอง และฆ่าทิ้งร่องคู ฆ่าล้าง โศคร ฆ่าล้างแค้น ยิ่งฆ่าล่าสัตว์ ฆ่าข่มขืนหรือข่มขืนแล้วฆ่า (ข้อหลังนี้คิดทั้งปาณาติบาตและกามเมสุมิจนจาร)

(๒) **อาณัตติกปโยค** คือ ความพยายามทำโดยบังคับ ใช้คนอื่นทำ หมายถึง ความพยายาม ด้วยวจีทวาร เช่น พูดจาจ้างวาน สั่งการ ใช้บังคับให้คนอื่นฆ่าคนหรือฆ่าสัตว์มีชีวิต เช่น หัวหน้าหน่วยกล้าตาย สั่งลูกน้องไปทำการ

(๓) **นิสสัคคิยปโยค** คือ ความพยายาม โดยการปล่อยหรือส่งเครื่องประหาร หมายถึง ความพยายามปล่อยหรือส่งอาวุธ หรือเครื่องประหาร ไปทำลายชีวิตของคนและสัตว์ เช่น ฟุ้งหอก ยิงธนูหน้าไม้ ขว้างมีด ยิงปืน ขว้างระเบิดขวด ระเบิดพลาสติก ระเบิดสังหาร ส่งจรวด ยิงจีปนาอูร ปล่อยหรือทิ้งระเบิดปรมาณู ส่งระเบิดทางไปรษณีย์

(๔) **ถาวรปโยค** คือ ความพยายามในการตั้งเครื่องประหารอยู่กับที่หมายถึง ความพยายามทำเครื่องประหารขึ้นทำลายชีวิตคนและสัตว์เป็นการถาวร เช่น ขุดหลุมพรางให้คนหรือสัตว์ตกลงไปตาย ปักขวากหนาม วางกับระเบิด ทำหรือสร้างอาวุธสำหรับประหารด้วยใจฆ่าให้ตาย เช่น มีด หอก แหวน หลาว ธนูหน้าไม้ ปืน เครื่องระเบิด จรวด และติดตั้งจีปนาอูร

(๕) **วิชามยปโยค** คือ ความพยายามในการใช้อิทธิฤทธิ์ หมายถึง ความพยายามทำคนหรือสัตว์มีชีวิตให้ตายด้วยอิทธิฤทธิ์

(๖) **อิทธิมยปโยค** คือ ความพยายามในการใช้ฤทธิ์ หมายถึง ความพยายามฆ่าคนหรือสัตว์มีชีวิตให้ตายด้วยอิทธิฤทธิ์

แต่ท่านก็วางกฎเกณฑ์ในการฆ่าคนหรือสัตว์มีชีวิตว่าจะถือเป็นปาณาติบาต ต่อเมื่อวินิจฉัยได้ว่าการกระทำของผู้นั้น ประกอบด้วย องค์ ๕ หรือ สัมภาระ คือส่วนประกอบ ๕ คือ ^{๖๕}

(๑) ปาโณ คนหรือสัตว์นั้นมีชีวิต

(๒) ปาณสญญิตา (ผู้ฆ่า) รู้ยู่ว่าคนหรือสัตว์นั้นมีชีวิต

(๓) วรกจิตต์ มีความตั้งใจจะฆ่า

(๔) อุปกุกโม กระทำความพยายาม

(๕) เตน มรณํ คนหรือสัตว์มีชีวิตตายด้วยความพยายามนั้น

^{๖๔} อภิ.สจ.อ. ๔๖/๒๒๑/ ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย.

^{๖๕} อภิ.สจ.อ. ๔๖/๒๒๑/ ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ถ้าขาดองค์ใดองค์หนึ่ง หรือสัมภาระใดสัมภาระหนึ่งขาดไป ไม่ครบ ๕ การกระทำนั้น ก็ไม่ถือว่าเป็นปาณาติบาต

๒) อทินนาทาน แปลว่า “การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้” ท่านขยายความไว้ แปลได้ว่า “เจตนาคือความจงใจลักขโมยอันก่อให้เกิดความพยายามที่จะถือเอาสิ่งของนั้น ของบุคคลผู้รู้อยู่ในของที่บุคคลอื่นหวงแหวนว่าเป็นของที่บุคคลอื่นหวงแหวน ซึ่งดำเนินไปทางกายทวารหรือจิตทวาร ทางใดทางหนึ่ง เรียกว่า อทินนาทาน” ตามที่เข้าใจกันง่าย ๆ ก็คือ ตั้งใจลักทรัพย์หรือขโมยสิ่งของผู้อื่น หมายถึงว่า ของนั้น ๆ มีเจ้าของถือสิทธิ์คุ้มครองหวงแหวน มิได้สละสิทธิ์ หรือยกให้ด้วยอาการทางใจ หรือบอกเล่าด้วยวาจา

อทินนาทานนี้ หมายรวมถึง การขโมยและเบียดบัง นำเอาสมบัติวัตถุในทางศาสนาและสิ่งของสาธารณประโยชน์ส่วนรวม ไปเป็นของส่วนตัวด้วย

ในการลักขโมยทรัพย์สิ่งของนั้น ท่านกำหนดความพยายามที่เรียกว่า ปโยค ไว้ ๖ อย่าง เช่นเดียวกับปาณาติบาต แต่ท่านกล่าวอธิบายถึงการลักขโมย ที่เรียกว่า “อواهر” ไว้หลายหมวด ในที่นี้ขอกกล่าวถึงเฉพาะ ๕ ประเภท คือ ^{๖๖}

(๑) เถยยาวหาร คือ ลักด้วยการขโมยและการโกง ได้แก่ การลักขโมยด้วยการตัดช่องย่องเบา ผู้ทำการลักขโมยทำด้วยอาการซ่อนเร้นหรือทำการ โกงด้วยการชั่งตวง วัด และแปลงปลอม เช่น ปลอมเงิน ปลอมของ ลวงแลก หรือขายของเก๊ของปลอมว่าเป็นของดี ขโมยความดีของผู้อื่น ขโมยและโกมลสิทธ์ในสิ่งประดิษฐ์ ศิลปะ และหนังสือหรือวรรณกรรม

(๒) ปลัฏฐาหาร คือ ลักด้วยการขู่ข่มขู่บังคับ ได้แก่ การข่มขู่เอาข้าวของทรัพย์สินของผู้อื่นด้วยการข่มขู่บังคับ จะด้วยกำลังกาย เช่น แย่งชิงฉกฉวย จี้ปล้นสะดม หรือด้วยอุบาย เช่น ข้าราชการผู้มีหน้าที่เบิกจ่ายอำนาจความสะดวก แต่แสวงห้วงเหนี่ยวจนกว่าจะได้สิ่งตอบแทนตามเรียกร้อง หรือมิได้เรียกร้องก็ตาม

(๓) ปฏิจันนาวหาร คือ ลักด้วยการปิดบังซ่อนเร้น ได้แก่ การลักขโมยด้วยการปิดบัง ซ่อนเร้น เช่น เห็นทรัพย์ที่เจ้าของวางไว้ หรือเจ้าของทำตก หรือลืมทิ้งไว้ ผู้จะขโมยแกล้งย้ายที่ หรือเอาของอื่นปกปิดบังเอาไว้ หรือเอาเท้าเหยียบไว้ เป็นต้น จนเจ้าของทรัพย์ทอดธุระ หรือมิทอดธุระก็ตาม แล้วถือเอาเป็นของตน หรือมีเจตนาปิดบังยกย่องถ่ายเทเอาสมบัติของส่วนรวมมาเป็นของตน หรือปกปิดเบือนความดีของผู้อื่นแล้วแอบอ้างเสนอว่าเป็นของตน

(๔) ปรัถิปาหาร คือ ลักด้วยมีเงื่อนใจกำหนดคาดหมายไว้ ได้แก่ การลักขโมยด้วยกำหนดสิ่งของและสถานที่ เช่น คิดจะขโมยห่อผ้า แต่เข้าไปขโมยของอื่นออกมา เช่น รองเท้า

^{๖๖} อภิ.สง.อ. ๔๖/๒๒๒/ ฉบับมหาหมกุฎราชวิทยาลัย.

แล้วผู้ขโมยทิ้งไว้ไม่เอาไป หรือลักขโมยด้วยกำหนดสถานที่ว่าจะเข้าไปขโมยของในที่นั้นที่นี้ ถ้ามีคนเห็น ก็ทำเป็นเดินชมสถานที่ ถ้าไม่มีคนเห็นก็ขโมยของออกมา หรือกำหนดคาดหมายไว้ แล้วใช้อุบายลวงนำเอาทรัพย์สิ่งของนั้น ๆ ไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว เช่น สร้างอุบายขึ้นแล้วนำทรัพย์สมบัติส่วนกลางหรือศาสนสมบัติส่วนรวมไปเป็นสมบัติของตนเอง ดังนี้ เป็นต้น

(๕) กุสawahar คือ ลักด้วยการสับเปลี่ยนปลอมแปลง ได้แก่ การลักขโมยด้วยการสับเปลี่ยน เช่น เปลี่ยนชื่อ เปลี่ยนตรา เปลี่ยนเลขสลาก เปลี่ยนเครื่องหมาย และ เปลี่ยนของ เป็นต้น

หลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยว่า การลักขโมยนั้นจะเป็นอันล่วงอาทินาทานสิกขาบทหรือไม่ ประกอบด้วยองค์ ๕ หรือสัมภาระ ๕ ดังนี้^{๖๓}

(๑) ปรปริกคหิต์ ของนั้นมีเจ้าของครอบครองหวงแหน

(๒) ปรปริกคหิตตณญิตา รู้อยู่ว่าเป็นของมีผู้ครอบครองหวงแหน

(๓) เถยฺยจิตฺตํ มีความตั้งใจลักขโมย

(๔) อุปุกโกโม กระทบความพยายาม

(๕) เตน หรือณํ นำเอามาได้ด้วยความพยายามนั้น

๓) กามเมสุ มิจฉาจาร คือ “ความประพฤติดีในกามทั้งหลาย” เป็นคำแปลที่ฟังง่ายและเข้าใจได้ดี แต่ท่านขยายความไว้ด้วยว่า “เจตนา คือ ความจงใจล่วงเกิน อคมนียฐาน (คือ ฐานะมิควรถึง) ซึ่งดำเนินไปทางกายทวาร ในการประพฤติดเมถุน หรือในวัตถุแห่งเมถุน ด้วยประสงค์ในการเสพอสังกรรม เรียกว่า กามเมสุ มิจฉาจาร”

คำศัพท์ว่า “อคมนียฐาน” ที่แปลว่า “ฐานะมิควรถึง” นี้ หมายถึง สตรีหรือบุรุษ ซึ่งมีเจ้าของคุ้มครองหรือมีผู้ดูแลหวงแหน ถ้าเป็นสตรี ก็เป็นอคมนียฐาน ห้ามบุรุษล่วงเกิน ถ้าเป็นบุรุษก็เป็น อคมนียะฐาน ห้ามสตรีล่วงเกิน โดยเฉพาะสตรี มีพระอรธรรคทายาจารย์ และพระภิกษุทายาจารย์ จำแนกอธิบายบอกประเภทและเรื่องราวไว้มาก ขอนำมากล่าวถึงเฉพาะที่กล่าวไว้ในบาลีพระสูตรและพระวินัย ซึ่งเห็นว่าท่านผู้ปฏิบัติรักษาศีลควรทราบไว้

ในบาลีพระสูตร ท่านจำแนกสตรีเกี่ยวกับข้อห้ามตามศีล ข้อที่ ๓ ไว้ ๘ จำพวก คือ^{๖๔}

(๑) มาตุรภูจิตา สตรีที่มารดาดูแลรักษา

(๒) ปิตุรภูจิตา สตรีที่บิดาดูแลรักษา

(๓) ภาตุรภูจิตา สตรีที่พี่ชายน้องชายดูแลรักษา

(๔) ภคินีรภูจิตา สตรีที่พี่สาวน้องสาวดูแลรักษา

^{๖๓} อภ.สง.อ. ๔๖/๒๒๒/ ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย.

^{๖๔} ม.ญ. ๑๒/๕๑๕-๕๒๘/๓๔๕.

- (๕) ญาตริภุชิตา สตรีที่ญาตริดูแลรักษา
- (๖) สตุสสามิกา สตรีมีคู่หมั้น
- (๗) สปริทณฺฑา สตรีที่มีผู้กำหนดอาญาสินไหมไว้
- (๘) อนุตมโส มาลาคุพปริภุชิตาปี สตรีที่มีผู้จองไว้แม้ด้วยการคล้องพวงมาลัย

เป็นพวงสุดท้าย

แต่ในบาติพระวินัย ท่านจำแนกสตรีไว้ ๒๐ จำพวก คือ สตรีโสด ๑๐ จำพวก และสตรีมีสามี ๑๐ จำพวก ดังนี้^{๖๕}

สตรีโสด ๑๐ จำพวก คือ

- (๑) มาตุรภุชิตา สตรีที่มารดาดูแลรักษา
- (๒) ปิตุรภุชิตา สตรีที่บิดาดูแลรักษา
- (๓) มาตาปีตุรภุชิตา สตรีที่ทั้งมารดาบิดาดูแลรักษา
- (๔) ภาตุรภุชิตา สตรีที่พี่ชายน้องชายดูแลรักษา
- (๕) ภคินีรภุชิตา สตรีที่พี่สาวน้องสาวดูแลรักษา
- (๖) ญาตริภุชิตา สตรีที่ญาตริดูแลรักษา
- (๗) โคตตรภุชิตา สตรีที่ผู้ร่วมโคตรร่วมสกุลดูแลรักษา
- (๘) ธมฺมรภุชิตา สตรีที่ผู้ปฏิบัติธรรมร่วมดูแลรักษา
- (๙) สารภุษา สตรีมีคู่หมั้น (จำพวกเดียวกับ ๖ คือ สัสสามิกาในพระสูตร)
- (๑๐) สปริทณฺฑา สตรีที่มีผู้กำหนดอาญาสินไหมไว้

สตรีมีสามี ๑๐ จำพวก คือ

- (๑๑) ธนภิกิตา สตรีที่ซื้อมาเป็นภรรยาด้วยทรัพย์
- (๑๒) ฉนฺทวาสินี สตรีที่อยู่ร่วมเป็นภรรยาด้วยสมัครใจ
- (๑๓) โภควาสินี สตรีที่เป็นภรรยาด้วยได้โภคทรัพย์
- (๑๔) ปฏฺฐวาสินี สตรีที่เป็นภรรยาด้วยเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม
- (๑๕) โอทปตฺตคินี สตรีที่เป็นภรรยาด้วยแต่งงานรดน้ำ
- (๑๖) โอบตจฺจุมภฺญา สตรีที่เป็นภรรยาด้วยชายช่วยยกของหนักลงจากแบกหาม
- (๑๗) ทาสี จ ภริยา สตรีที่เป็นทาสีด้วยเป็นภรรยาด้วย
- (๑๘) กมฺมการี จ ภริยา จ สตรีที่รับทำการทำงานด้วยและเป็นภรรยาด้วย
- (๑๙) ธชาหฺญา สตรีที่เป็นภรรยาโดยการถูกจับมาเป็นเชลย

^{๖๕}วิ.มทา. ๑/๓๐๓/๓๔๕.

(๒๐) มุหุตติกา สตรีที่เป็นภรรยาชั่วคราว (เช่น เมียเช่า)

ในบรรดาสตรี ๒๐ จำพวกนี้ ท่านอธิบายว่า สตรี ๑๒ จำพวก ตั้งแต่หมายเลข ๕ ถึง ๒๐ เป็นอภินิหารของบุรุษอื่นที่มีใช้สามี คือมิควรที่ชายอื่นผู้มีใช้สามีคบหาสังวาสเป็นเด็ดขาดเพราะ สตรี ๑๒ จำพวกนั้น มีชายครอบครองหรือกล่าวหมั้นไว้เป็นภรรยาแล้ว ถ้าสตรี ๑๒ จำพวกนั้นคบหาชายอื่น ตนเองก็เป็น กามเมสุมิจจาจาร คือล่วงละเมิดข้อ ๑ เพราะตนมีสามีแล้ว เท่ากับเธอเหล่านั้น ขโมยเอาผัสสะซึ่งเป็นสมบัติของสามีตนไปบำเรอแก่ชายอื่น จึงเป็นการประพฤติดิในกามล่วงละเมิดข้อ ๑

ส่วนสตรีอีก ๘ จำพวก คือตั้งแต่หมายเลข ๑ ถึงหมายเลข ๘ (ในพระวินัย) ถึงจะคบหาสังวาสกับชายอื่น ตนเองหาเป็นกามเมสุมิจจาจารไม่ เพราะสตรีเหล่านั้น ไม่มีสามี ส่วนมารดาบิดา เป็นต้น ที่เป็นผู้ดูแลคุ้มครอง ก็มีใช้เจ้าของผัสสะของสตรีเหล่านั้น หากแต่พวกเธอเป็นเจ้าของผัสสะของเธอเอง จึงไม่เป็นกามเมสุมิจจาจาร ทั้งมารดาบิดาเป็นต้นก็ได้ดูแลคุ้มครองพวกเธอด้วยมุ่งหมายเสวยผัสสะเสียเอง หากแต่คอยป้องกันความเสื่อมเสีย จึงห้ามปรามไม่ให้คบหาชายอื่น

ส่วนบุรุษ เมื่อคบหาสังวาสกับสตรีทั้ง ๒๐ จำพวกนั้น ผู้มิได้เป็นภรรยาของตน ถือเป็นการประพฤติดิในกามเมสุมิจจาจาร ไม่ว่าสตรีนั้น ๆ จะยินยอมพร้อมใจกับตนหรือไม่ก็ตาม เว้นเสียแต่ถูกบังคับข่มขืน

หลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยการล่วงละเมิดเป็นกามเมสุมิจจาจาร มีองค์ประกอบ ๔ คือ^{๑๐}

- (๑) อภินิหารยตุ สตรีหรือบุรุษที่ไม่ควรล่วงละเมิด
- (๒) ตสุมิ เสวนจตุต์ มีความตั้งใจจะเสพในบุรุษหรือสตรีนั้น
- (๓) เสวนปโยโค กระทำความพยายามในการเสพ
- (๔) มกุเคน มกุคปฏิปัตติอิฐวาสนั ยินดีในการปฏิบัติมรรคให้ถึงด้วยมรรค

แต่ท่านว่า แม้ไม่มีข้อ ๑ คือ ความพยายามในการเสพก็เป็นกามเมสุมิจจาจาร เพราะสตรีส่วนมากไม่มีเสวนปโยค ถึงบุรุษที่ถูกสตรีทำหน้าที่บุรุษ ก็ไม่มีเสวนปโยคเช่นกัน ในกรณีเช่นนี้ กามเมสุมิจจาจารมีองค์ประกอบเพียง ๓ องค์ แต่ที่ท่านกล่าวองค์ประกอบไว้ ๔ เป็นการกำหนดโดยครบกระบวนการ เพราะถ้าประพฤติก้นโดยสมัครใจ ก็มีเสวนปโยคครบองค์ ๔ แต่ถ้าถูกข่มขืนก็มีองค์ ๓

๔) มุสาวาท แปลว่า “การพูดเท็จ” หรือ “การพูดมุสา” ท่านขยายความไว้ แปลความว่า “เจตนา คือ ความจงใจอันก่อให้เกิดกายประ โยคและวจีประ โยคที่กล่าวให้ผิด แก่บุคคลอื่น ด้วยความประสงค์จะกล่าวให้ผิดของบุคคลนั้นเรียกว่า มุสาวาท” หรือ “เจตนา เรียกว่า มุสาวาท เพราะ

^{๑๐} อภิ.สง.อ. ๔๖/๒๒๓/ ฉบับมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

เป็นเหตุกล่าวคือ ใ้บุคคลอื่นรู้ คือ ทำให้คำจริงด้วยความพยายามที่ควรกล่าวตามความจริง เป็นคำเท็จ” อีกนัยหนึ่ง “เจตนาคือความตั้งใจที่ก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวอย่างนั้น ของผู้ประสงค์ใ้บุคคลอื่นรู้เรื่องไม่จริงว่าเป็นความจริง เรียกว่า มุสาวาท เพราะเป็นเหตุกล่าวเท็จ”

คำอธิบายขยายความของมุสาวาทที่พยายามแปลมานี้ จะทำให้เข้าใจยากยิ่งขึ้น แต่ท่านคงมุ่งหมายถึงเจตนาคือความจงใจกล่าวเท็จหรือกล่าวให้ผิดหรือใ้ผู้ฟังเข้าใจผิดไปจากความจริงเป็นสำคัญ การตั้งใจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร หรือจงใจแสดงกิริยาอาการใ้คนอื่นเข้าใจผิด ก็เป็นมุสาวาทเช่นกัน

หลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยว่าเป็นมุสาวาท คือ การกล่าวเท็จ ต้องประกอบด้วยองค์ ๔ คือ ^{๓๐}

- (๑) อกุถ วกุถ เรื่องไม่จริง
- (๒) วิสวาทนจิตตุ ตังใจพุดใ้ผิด
- (๓) ตชุโข วายาโม มีความพยายามเกิดจากความตั้งใจนั้น
- (๔) ปรสตุ ตทตุถวิฆานน คนอื่นรู้เนื้อความนั้น

๕) สุราเมรมัชชปมาทัญฐาน แปลว่า “เหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ในเพราะน้ำเมากกล่าวคือ สุราและเมรัย” คือ แปลคำ “มัชชะ” ว่า “น้ำเมา” แปลดังนี้เท่ากับยกเอาคำ “สุราเมรัย” เป็นคำขยายความของ “มัชชะ” หมายถึง มัชชะ (คือของเมา) มี ๒ ประเภท คือ สุรา ๑ เมรัย ๑ และมีอธิบายขยายความ ซึ่งแปลได้ว่า “เจตนา คือ ความตั้งใจดื่มน้ำเมากกล่าวคือ สุราและเมรัย ดำเนินไปทางกายทวารด้วยการประสงคใ้การดื่ม เรียกว่า สุราเมรมัชชปมาทัญฐาน”

สุรา มีตำนานเชิงนิยายเล่าไว้ในชาดกว่า วนจรกะคือพรานป่า ผู้มีชื่อว่า สุระ เป็นผู้พบเห็นก่อน ณ ต้นไม้ในป่า น้ำเมานิคนี้จึงมีชื่อเรียกว่า สุรา ตามชื่อผู้พบ และในชาดกเล่าว่า ภายหลังที่พรานป่าชื่อ สุระ ได้พบและดื่มน้ำเมานี้แล้ว ได้ไปชักชวนดาบสชื่อ วรุณ ร่วมดื่มด้วย แล้วต่อมาได้ร่วมกันปรุงแล้วทำน้ำเมานิคนี้ขึ้น เพราะฉะนั้น ปานชาติ คือ น้ำเมานิคนี้ จึงนำชื่อของพรานป่าและดาบสผู้นั้นมาเรียกว่า “สุรา” และ “วารุณี” トラบจนทุกวันนี้ มีคำบาลีเรียกสุราว่า “วารุณี” อยู่หลายแห่ง เช่น เมรัย วารุณี น ปิว เจตุตโมหนิ แปลว่า คนเราไม่ควรดื่มเมรัย และวารุณี ที่ทำจิตใ้ลุ่มหลง

วารุณีในคานานี้ หมายถึง น้ำเมาประเภทสุรา คือ น้ำเมาที่กลั่นแล้ว ที่เรียกเป็นสามัญว่า เหล้า ซึ่งเป็นคนละชนิดกับเมรัย แม้ในภายหลังจะได้ปรับปรุงวิธีทำวิธีปรุงใ้ก้าวหน้าเพียงใด แต่ชื่อที่เรียกเครื่องดื่มชนิดนี้ ก็คงเรียกว่า สุรา และวารุณี ตลอดมา

^{๓๐} อภ.สง.อ. ๔๖/๒๒๔/ ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย.

คำว่า “เมรัย” มีที่มาของรูปศัพท์พอลิงแผลงน่าสังเกตเรียนรู้อุพสมนคร คือท่านอธิบายว่า “มทฺ ชนตี-ติ เมรัย” แปลว่า “เครื่องดื่มที่ทำให้เกิดความเมา เรียกว่า เมรัย” และอธิบายว่า “มท” ที่แปลว่า ความเมา ประกอบ “ณย” ปัจจัย ลบ “ณ” เหลือแต่ “ย” คือ “มทย” แล้วแปลง “อ” ที่ “ม” เป็น “เอ” กับแปลง “ท” เป็น “ร” ได้รูปสำเร็จเป็น “เมรัย” สะกดออกเสียงคำไทย ๆ ว่า “เมรัย” ซึ่งมีคำแปลตามศัพท์ดังกล่าวแล้ว และหมายถึงน้ำเมาที่หมักหรือแช่ ซึ่งยังมีได้กลิ่น ที่เรียกกันว่า “อุ” หรือ “กะแช่” เช่น น้ำตาลเมา น้ำขาว หรือ สาโท และเหล้าองุ่น ก็รวมอยู่ในจำพวกเมรัย

เมื่อแปลคำ “สุราเมรัยมัชชปมาทัญฐาน” ว่า “เหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทในเพราะน้ำเมากล่าวคือสุราและเมรัย” คำว่า “สุราและเมรัย” ก็เป็นเพียงคำขยายความของ “มัชชะ” ความหมายของศีลข้อนี้จึงแคบไป ไม่รวมความไปถึงน้ำเมาอย่างอื่น เช่น ผื่น กล้วยา ผงขาว ไอระเหย (เฮโรอิน) มอร์ฟิน ทินเนอร์ ที่ร้ายแรงยิ่งกว่า ซึ่งในสมัยโบราณ อาจยังไม่มีของเมาอย่างอื่นนอกจากสุราและเมรัย แต่ต่อมาเมื่อมีของเมาอย่างอื่นเกิดขึ้น ท่านพระอรรถกถาจารย์จึงอธิบายคำ “มัชชะ” ขยายความไว้ว่า “สุราและเมรัยทั้ง ๒ อย่างนั้นนั่นแหละชื่อว่า มัชชะ เพราะอธิบายว่าเป็นที่ตั้งแห่งความเมา แต่หรือว่า แม้ของอย่างอื่นอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นที่ตั้งแห่งความเมา มีอยู่ ซึ่งคนดื่มแล้ว เมามายของอย่างนี้ มัชชะด้วย” และอีกแห่งหนึ่งท่านก็อธิบายไว้คล้ายคลึงกันว่า “สุราและเมรัยทั้งสองอย่างนั้นนั่นแหละ คือ มัชชะ แต่หรือว่า แม้ของอย่างอื่นนอกจากสุราและเมรัย เป็นที่ตั้งแห่งความเมา ก็เป็นมัชชะ” เพราะฉะนั้น สุรา เมรัย ผื่น กล้วยา ผงขาว หรือของที่เรียกรวมกันว่า ยาเสพติด หรือ ยาเสพติดให้โทษ ซึ่งในระยะหลัง ๆ มานี้ มีการผลิตขึ้นมากมายนับด้วยร้อยอย่างร้อยชนิด ถ้วนเป็นของทำให้ผู้เสพมีเมามา ก็ถือเป็น “มัชชะ” และนับเข้าในข้อห้ามของศีลข้อนี้ด้วย

หากจะแปล “สุราเมรัยมัชชปมาทัญฐาน” ว่า “เหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเพราะสุรา เมรัย และของเมา” ก็คงกินความได้กว้างรวมถึงของมีเมามาอื่นด้วย และไม่น่าผิดพระพุทธประสงค์ ส่วนคำว่า “ดื่ม” ในที่นี้ ถือเป็นกริยารวม หมายถึง ดื่ม กิน ดูด สูด คม จืด ในภาษาบาลี ท่านใช้คำว่า “อาเสวิตฺ ภาวิตฺ พหุลีกตฺ” แปลว่า “เสพ ทำให้เกิด ทำมาก ๆ” ซึ่งอาจใช้คำรวมตามที่ราชการใช้อยู่แล้วว่า เสพ เช่น ยาเสพติดให้โทษ

พระผู้มีพระภาค ตรัสถึงโทษ ๖ ประการของสุราเมรัยมัชชปมาทัญฐานที่ผู้เสพจะได้ประสบในชาติและภพปัจจุบัน ไว้แก่สังคมาภพว่า “ดูก่อนคหบดีบุตร โทษทั้งหลายให้การประกอบเนื่อง ๆ ซึ่งเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทในเพราะสุราเมรัยและของเมา มี ๖ ประการ เหล่านี้เป็นโทษเห็นประจักษ์ด้วยตัวเองในปัจจุบัน คือ ๑) ฉิบหายทรัพย์ ๒) ก่อการทะเลาะวิวาท ๓)

เป็นที่เกิดโรคทั้งหลาย ๔) ทำให้เสียชื่อเสียง ๕) เปิดเผยสิ่งที่ควรอายและเรื่องที่เคยปกปิด (และ) ทำให้ปัญญาอ่อน เป็นประการที่ ๖ ฉะนั้นแล”^{๗๒}

ท่านวางกฎเกณฑ์ในเรื่องเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทในเพราะสุราเมรัยและของเมาไว้ว่า ประกอบด้วยสัมภาระหรือองค์ ๔ คือ^{๗๓}

- (๑) สุราที่ินฉจ อณฺณตรํ ของเมาอย่างใดอย่างหนึ่ง
โหติ มทนียฺ มีสุราเป็นต้น
- (๒) ปาตุกมุยตาคิตฺตญฺจ มีความตั้งใจปรารถนาจะดื่ม
ปัจจุปฺปญฺจิตฺ โหติ
- (๓) ตชฺชญฺจ วายามํ ถึงความพยายามอันเกิดจากความตั้งใจนั้น
อาปชฺชติ
- (๔) ปีเต จ ปวิสติ และเมื่อดื่มแล้ว ถ่วงไหลเข้าไป

ในอีกคัมภีร์หนึ่ง ท่านจัดองค์ไว้ ๔ ดังนี้

- (๑) มชฺชภาโว เป็นของเมา
- (๒) ปาตุกมุยตาคิตฺตํ มีความตั้งใจปรารถนาที่จะดื่ม
- (๓) ตชฺโซ วายาโม มีความพยายามเกิดจากความตั้งใจ
- (๔) อชฺโณหรณฺ คืมกลืนเข้าไป

ผู้เสพของเมา เป็นผู้ไม่รู้ธรรมดา ไม่รู้ธรรม อาจทำร้ายมารดาและบิดาก็ได้ ทำอันตรายแก่พระพุทธเจ้า แก่พระปัจเจกพุทธเจ้าและแก่พระพุทธสาวกก็ได้ ผู้เสพในชาติปัจจุบันนี้ก็ถูกนิทานว่า ร้าย ตายแล้วไปเกิดในทุคติสัมปรายภพ และจะเป็นบ้าเสียสติในชาติต่อ ๆ ไป ธรรมดาคนดื่มสุราเมรัยและของเมานั้น เมื่อเสพแล้วมักติดและชอบเสพบ่อย ๆ ไม่รู้จักพอไม่รู้จักอ้ม อยากดื่มอยากเสพเรื่อยไป ท่านเปรียบเทียบว่า สิ่ง ๓ อย่างที่ผู้เสพมักเสพ ไม่รู้จักอ้ม คือ นอนหลับ ๑ สุราและเมรัย ๑ และเมถุนธรรม ๑

๒.๓.๕ โทษของเวร ๕

ผู้ประกอบกรรมทำอกุศลบาปกรรม ๕ ดังกล่าวมานี้ท่านเรียกว่า ผู้สร้างเวร (เวรการโก) คือเป็นผู้มีเจตนานำมาซึ่งภัยและเวร เป็นเหตุให้ได้รับทุกข์ในอบายภูมิ ในทุกคติภพ และเมื่อเกิดในสุคติภพ ก็ประสบกรรม มีเกิดมาอายุสั้น เป็นต้น ซึ่งพระผู้มีพระภาคตรัสไว้ในสัพพลหุสสูตร ความว่า

^{๗๒} ฐนิต อยู่โพธิ์, อานิสงส์ของศีล ๕, อ้างแล้ว, หน้า ๔๗-๕๑.

^{๗๓} เรื่องเดียวกัน.

๑) คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย การทำสัตว์มีชีวิตให้ตกลงไปอันบุคคลเสพมากแล้ว ทำมาก แล้ว ชักนำไปให้เกิดในนรก ชักนำไปให้เกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ชักนำไปให้เกิดในแดนแห่งเปรต ผลวิบากของการทำสัตว์มีชีวิตให้ตกลงไป ที่เป็นอย่างเบากว่าวิบากทั้งปวง ก็คือ ชักนำไปให้เกิดเป็นมนุษย์มีอายุสั้น

๒) คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้อันบุคคลเสพมากแล้ว ทำให้เกิดแล้ว ทำมาก ๆ แล้ว ชักนำไปให้เกิดในนรก ชักนำไปให้เกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ชักนำไปให้เกิดในแดนแห่งเปรต ผลวิบากของการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ที่เป็นอย่างเบากว่าวิบากทั้งปวง ก็คือ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ ชักนำไปให้ภคทรัพย์พินาศฉิบหาย

๓) คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย การประพาศคิดในกามทั้งหลาย อันบุคคลเสพมากแล้ว ทำให้เกิดแล้ว ทำมาก ๆ แล้ว ชักนำไปให้เกิดในนรก ชักนำไปให้เกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ชักนำไปให้เกิดในแดนแห่งเปรต ผลวิบากของการประพาศคิดในกามทั้งหลายที่เป็นอย่างเบากว่าวิบากทั้งปวง ก็คือ ชักนำไปเกิดเป็นมนุษย์ผู้มีเวรกับศัตรู

๔) คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย การพูดเท็จอันบุคคลเสพมากแล้วทำให้เกิดแล้ว ทำมาก ๆ แล้ว ชักนำไปให้เกิดในนรก ชักนำไปให้เกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ชักนำไปให้เกิดในแดนแห่งเปรต ผลวิบากของการพูดเท็จ ที่เป็นอย่างเบากว่าวิบากทั้งปวง ก็คือ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ ชักนำไปให้ถูกกล่าวหาด้วยเรื่องที่ไม่จริง

๕) คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย การดื่มสุราและเมรัย อันบุคคลเสพมากแล้ว ทำให้เกิดแล้ว ทำมาก ๆ แล้ว ชักนำไปให้เกิดในนรก ชักนำไปให้เกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ชักนำไปให้เกิดในแดนแห่งเปรต ผลวิบากของการดื่มสุราเมรัย ที่เป็นอย่างเบากว่าวิบากทั้งปวงก็คือ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ ชักนำไปเป็นคนบ้า

โย ปาณมติมาเปติ มุสาวาทญจ ภาสติ

โลเก อทินฺนํ อาทียติ ปรทารญจ คจฺจนฺติ

สุราเมรยปानญจ โย นโร อนุญฺยชฺชติ

อปปฺหาย ปญฺจ เวรานิ ทฺวสุสฺสึโถ อิติ วุจฺจติ

กายสฺส เกทา ทฺวปฺปญฺญ โนริยํ โส อฺวปฺปชฺชติ.

แปลว่า นรชน (ชาย-หญิง) ผู้ใด ทำสัตว์มีชีวิตให้ตกไป ๑ กล่าวคำเท็จ ๑ ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ในโลก ๑ ทั้งคบหาภรรยาของผู้อื่น ๑ และประกอบเนื่อง

ๆ ซึ่งการดื่มสุราและเมรัย ๑ ไม่เลิกละเว้น ๕ ท่านกล่าวว่า นรชน (ชาย หญิง) ผู้นั้นเป็น คน “ทุศีล” มีปัญญาชั่ว เมื่อร่างกายแตกดับแล้ว ก็เข้าถึงนรก^{๓๔}

๒.๓.๖ ประโยชน์หรืออานิสงส์ที่ได้รับจากการรักษาศีล

อานิสงส์ของศีลโดยย่อมี ๓ ประการ คือ สีเลนะ สุคะติง ยันติ ศีลนาผู้ประพฤติไปสู่สถานที่ ดี สีเลนะ โภคะสัมปะทา บุคคลสมบูรณ์ด้วย โภคทรัพย์ได้ด้วยศีล สีเลนะ นิพพุติง ยันติ บุคคลถึงความเย็นใจได้ด้วยศีล ตัสมา สีลัง วิโสระเย เพราะฉะนั้น พึงรักษาศีลให้สะอาดบริสุทธิ์

อานิสงส์ที่ได้รับจากการรักษาศีลข้อที่ ๑ แบ่งออกเป็น ๒ ชั้น ดังนี้

- ๑) ได้รับผลปฏิสนธิ คือ ได้เกิดเป็นมนุษย์ หรือเกิดเป็นเทวดา เรียกว่า กามสุคติภูมิ
- ๒) ได้รับผลในปวัตติกาล คือ หลังจากเกิดแล้ว เช่น หลังจากเกิดเป็นมนุษย์แล้วได้รับผลอีก ๒๓ ประการ คือ

- (๑) สมบูรณ์ด้วยอวัยวะใหญ่
- (๒) มีร่างกายสมส่วน
- (๓) สมบูรณ์ด้วยกำลังกาย
- (๔) มีตำแหน่งประติฐานลงด้วยดี
- (๕) เป็นผู้มีผิวพรรณสดใส
- (๖) มีรูปโฉมงามสะอาด
- (๗) เป็นผู้อ่อนโยน
- (๘) เป็นผู้มีความสุข
- (๙) เป็นผู้แก่กล้า
- (๑๐) เป็นผู้มีกำลังมาก
- (๑๑) มีดี้อยคำสละสลวยเพราะพริ้ง
- (๑๒) มีบุคคลรักใคร่ไม่แตกแยกจากตน
- (๑๓) เป็นคนไม่สะดุ้งตกใจกลัวต่อภัยเวร
- (๑๔) ข้ำศึกศัตรูทำร้ายไม่ได้
- (๑๕) ไม่ตายด้วยความเพียรของผู้อื่น
- (๑๖) มีบริวารหาที่สูดไม่ได้
- (๑๗) มีรูปร่างสวยงาม

^{๓๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๒-๕๔.

- (๑๘) มีทรวดทรงงามสมส่วน
- (๑๙) มีความเจ็บใช้น้อย
- (๒๐) ไม่มีเรื่องเสียใจเศร้า โศก
- (๒๑) เป็นที่รักของชาวโลก
- (๒๒) ไม่พลัดพรากจากสิ่งที่รักและชอบใจ
- (๒๓) มีอายุยืน ^{๑๕}

อานิสงส์ที่ได้รับจากการรักษาศีลข้อที่ ๒ มี ๑๑ ประการ ดังนี้

- ๑) จะเป็นผู้มีทรัพย์มาก
- ๒) มีข้าวของและอาหารมาก
- ๓) หาโภคทรัพย์ที่ได้ไว้แล้วก็ยังยืนถาวร
- ๔) หาโภคทรัพย์ได้ไม่สิ้นสุด
- ๕) โภคทรัพย์ที่ยังไม่เกิดก็เกิดขึ้น
- ๖) หาสิ่งที่ปรารถนาได้รวดเร็ว
- ๗) สมบัติไม่กระจายด้วยภัยต่าง ๆ
- ๘) หาสมบัติได้โดยไม่ถูกแบ่งแยก
- ๙) ได้โลกุตตรทรัพย์คือนิพพาน
- ๑๐) อยู่ที่ไหนก็เป็นสุข
- ๑๑) ไม่รู้ไม่เคยได้ยินคำว่าไม่มี ^{๑๖}

อานิสงส์ที่ได้รับจากการรักษาศีลข้อที่ ๓ แบ่งออกเป็น ๒ ชั้น ดังนี้

๑) ได้รับผลในการปฏิสนธิกาล คือ เกิดเป็นมนุษย์หรือเทวดาเรียกว่าได้ปฏิสนธิในกาม
สุคติภูมิ

๒) ได้รับผลในปวัตติกาล คือ หลังจากการเกิดแล้วเช่นถ้าเกิดเป็นมนุษย์ จะได้รับผลอีก
๒๐ ประการ คือ

- (๑) ไม่มีฆ่าสัตว์ศัตรู
- (๒) เป็นที่รักของทุกคนทั่วไป
- (๓) นอนเป็นสุข
- (๔) ตื่นก็เป็นสุข

^{๑๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๒-๑๐๓.

^{๑๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๓-๑๐๔.

- (๕) พันภัยในอบายภูมิ
- (๖) ไม่อาภัพ
- (๗) ไม่โกรธง่าย
- (๘) ทำอะไรก็ได้โดยเร็วร้อย
- (๙) ทำอะไรเปิดเผยแจ่มแจ้ง
- (๑๐) มีความสง่า คอไม่ตก
- (๑๑) หน้าไม่ก้ม มีอำนาจ
- (๑๒) มีแต่เพื่อนรักทั้งบุรุษและสตรี
- (๑๓) มีอินทรี ๕ บริบูรณ์
- (๑๔) มีลักษณะบริบูรณ์
- (๑๕) ไม่มีใครรังเกียจ
- (๑๖) ขวนขวายน้อยไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยมาก
- (๑๗) อยู่ที่ไหนก็เป็นสุข
- (๑๘) ไม่ต้องกลัวภัยจากใคร ๆ
- (๑๙) ไม่ค่อยพลัดพรากจากของที่รัก
- (๒๐) หาช้าว น้ำ ที่อยู่ เครื่องนุ่งห่มได้ง่าย^{๑๖}

อานิสงส์ที่ได้รับจากการรักษาศีลข้อที่ ๔ มี ๑๒ ประการ ดังนี้

- ๑) มีอินทรีทั้ง ๕ ผ่องใส
- ๒) มีวาจาไพเราะอ่อนหวาน
- ๓) มีพื้นเสมอซิดและสะอาด
- ๔) ไม่อ้วนจนเกินไป
- ๕) ไม่เตี้ยจนเกินไป
- ๖) ไม่สูงจนเกินไป
- ๗) มีกลิ่นปากเหมือนดอกบัว
- ๘) ได้สัมผัสแต่สิ่งที่เป็นสุข
- ๙) มีถ้อยคำที่บุคคลเชื่อถือได้
- ๑๐) ลิ่นบางแดง อ่อนเหมือนกลิ่นดอกบัว
- ๑๑) ใจไม่ฟุ้งซ่าน

^{๑๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๔-๑๐๖.

๑๒) ไม่เป็นอ่าง ไม่เป็นไ้^{๗๘}

อานิสงส์ที่ได้รับจากการรักษาศีลข้อที่ ๕ แบ่งออกเป็น ๒ ชั้น ดังนี้

๑) ได้รับผลดีในปฏิสนธิกาล คือจะ ได้เกิดในกามสุคติภูมิ มีมนุษย์ สวรรค์เป็นที่เกิด

๒) ได้รับผลดีในปัตติกาล คือหลังจากเกิดแล้ว ถ้าได้เกิดเป็นมนุษย์จะได้รับอานิสงส์จากการเว้นการดื่มน้ำเมา ๑๐ ประการ คือ

(๑) รู้กิจการ อดีต อนาคต ปัจจุบัน ได้เร็ว

(๒) มีสติตั้งมั่นทุกเมื่อ

(๓) มีปัญญาดีมีความรู้มาก

(๔) มีแต่ความสุข

(๕) มีแต่คนนับถือยำเกรง

(๖) มีปัญญามั่นคงในธรรม

(๗) มีความเห็นถูกต้อง

(๘) มีศีลบริสุทธิ์

(๙) มีใจละเอียดแก่บาป

(๑๐) รู้จักกลัวบาป

(๑๑) เป็นบัณฑิต

(๑๒) มีความกตัญญู

(๑๓) มีกตเวทิตา

(๑๔) พุศแต่ความสัจย์

(๑๕) รู้จักเฉลี่ยเจือจาน

(๑๖) ซื่อตรง

(๑๗) ไม่เป็นไ้

(๑๘) ไม่เป็นบ้า

(๑๙) ไม่มีวเมา

(๒๐) ไม่ประมาท

(๒๑) ไม่หลงไหล

(๒๒) ไม่หวาดสะคั่งกลัว

(๒๓) ไม่บ้ำน้ำลาย

^{๗๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๗-๑๐๘.

- (๒๔) ไม่มีใครริษยา
- (๒๕) ไม่ส่อเสียดใคร
- (๒๖) ไม่พุดหยาบ
- (๒๗) ไม่พุดเพื่อเจ้าไร้ประโยชน์
- (๒๘) ไม่เกลียดคร้านทุกคืนวัน
- (๒๙) ไม่ตระหนี่ ไม่โกรธง่าย
- (๓๐) ฉลาดรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์และสิ่งที่เป็นโทษ^{๙๕}

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการบริการไปรษณีย์

๒.๔.๑ ความหมายของการบริการไปรษณีย์

การบริการไปรษณีย์ คือ การบริการที่การสื่อสารแห่งประเทศไทยดำเนินการรับฝากข่าวสารและสิ่งของจากบุคคลหนึ่ง เพื่อส่งต่อไปนำจ่ายให้อีกบุคคลหนึ่งตามความประสงค์ของผู้ฝากส่ง โดยได้รับค่าบริการจากการดำเนินงานดังกล่าว^{๙๖}

การบริการไปรษณีย์ เป็นบริการรับจัดส่งข่าวสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรและสิ่งของจากผู้ฝากส่งไปยังผู้รับ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมไปรษณีย์ การสื่อสารแห่งประเทศไทย^{๙๗}

๒.๔.๒ ขั้นตอนของการบริการไปรษณีย์

การบริการไปรษณีย์ มีขั้นตอนการดำเนินการ แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน คือ^{๙๘}

๑) การรับฝาก หมายถึง การรับฝากส่งสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ รวมทั้งธนาคัติและตั๋วแลกเงินเพื่อส่งต่อไปจ่ายให้แก่ผู้รับตามจำหน้า ณ ปลายทางในประเทศหรือต่างประเทศ โดยได้รับ

^{๙๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๘-๑๑๑.

^{๙๖} การสื่อสารแห่งประเทศไทย, รวมข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ และบันทึกสั่งการเกี่ยวกับการรับฝากไปรษณีย์ในประเทศและระหว่างประเทศ ว่าด้วยเรื่องบริการพิเศษ เล่ม ๑, (กรุงเทพมหานคร : การสื่อสารแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๒), หน้า ๑.

^{๙๗} การสื่อสารแห่งประเทศไทย, ๑๐๐ ปี การไปรษณีย์ไทย, (กรุงเทพมหานคร : การสื่อสารแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๖), หน้า ๕๕.

^{๙๘} การสื่อสารแห่งประเทศไทย, รวมข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ และบันทึกสั่งการเกี่ยวกับการรับฝากไปรษณีย์ในประเทศและระหว่างว่าด้วยเรื่องบริการพิเศษ เล่ม ๑, อ้างแล้ว, หน้า ๘-๙.

ค่าไปรษณียากร ค่าธรรมเนียม หรือค่าบริการพิเศษตามพิกัดอัตราและประเภทของสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ การรับฝากสามารถกระทำได้ ณ ที่ทำการ ผู้ไปรษณีย์ และสถานที่อยู่ของผู้ฝาก

๒) การส่งต่อ หมายถึง การจัดส่งสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่ได้รับฝากไว้ไปยังที่ทำการปลายทางเพื่อนำจ่ายแก่ผู้รับตามจำหน่าย โดยทางรถยนต์ รถไฟ เรือ และเครื่องบิน เป็นต้น

๓) การนำจ่าย หมายถึง การจ่ายสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่ได้รับฝากไว้และจัดส่งมาถึงที่ทำการปลายทางแล้วให้แก่ผู้รับตามจำหน่าย โดยแบ่งออกเป็น ๒ วิธี คือ

๓.๑) การนำจ่าย ณ สถานที่อยู่ของผู้รับตามจำหน่าย

๓.๒) การนำจ่าย ณ ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข เป็นการนำจ่ายให้แก่ผู้รับหรือผู้แทนของผู้รับที่มาติดต่อขอรับ ณ ที่ทำการฯ ในกรณีดังต่อไปนี้

ก. จำหน่ายถึงตู้เช่า

ข. จำหน่ายรอจ่าย ณ ที่ทำการ

ค. พัสดุไปรษณีย์เก็บเงิน (พ.ก.ง.)

ง. เป็นสิ่งของต้องภาษี

จ. มีขนาดใหญ่หรือน้ำหนักมาก

ฉ. กรณีพิเศษอื่นๆ

๒.๔.๓ คุณลักษณะที่ดีของพนักงานไปรษณีย์

๑) ศึกษาติดตามและทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และบันทึกสั่งการที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของการสื่อสารแห่งประเทศไทยอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ

๒) จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เอกสารแบบพิมพ์ ตลอดจนสถานที่ให้พร้อมที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มาขอใช้บริการ

๓) อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการอย่างเต็มที่ด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดี

๔) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้บริการที่ถูกต้องตามประเภทและชนิดของสิ่งของที่ฝากส่งทางไปรษณีย์แก่ผู้ใช้บริการ

๕) พึงระมัดระวังในการใช้กิริยาวาจา และพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะก่อให้เกิดปัญหาหรือข้อโต้แย้งกับผู้ใช้บริการ^{๕๓}

๒.๔.๔ คุณธรรมสำหรับพนักงานไปรษณีย์

พนักงานไปรษณีย์เป็นบุคลากรสำคัญของบริษัทไปรษณีย์และมีหน้าที่เกี่ยวเนื่องด้วยการให้บริการแก่ประชาชนที่มาใช้บริการ ฉะนั้นพนักงานไปรษณีย์จึงต้องเป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณและ

^{๕๓}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐.

คุณธรรมในการให้บริการนั้น โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ซึ่งหลักธรรมเหล่านั้น มีดังนี้

๑) หลักกสิกรรม ๔ คือ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย **ฉันทะ** (ความพอใจ คือ ต้องการที่จะทำใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป) **วิริยะ** (ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง) **จิตตะ** (ความเอาใจใส่ คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลือนลหายไป) **วิมังสา** (ความไตร่ตรอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผลและตรวจสอบข้อบกพร่องในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ กิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง) ^{๔๔}

๒) หลักภรรวาสธรรม ๔ คือ หลักธรรมสำหรับการครองเรือน ธรรมของผู้ครองเรือน ประกอบด้วย **สัจจะ** (ความจริง เช่น ซื่อสัตย์ต่อกัน) **ทมะ** (ความฝึกฝนปรับปรุงตน เช่น รู้จักข่มใจ ควบคุมอารมณ์ บังคับตนเองปรับตัวเข้ากับการทำงานและสิ่งแวดล้อมให้ได้) **ขันติ** (ความอดทน) และ **อหะ** (ความเสียดสี เผื่อแผ่ แบ่งปัน มีน้ำใจ) ^{๔๕}

๓) สังคหวัตถุ ๔ คือ ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว คือยึดเหนี่ยวใจบุคคลและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี หรือหลักการสงเคราะห์ ประกอบด้วย **ทาน** (การให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียดสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือด้วยสิ่งของตลอดจนให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน) **ปิยวาจา** (มีวาจาเป็นที่รัก คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ) **อัคคจริยา** (การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์) **สมานัตตตา** (ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย วางตนเหมาะสมแก่ฐานะ เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม) ^{๔๖}

๔) หลักกอดติ ๔ คือ ความไม่เที่ยงธรรม ความลำเอียง ทางความประพฤติที่ผิด ประกอบด้วย **ฉันทกอดติ** (ลำเอียงเพราะชอบ) **โทสกอดติ** (ลำเอียงเพราะชัง) **โมหกอดติ** (ลำเอียงเพราะหลง) **ภยากอดติ** (ลำเอียงเพราะกลัว) ^{๔๗}

หลักธรรมดังกล่าวนี้ พนักงานไปรษณีย์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่นั้นบรรลุจุดมุ่งหมายตามนโยบายของการให้บริการไปรษณีย์ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ใช้บริการ ตัวพนักงานไปรษณีย์เอง รวมทั้งหน่วยงานที่สังกัด

^{๔๔} อภ.วิ. ๓๕/๔๓๑/๓๔๒.

^{๔๕} ส.ส. ๑๕/๒๔๖/๓๕๔.

^{๔๖} อ.จตุกก. ๒๑/๓๒/๕๐.

^{๔๗} อ.จตุกก. ๒๑/๑๗/๒๕.

๒.๕ สภาพพื้นที่ที่ทำวิจัย

๒.๕.๑ ประวัติและความเป็นมาของที่ทำการไปรษณีย์ภาษีเจริญ

กิจการไปรษณีย์เริ่มกำเนิดขึ้นในประเทศไทย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แห่งราชวงศ์จักรี โดยถือกำเนิดขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๒๖ จนถึงปัจจุบันกิจการไปรษณีย์ได้มีการพัฒนามาแล้วกว่า ๑๒๔ ปี นับว่ากิจการไปรษณีย์นี้อยู่คู่คนไทยมาช้านานแล้ว โดยในแรกเริ่มนั้นกิจการไปรษณีย์อยู่ในสังกัดกรมไปรษณีย์โทรเลข กระทรวงคมนาคม โดยพนักงานไปรษณีย์เป็นข้าราชการพลเรือน

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๑๕ กิจการไปรษณีย์ได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารการกิจการใหม่ โดยปรับเปลี่ยนจากการเป็นข้าราชการพลเรือนเป็นรัฐวิสาหกิจ ตามพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงคมนาคม ซึ่งกิจการของไปรษณีย์มีผลการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จมีกำไรจากการดำเนินงานในทุก ๆ ปี

เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ กิจการไปรษณีย์ได้ปรับเปลี่ยนสถานภาพอีกครั้ง จากการสื่อสารแห่งประเทศไทยเป็นบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด สังกัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้รัฐวิสาหกิจมีการแปรรูปกิจการ โดยการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนเพื่อนำหุ้นเข้าขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อให้เกิดการแข่งขันกันอย่างกว้างขวาง

กิจการไปรษณีย์จึงได้เปลี่ยนแปลงจากรัฐวิสาหกิจตามกฎหมาย จัดตั้งเป็นรูปแบบบริษัท รัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังถือหุ้น ๑๐๐% และยังคงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ แต่ได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ที่ทำการไปรษณีย์ภาษีเจริญได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ ซึ่งมีการให้บริการครอบคลุมพื้นที่ ๑๒๓ ตารางกิโลเมตร รับผิดชอบในการให้บริการประชาชนทั้งในด้านการรับฝากและไปรษณีย์ภัณฑ์ การส่งต่อจดหมายและไปรษณีย์ภัณฑ์ รวมทั้งการนำจ่ายจดหมายให้กับผู้ใช้บริการครอบคลุมพื้นที่ในเขตหนองแขม เขตภาษีเจริญ ซึ่งมีพื้นที่ในความรับผิดชอบที่กว้างขวางเป็นอย่างมาก โดยมีงานด้านจ่ายไปรษณีย์ และด้านจ่ายไปรษณีย์ด่วนพิเศษ จำนวนรวม ๑๕๐ ด้านจ่าย มีจำนวนเจ้าหน้าที่ ๒๗๗ คน

๒.๕.๒ ผลการดำเนินงานของที่ทำการไปรษณีย์ภาษีเจริญ

ที่ทำการไปรษณีย์ภาษีเจริญได้จัดทำสถิติเปรียบเทียบรายได้จากการให้บริการและรายจ่ายประจำปี ๒๕๔๖ ถึง ปี ๒๕๔๘ มีดังนี้^{๔๔}

๑) รายได้จากกรให้บริการ

พ.ศ. ๒๕๔๖	๓๒,๔๔๖,๔๑๑ บาท
พ.ศ. ๒๕๔๗	๔๖,๐๘๐,๖๕๗ บาท
พ.ศ. ๒๕๔๘	๕๘,๐๖๔,๕๑๒ บาท

๒) รายจ่ายในการดำเนินงาน

พ.ศ. ๒๕๔๖	๔๘,๖๘๒,๒๓๖ บาท
พ.ศ. ๒๕๔๗	๕๕,๗๕๗,๕๖๔ บาท
พ.ศ. ๒๕๔๘	๖๐,๕๐๐,๐๐๐ บาท

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมของพนักงานไปรษณีย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มีการศึกษาค้นคว้างานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

นันทนา อังสุวรรณีย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับเบญจศีลของชาวพุทธในสังคมเมืองและชนบทที่อยู่ในและนอกโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โดยศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ยังคงมีค่านิยมและปฏิบัติต่อบุญศีลสอดคล้องตามหลักทฤษฎีคือ มีความเห็นว่าเบญจศีลมีความสำคัญมากและบัญญัติไว้ให้ทุกคนปฏิบัติเพื่อความสงบสุขของสังคม และเห็นว่าการถือศีลนำไปสู่สวัสดิ พรั่งพร้อมด้วยทรัพย์และถึงความคับทุกข์ได้ อีกทั้งเห็นว่าเบญจศีลไม่ขัดกับสภาพสังคมปัจจุบันในการประกอบอาชีพหรือการพัฒนาความเจริญของชาติ แต่ยังมีประชาชนบางส่วนยังคงมีค่านิยมและการปฏิบัติต่อบุญศีลเบี่ยงเบน สืบเนื่องมาจากปัจจัย ๓ ประการ คือ อาชีพ ความเจริญทางด้านวัตถุและความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเขตเมือง ดังนั้นหมู่บ้าน

^{๔๔}บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด, “สถิติรายได้-รายจ่ายของที่ทำการไปรษณีย์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๔๘”, กรุงเทพมหานคร : บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด, ๒๕๔๘, (อัดสำเนา).

ชนบทจะยังคงรักษาค่านิยมและการปฏิบัติต่อเบญจศีล ได้ถูกต้องมากกว่าหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ซึ่งมีความใกล้ชิดกับเขตเมือง^{๔๕}

พรหมพร ยกเชื้อ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พระพุทธศาสนากับปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทย : ศึกษาความค่านิ่งเรื่องศีล ๕ ของผู้กระทำความผิดในเรือนจำกลางคลองเปรม” ผลการวิจัยพบว่า ศีล ๕ ในพระพุทธศาสนา ได้แก่ เว้นจากการฆ่าสัตว์หรือทำร้ายชีวิต เว้นจากการลักขโมยหรือฉ้อโกง เว้นจากการประพฤติดีในกาม เว้นจากการพูดเท็จหรือพูดหลงลวง เว้นจากการดื่มสุราหรือสิ่งเสพติดต่าง ๆ เป็นศีลพื้นฐานของพระพุทธศาสนา การละเมิดศีล ๕ นับได้ว่าเป็นทั้งความผิดในแง่ศีลธรรมและในแง่อาชญากรรม เพราะปัญหาทางด้านอาชญากรรมนั้นมีสาเหตุมาจากบุคลิกภาพของบุคคลและปัจจัยอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ทำให้บุคคลกระทำความผิด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสอนเรื่องศีล ๕ เป็นหลักปฏิบัติพื้นฐานของการดำเนินชีวิต ทั้งนี้เพื่อป้องกันการทำผิดทางอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม^{๔๖}

ชาญชัย ขมดิษฐ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามศีลห้าตามคำรายงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา ๖” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามศีลห้าของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย ๘๖.๔๐ และนักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๕๐.๕๐) ปฏิบัติสูงกว่าค่าเฉลี่ย ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามศีลห้าของนักเรียน มี ๔ ปัจจัย เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ คือ ความประพฤติของเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ลักษณะของเพื่อน และความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน จัดเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มเพื่อน (ความประพฤติของเพื่อนและลักษณะของเพื่อน) กลุ่มบ้าน (การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง) และ กลุ่มวัด (ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน)^{๔๗}

^{๔๕} นนทนา อังสุวรรังษี, “การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับเบญจศีลของชาวพุทธในสังคมเมืองและชนบทที่อยู่ในและนอก โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โดยศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านในอำเภอ โกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๓๓, ๒๑๒ หน้า.

^{๔๖} พรหมพร ยกเชื้อ, “พระพุทธศาสนากับปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทย : ศึกษาความค่านิ่งเรื่องศีล ๕ ของผู้กระทำความผิดในเรือนจำกลางคลองเปรม”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๑, ๑๓๘ หน้า.

^{๔๗} ชาญชัย ขมดิษฐ์, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามศีลห้าตามคำรายงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา ๖”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๒๘, ๑๕๐ หน้า.

ณัฐริกา ทางสวัสดิกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาอิทธิพลของศีล ๕ ที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติและพฤติกรรมใกล้เคียงกัน ถึงแม้ว่าจะมีพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน คือส่วนใหญ่มีทัศนคติและยอมรับตามหลักคำสอนศีล ๕ แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีพฤติกรรมบางอย่างที่สวนทางกับหลักคำสอนค่อนข้างเด่นชัด เช่น การเบียดเบียนทำร้ายสัตว์ ชกต่อยเพื่อน ทำให้พ่อแม่เดือดร้อน เคยทุจริตในการสอบ เป็นต้น แต่ก็มีบางส่วนที่มีพฤติกรรมสอดคล้องตามหลักคำสอน ถึงแม้ไม่ฝึกศีลแต่ก็มีศีลต่างพร้อยในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง แต่ก็มีที่ไม่เคยปฏิบัติตามหลักคำสอน ได้เลยซึ่งเป็นส่วนน้อย^{๕๒}

ตริงจิตร รุ่งมะลิ่ง ได้ศึกษาเรื่อง “ความเชื่อเรื่องเบญจศีลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา จังหวัดนครปฐม” ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ คำสอนเรื่องเบญจศีล ทั้งด้านความหมาย การกระทำที่ครอบคลุมถึงศีลข้อนั้น ๆ ความสำคัญของเบญจศีล ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติตามเบญจศีล และโทษแห่งการละเมิดเบญจศีล ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับการถ่ายทอดอบรมสั่งสอนจากบิดามารดา ครูอาจารย์ พระสงฆ์ และญาติ ทำให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างยอมรับและเชื่อว่าคำสอนเรื่องเบญจศีล เป็นหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานของชาวพุทธ ฆราวาสพึงปฏิบัติตาม และมีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความสุข ซึ่งทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจนี้ ส่งผลให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยมีการปฏิบัติตามเบญจศีล บ้าง อยู่ในระดับปานกลาง-มากที่สุด เพราะคิดว่าจะได้รับผลดี รวมถึงยังมีความกลัวต่อการกระทำ ผิดศีลด้วย และยังมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติสอดคล้องกับหลักเบญจศีลและมีบางพฤติกรรมที่ปฏิบัติสวนทางกับหลักเบญจศีลในแต่ละข้อ แม้ว่าจะ ไม่ฝึกศีลเสียเลยที่เดียวแต่ก็ทำให้ศีลต่างพร้อย เช่น เคยชกต่อยเพื่อน เคยฆ่าสัตว์ เคยมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งบางพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่างมีการทำผิดบ่อย ๆ จนเกิดความเคยชิน เช่น การพูดโกหก ฆ่าสัตว์ ดบยุง เป็นต้น คิดเป็นนิสัย ถึงแม้ว่าจะเคยตั้งใจว่าจะไม่ทำผิดศีลอีก แต่คิดว่าเป็นเรื่องธรรมดาของมนุษย์ไปเสียแล้ว ซึ่งไม่ก่อประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นทั้งแบบตั้งใจและไม่ตั้งใจได้ง่าย ๆ^{๕๓}

^{๕๒}ณัฐริกา ทางสวัสดิกุล, “ศึกษาอิทธิพลของศีล ๕ ที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร”, สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต, (วิทยาลัยศาสนศึกษา : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๕, ๑๐๑ หน้า.

^{๕๓}ตริงจิตร รุ่งมะลิ่ง, “ความเชื่อเรื่องเบญจศีลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา จังหวัดนครปฐม”, สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต, (วิทยาลัยศาสนศึกษา : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๗, ๑๔๑ หน้า.

พระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์ ได้ศึกษาเรื่อง “ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง) ปีการศึกษา ๒๕๔๗” ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมในระดับสูงเป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ซึ่งมีอายุเฉลี่ยระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี และนักศึกษาทั้งหมดเป็นชาวพุทธ และนักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมไม่แตกต่างกัน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ นักศึกษายังได้เสนอแนะว่า ชาวพุทธทุกคนควรให้ทานตามความเหมาะสมและสม่ำเสมอ ควรรักษาศีลทุกวันและควรเจริญภาวนาทุกวัน^{๕๔}

พระมหาพิชิตชัย ยมพาลไพ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาทัศนคติเรื่องศีล ๕ ของชาวพุทธในสังคมไทยปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์” ผลการวิจัยพบว่า การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์มีความสำคัญมาก เพราะเป็นข้อปฏิบัติเพื่อความสุข ป้องกันการเบียดเบียนชีวิตและความหวาดระแวงกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสัตว์ ผู้ปฏิบัติตามศีลข้อนี้จะได้รับผลคือ การดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุข มีความอุดมสมบูรณ์ และสามารถปฏิบัติธรรมขั้นสูงได้ต่อไป และผลการวิจัยภาคสนามพบว่า ปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจศีลข้อนี้ได้ถูกต้อง แต่ไม่สามารถจะปฏิบัติให้สมบูรณ์ได้ เพราะความจำเป็นในการดำรงชีวิตและเชื่อว่าการฆ่าสัตว์เป็นบาปมีผลทั้งชาตินี้และชาติหน้า และผู้ปฏิบัติที่ขาดความเข้าใจอย่างถูกต้องในการรักษาศีลจะเข้าใจว่าการรักษาศีลยากเกินไป จึงไม่รักษาศีล^{๕๕}

พระมหาภานิต สุขวรรณดี (สุภาสโร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การรักษาศีล ๕ ของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ พ.ศ. ๒๕๔๗” ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการรักษาศีล ๕ บางวันมากกว่าทุกวัน มีความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับสูง และมีความสนใจในพระพุทธศาสนา แต่มีการศึกษาหลักธรรมในวันอาทิตย์มีน้อย ส่วนความสนใจในพระพุทธศาสนาและการศึกษาหลักธรรมบางข้อ มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล ๕ คือ ๑. การพูดคุยหรือสนทนาธรรมกับเพื่อน ๆ ๒. มีโอกาสไปพักที่วัดและอยู่

^{๕๔}พระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์ (สุเทพ ปสิวิโก), “ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง) ปีการศึกษา ๒๕๔๗”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยญาณสังวร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๘, ๖๑ หน้า.

^{๕๕}พระมหาพิชิตชัย ยมพาลไพ, “การศึกษาทัศนคติเรื่องศีล ๕ ของชาวพุทธในสังคมไทยปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๒, ๑๘๖ หน้า.

ปฏิบัติธรรม ๓. ศึกษาธรรมจากหลักสูตรพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ๔. ศึกษาธรรมจากโครงการเข้าค่ายคุณธรรม ๕. ศึกษาธรรมจากการอ่านหนังสือธรรมะและสิ่งตีพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับระดับการรักษาศีล ๕ คือ $P < 0.5$ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ นักศึกษายังได้เสนอแนะว่าควรส่งเสริมให้มีการปฏิบัติธรรม รักษาศีลและรู้โทษของการละเมิดศีลด้วย^{๕๖}

พระมหาจำลอง แก่นแก้ว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของเบญจศีลและเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมสำหรับผู้ลาสิกขาในสังคมไทย : กรณีศึกษาที่สนะพุทธศาสนิกชนในกรุงเทพมหานคร” พบว่า เบญจศีลหรือศีล ๕ นั้น มีคุณลักษณะมุ่งเน้นให้มนุษย์มีความเมตตาต่อกัน ป้องกันมิให้มีจิตใจโหดร้ายต่อมนุษย์และสัตว์ทุกจำพวก มีการเล็งชีพในการที่ชอบ เป็นการเคารพสิทธิ์ของกันและกัน มีความสามัคคีป้องกันความแตกแยกในครอบครัว รักษาคำสัตย์พูดจริง ทำจริงต่อกัน และรักษาสติสัมปชัญญะ ไม่ประมาทหมัวเมาในการใช้ชีวิต ส่วนเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมของบุคคล (ผู้ลาสิกขา) นั้นขึ้นอยู่กับเจตนาเป็นสำคัญที่สุดที่จะตัดสินว่าถูกหรือผิด^{๕๗}

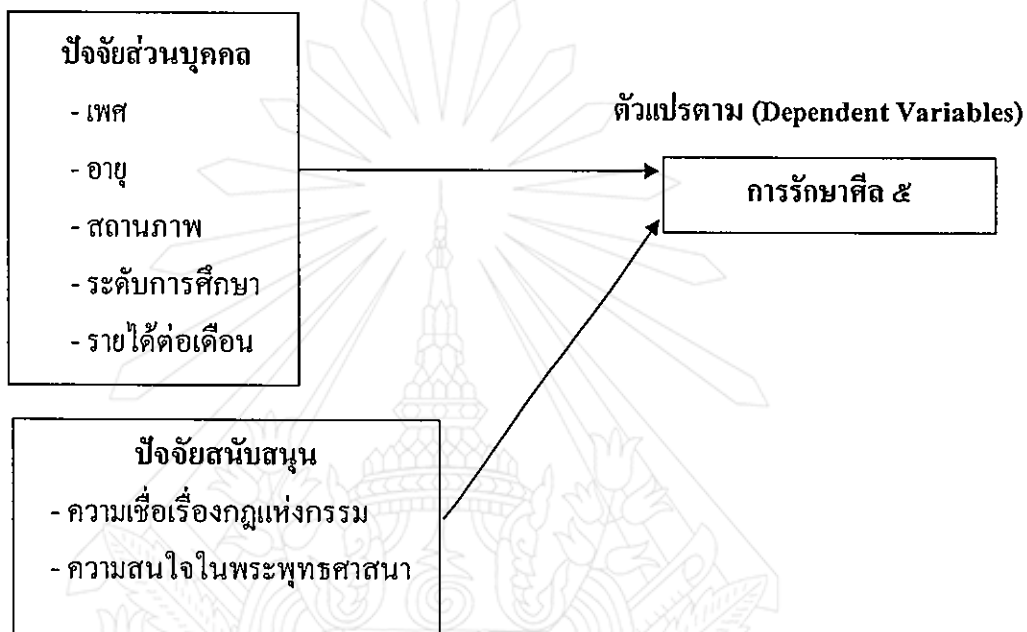
^{๕๖}พระมหาภายิต สุขวรรณดี (สุภาสโร), “การรักษาศีล ๕ ของนักศึกษาภาคสมทบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ พ.ศ. ๒๕๔๗”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยญาณสังวร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๗, ๘๕ หน้า.

^{๕๗}พระมหาจำลอง แก่นแก้ว, “การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของเบญจศีลและเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมสำหรับผู้ลาสิกขาในสังคมไทย : กรณีศึกษาที่สนะพุทธศาสนิกชนในกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๒, ๑๒๑ หน้า.

๒.๖ สรุปกรอบแนวคิด

จากการศึกษาทฤษฎีต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความสนใจในพระพุทธศาสนา คีต ๕ และสภาพพื้นที่ทำวิจัย ดังได้ยกมากล่าวแล้วข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดและตัวแปรในการศึกษาวิจัย ได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานไปรษณีย์ภายใต้เจริญ กรุงเทพมหานคร” นี้ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการศึกษา ดังต่อไปนี้

๓.๑ ประชากร

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ พนักงานไปรษณีย์ภายใต้เจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด ๒๗๗ คน

๓.๒ การสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic Sampling) โดยดูจากบัญชีรายชื่อของประชากรทั้งหมด จำนวน ๒๗๗ คน แล้วเลือกสุ่ม ๑ คน เว้น ๑ คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๕ คน

๓.๓ กรอบแนวความคิดและการกำหนดตัวแปร

การศึกษาในเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดตัวแปรต้นและตัวแปรตามที่ศึกษาไว้ โดยจะทำการศึกษาค้นคว้าตามกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

๓.๓.๑ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานไปรษณีย์ภายใต้เจริญ ในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่อเดือน ที่มีผลต่อปัจจัยสนับสนุน คือ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม และความสนใจในพระพุทธศาสนา

๓.๓.๒ ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การรักษาศีล ๕

๓.๔ ข้อมูลที่ใช้การวิจัย

การวิจัยในเรื่องนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ มีข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ๒ ประเภท ดังนี้

๓.๔.๑ เอกสารปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ พระไตรปิฎก และแบบสอบถาม จำนวน ๑๓๕ ชุด

๓.๔.๒ เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ หนังสือ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

๓.๕ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ปลายปิดและปลายเปิด จำนวน ๑๓๕ ชุด โดยแบ่งออกเป็น ๔ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๕ ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม จำนวน ๑๐ ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ โดยกำหนดค่า ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	๕
มาก	มีค่าเท่ากับ	๔
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	๓
น้อย	มีค่าเท่ากับ	๒
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	๑

ตอนที่ ๓ ความสนใจในพระพุทธศาสนา จำนวน ๑๐ ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ โดยกำหนดค่า ดังนี้

ทุกครั้ง	มีค่าเท่ากับ	๕
เกือบทุกครั้ง	มีค่าเท่ากับ	๔
บางครั้ง	มีค่าเท่ากับ	๓
นาน ๆ ครั้ง	มีค่าเท่ากับ	๒
ไม่เคย	มีค่าเท่ากับ	๑

ตอนที่ ๔ ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบปลายเปิด

๓.๖ การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๖.๑ ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓.๖.๒ สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม ๒ ประเภท คือ แบบปลายปิดและแบบปลายเปิด

๓.๖.๓ นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง เหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

๓.๖.๔ นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ ท่าน คือ ๑) พระครูปริชาทรธรรมวิธาน ๒) พระมหาเหรียญชัย อติวีโร ๓) พระสมัชช กิตติญาโณ เพื่อตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขความสมบูรณ์ของเนื้อหาให้ได้แบบสอบถามที่มีความถูกต้องตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถาม

๓.๖.๕ เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความถูกต้องเสร็จแล้ว จึงนำไปใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ ที่ทำการไปรษณีย์รอมเมืองกรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๐ ชุด แล้วนำผลการตอบแบบสอบถาม ไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^๑ ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .๕๐

๓.๖.๖ นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

๓.๗ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ดังนี้

๓.๗.๑ ตำรวจพนักงาน ไปรษณีย์ เฉพาะไปรษณีย์ภาษีเจริญ

๓.๗.๒ นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ เพื่อเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลเสนอต่อหัวหน้าที่ทำการไปรษณีย์ภาษีเจริญ

๓.๗.๓ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

^๑ กัลยา วานิชบัญชา, การใช้ SPSS FOR WINDOWS ในการวิเคราะห์ข้อมูล, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๔๔๕.

๓.๗.๔ เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดระเบียบข้อมูล

๓.๘ การวัดค่าตัวแปร

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการวัดค่าตัวแปร โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้^๒

๑) ด้านความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม

ระดับค่า	ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลผล
๕	๔.๕๐ - ๕.๐๐	ระดับความเชื่อ... มากที่สุด
๔	๓.๕๐ - ๔.๔๕	ระดับความเชื่อ... มาก
๓	๒.๕๐ - ๓.๔๕	ระดับความเชื่อ... ปานกลาง
๒	๑.๕๐ - ๒.๔๕	ระดับความเชื่อ... น้อย
๑	๑.๐๐ - ๑.๔๕	ระดับความเชื่อ... น้อยที่สุด

๒) ด้านความสนใจในพระพุทธศาสนา

ระดับค่า	ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลผล
๕	๔.๕๐ - ๕.๐๐	ระดับความสนใจ... ทุกครั้ง
๔	๓.๕๐ - ๔.๔๕	ระดับความสนใจ... เกือบทุกครั้ง
๓	๒.๕๐ - ๓.๔๕	ระดับความสนใจ... บางครั้ง
๒	๑.๕๐ - ๒.๔๕	ระดับความสนใจ... นาน ๆ ครั้ง
๑	๑.๐๐ - ๑.๔๕	ระดับความสนใจ... ไม่เคย

๓.๙ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยนี้ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๙.๑ ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

๓.๙.๒ ศึกษาความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมและความสนใจในพระพุทธศาสนาของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

^๒ชูศรี วงศ์รัตนะ, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิต, ๒๕๔๑), หน้า ๗๕.

๓.๘.๓ ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมและความสนใจในพระพุทธศาสนากับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้านเพศ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนด้านอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่อเดือน ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

๓.๘.๔ วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

๓.๑๐ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้สำหรับการทำวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่

๓.๑๐.๑ สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับบรรยายข้อมูลทั่วไป

๓.๑๐.๒ สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

๓.๑๐.๓ สูตรการหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

๑) การหาค่าร้อยละ (Percentage) ^๗

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

P = ค่าร้อยละ

X = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

๒) การหาค่าเฉลี่ย (Mean)^๔

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

๓) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)^๕

$$S = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

$$S = \text{ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

๔) ทดสอบสมมติฐาน (t-test)^๖

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2 + S_2^2}{n_1 + n_2}}}$$

$$t = \text{ค่าที-เทสท์ (t-test)}$$

$$\bar{X}_1, \bar{X}_2 = \text{ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ}$$

$$S_1^2, S_2^2 = \text{ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ}$$

$$n_1, n_2 = \text{จำนวนคะแนนของกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ}$$

^๔ สงศรี ชมภูวงศ์, การวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๗), หน้า ๕๕.

^๕ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๐), หน้า ๕๓.

^๖ นิภา เมธาวีชัย, วิทยาการวิจัย, อ่างแก้ว, หน้า ๒๓๘.

๕) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONE WAY ANOVA) หรือ (F-test)^๗

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F = อัตราส่วนของความแปรปรวน

MS_b = ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w = ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

^๗เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๐.

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีไปรษณีย์ภานิเจริญ กรุงเทพมหานคร” นี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ และเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสุ่มแบบเป็นระบบ (Systematic Sampling) โดยดูจากบัญชีรายชื่อของประชากรทั้งหมด จำนวน ๒๘๗ คน แล้วเลือกสุ่ม ๑ คน เว้น ๑ คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๕ คน แล้วนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมทางสังคมศาสตร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ สำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และ รายได้ต่อเดือน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ ๒ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ ๓ ความสนใจในพระพุทธศาสนา ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ ๔ การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

ตอนที่ ๕ ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t – distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F – distribution)
d.f.	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)
S.S.	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
M.S.	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยเรื่องนี้ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ พนักงานไปรษณีย์ภาคีเจริญ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีคุณลักษณะข้อมูลทั่วไป คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่อเดือน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบบรรยาย ปราบกฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวน ร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไป ด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และ รายได้ต่อเดือนของพนักงานไปรษณีย์ภูมิภาค กรุงเทพมหานคร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๕๘	๗๐.๕
หญิง	๔๑	๒๙.๕
รวม	๑๓๕	๑๐๐.๐
อายุ		
๒๐-๓๐ ปี	๓๒	๒๓.๐
๓๑-๔๐ ปี	๕๒	๓๗.๘
๔๑-๕๐ ปี	๔๓	๓๑.๐
๕๑ ปีขึ้นไป	๑๒	๘.๖
รวม	๑๓๕	๑๐๐.๐
ระดับการศึกษา		
เทียบเท่า / ต่ำกว่า ปวช.	๔๗	๓๓.๘
อนุปริญญา	๔๘	๓๕.๕
ปริญญาตรี	๓๕	๒๕.๑
สูงกว่าปริญญาตรี	๕	๓.๖
รวม	๑๓๕	๑๐๐.๐
สถานภาพ		
โสด	๕๘	๔๑.๗
สมรส	๗๓	๕๒.๕
แยกกันอยู่	๔	๒.๙
หย่าร้าง	๔	๒.๙
รวม	๑๓๕	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๑ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
๑๐,๐๐๐ บาทลงมา	๓๘	๒๗.๓
๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท	๖๕	๔๖.๘
๒๐,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท	๑๖	๑๑.๕
๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๒๐	๑๔.๔
รวม	๑๓๙	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๑ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภูมิภาคจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๕ มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔ มีการศึกษาระดับ อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕ มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๕ และมีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๘

ตอนที่ ๒ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม

การศึกษาวិเคราะห์ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภูมิภาคจังหวัดกรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒ แสดงจำนวน ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภูมิภาคจังหวัดกรุงเทพมหานคร

ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม	ระดับความเชื่อ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
๑. การฆ่าสัตว์ทำให้อายุสั้น แต่การไม่ฆ่าสัตว์ทำให้อายุยืน	๑๕ (๑๓.๗)	๓๕ (๒๕.๒)	๖๖ (๔๗.๕)	๕ (๖.๕)	๑๐ (๗.๒)	๓.๓๒	๑.๐๒๕	ปานกลาง

ตารางที่ ๒ (ต่อ)

ความเชื่อเรื่อง กฎแห่งกรรม	ระดับความเชื่อ					\bar{X}	S.D.	แปล ผล
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๒. การเบียดเบียน ทรมาณสัตว์ทำให้เป็น คนมีโรคมาก แต่การ ไม่เบียดเบียนทรมาณ สัตว์ทำให้เป็นคนไม่มี โรค	๒๒ (๑๕.๘)	๔๕ (๓๒.๔)	๕๖ (๔๐.๓)	๑๑ (๗.๕)	๕ (๓.๖)	๓.๔๕	.๕๗๓	ปาน กลาง
๓. การไม่บริจาทาน ทำให้เป็นคนยากจน ขัดสน แต่การบริจาท ทานทำให้เป็นคนมี ทรัพย์สินสมบัติมาก	๑๘ (๑๒.๕)	๓๗ (๒๖.๖)	๕๘ (๔๑.๗)	๑๖ (๑๑.๕)	๑๐ (๗.๒)	๓.๒๗	๑.๐๖๐	ปาน กลาง
๔. การไม่ประพฤต ิอ่อนน้อมถ่อมตนทำ ให้เกิดในตระกูลต่ำ แต่การประพฤตอ่อน น้อมถ่อมตนทำให้อ เกิดในตระกูลสูง	๑๘ (๑๒.๕)	๓๗ (๒๖.๖)	๕๐ (๓๖.๐)	๒๕ (๑๘.๐)	๕ (๖.๕)	๓.๒๒	๑.๐๘๕	ปาน กลาง
๕. บุคคลที่เกิดมารู ปร่างหน้าตาดีผิวพรรณ งาม เพราะไม่เป็นคน มักโกรธและฉุนเฉียว ง่าย	๑๕ (๑๓.๗)	๔๔ (๓๑.๗)	๕๖ (๔๐.๓)	๑๕ (๑๐.๘)	๕ (๓.๖)	๓.๔๑	.๕๗๗	ปาน กลาง

ตารางที่ ๒ (ต่อ)

ความเชื่อเรื่อง กฎแห่งกรรม	ระดับความเชื่อ					\bar{X}	S.D.	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๖.บุคคลได้ดีหรือชั่ว ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสิ่งแวด ล้อม หรือ ผู้บังคับ บัญชา แต่ขึ้นอยู่กับ การกระทำของตนเอง	๕๖ (๔๐.๓)	๔๕ (๓๕.๓)	๒๕ (๒๐.๕)	๔ (๒.๕)	๑ (.๓)	๔.๑๒	.๘๘๕	มาก
๗.บุคคลที่ทำความดี จะได้ขึ้นสวรรค์ แต่ ทำความชั่วจะตกนรก	๓๘ (๒๗.๓)	๔๖ (๓๓.๑)	๔๓ (๓๐.๕)	๕ (๖.๕)	๓ (๒.๒)	๓.๗๗	.๕๕๕	มาก
๘.บุคคลเกิดมา มีความแตกต่างกัน เพราะอำนาจของ กรรม	๔๐ (๒๘.๘)	๔๕ (๓๒.๔)	๔๕ (๓๒.๔)	๗ (๕.๐)	๒ (๑.๔)	๓.๘๒	.๕๕๗	มาก
๙.บุคคลทำความดี หรือชั่วย่อมได้รับผล ของกรรมนั้นไม่ช้าก็ เร็ว	๕๑ (๓๖.๗)	๔๘ (๓๔.๕)	๓๕ (๒๕.๒)	๔ (๒.๕)	๑ (.๓)	๔.๐๔	.๘๕๖	มาก
๑๐.สัตว์โลกย่อมเวียน ว่ายตายเกิดในสังสาร วิฏตามอำนาจของ กรรม	๕๐ (๓๖.๐)	๓๕ (๒๘.๑)	๔๐ (๒๘.๘)	๘ (๕.๘)	๒ (๑.๔)	๓.๕๑	๑.๐๐๓	มาก
รวม						๓.๖๓๕๓	.๖๓๓๑๓	มาก

จากตารางที่ ๒ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภายีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๓๕๓$, S.D. = .๖๓๓๑๓) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีรายละเอียดดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ ๒

ตอนที่ ๓ ความสนใจในพระพุทธศาสนา

การศึกษาวเคราะห์ความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปრაกฏดังตารางต่อไป

ตารางที่ ๓ แสดงจำนวน ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ความสนใจ ในพระพุทธศาสนา	ระดับความสนใจ					\bar{X}	S.D.	แปล ผล
	ทุกครั้ง	เกือบ ทุกครั้ง	บาง ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย			
๑. การอ่านหนังสือ เกี่ยวกับธรรมะ	๔ (๒.๕)	๒๐ (๑๔.๔)	๓๕ (๕๔.๐)	๓๒ (๒๓.๐)	๘ (๕.๘)	๒.๘๖	.๘๓๕	บางครั้ง
๒. การฟังวิทยุ ดู โทรทัศน์รายการ ธรรมะ	๓ (๕.๐)	๒๐ (๑๔.๔)	๖๓ (๔๘.๒)	๓๓ (๒๖.๖)	๘ (๕.๘)	๒.๘๖	.๕๑๐	บางครั้ง
๓. การทำบุญตักบาตร ถวายอาหารพระภิกษุ	๕ (๖.๕)	๒๓ (๑๕.๔)	๓๒ (๕๑.๘)	๒๓ (๑๕.๔)	๔ (๒.๕)	๓.๐๗	.๘๗๓	บางครั้ง
๔. การเข้าร่วม กิจกรรม ในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา	๕ (๖.๕)	๓๓ (๒๖.๖)	๔๕ (๓๕.๓)	๓๓ (๒๓.๗)	๑๑ (๗.๕)	๓.๐๐	๑.๐๔๓	บางครั้ง
๕. การฟังเทศน์ในวัน ธรรมสวนะ	๕ (๓.๖)	๑๕ (๑๐.๘)	๕๒ (๓๗.๔)	๔๑ (๒๕.๕)	๒๖ (๑๘.๗)	๒.๕๑	๑.๐๓๑	บางครั้ง
๖. การพูดคุยสนทนา ธรรมกับสมาชิกใน ครอบครัว	๑๕ (๑๐.๘)	๒๕ (๑๘.๐)	๔๕ (๓๕.๓)	๓๔ (๒๔.๕)	๑๖ (๑๑.๕)	๒.๕๒	๑.๑๔๕	บางครั้ง
๗. การชักชวนผู้อื่นเข้า วัดปฏิบัติธรรม	๕ (๓.๖)	๒๒ (๑๕.๘)	๔๒ (๓๐.๒)	๓๓ (๒๖.๖)	๓๓ (๒๓.๗)	๒.๔๕	๑.๑๒๕	บางครั้ง

ตารางที่ ๓ (ต่อ)

ความสนใจ ในพระพุทธศาสนา	ระดับความสนใจ					\bar{X}	S.D.	แปล ผล
	ทุกครั้ง	เกือบ ทุกครั้ง	บาง ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย			
๘. การเข้าอบรมเผยแผ่ คุณธรรม	๖ (๔.๓)	๑๓ (๕.๔)	๓๔ (๒๔.๕)	๔๒ (๓๐.๒)	๔๔ (๓๑.๗)	๒.๒๔	๑.๑๒๘	นาน ๆ ครั้ง
๙. การศึกษาธรรมะจาก อินเทอร์เน็ต	๑๓ (๕.๔)	๗ (๕.๐)	๒๑ (๑๕.๑)	๒๓ (๑๖.๕)	๗๕ (๕๔.๐)	๑.๕๕	๑.๓๒๑	นาน ๆ ครั้ง
๑๐. การใช้หลักธรรม ในพระพุทธศาสนา แก้ไขปัญหาชีวิต	๒๕ (๑๘.๐)	๓๔ (๒๔.๕)	๕๑ (๓๖.๗)	๒๑ (๑๕.๑)	๘ (๕.๘)	๓.๓๔	๑.๑๑๔	บางครั้ง
รวม						๓.๑๘๒๐	.๕๗๔๒๐	บางครั้ง

จากตารางที่ ๓ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภูมิภาค กรุงเทพมหานคร มีความสนใจในพระพุทธศาสนาโดยภาพรวม อยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = ๓.๑๘๒๐$, S.D. = .๕๗๔๒๐) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีรายละเอียดดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ ๓

ตอนที่ ๔ การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า พนักงานไปรษณีย์ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมและมีความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภูมิภาค กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

เพศ	N	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
ชาย	๕๘	๓.๖๒๐๔	.๖๘๕๕๘	มาก
หญิง	๔๑	๓.๖๗๐๗	.๔๗๖๐๕	มาก

จากตารางที่ ๔ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภูมิภาค กรุงเทพมหานคร ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๒๐๔$, S.D. = .๖๘๕๕๘ และ $\bar{X} = ๓.๖๓๐๗$, S.D. = .๔๗๖๐๕ ตามลำดับ)

ตารางที่ ๕ แสดงการเปรียบเทียบความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภูมิภาค กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

เพศ	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	๕๘	๓.๖๒๐๔	.๖๘๕๕๘	-.๔๕๔	.๖๒๒
หญิง	๔๑	๓.๖๓๐๗	.๔๗๖๐๕		

จากตารางที่ ๕ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภูมิภาค กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๖ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภูมิภาค กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ

อายุ	N	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
๒๐-๓๐ ปี	๓๒	๓.๖๐๓๑	.๖๖๖๕๕	มาก
๓๑-๔๐ ปี	๕๒	๓.๖๕๒๓	.๕๐๕๐๗	มาก
๔๑-๕๐ ปี	๔๓	๓.๕๖๒๘	.๖๖๑๕๔	มาก
๕๑ ปีขึ้นไป	๑๒	๓.๗๓๓๓	.๕๒๓๗๖	มาก
รวม	๑๓๙	๓.๖๓๕๓	.๖๓๓๑๓	มาก

จากตารางที่ ๖ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภูมิภาค กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุโดยภาพรวม มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๓๕๓$, S.D. = .๖๓๓๑๓) และแยกตามช่วงอายุ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๖

ตารางที่ ๗ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์
 ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ

อายุ	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.๕๔๔	๓	.๑๘๑	.๔๔๗	.๗๒๐
ภายในกลุ่ม	๕๔.๗๗๔	๑๓๕	.๔๐๖		
รวม	๕๕.๓๑๗	๑๓๘			

จากตารางที่ ๗ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความเชื่อเรื่องกฎแห่ง
 กรรมของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
เทียบเท่า / ต่ำกว่า ปวช.	๔๗	๓.๖๔๘๕	.๖๘๒๐๓	มาก
อนุปริญญา	๔๘	๓.๕๗๐๘	.๕๕๗๗๒	มาก
ปริญญาตรี	๓๕	๓.๗๑๕๔	.๖๕๕๖๘	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	๕	๓.๕๐๐๐	.๓๐๐๐๐	มาก
รวม	๑๓๕	๓.๖๓๕๓	.๖๓๓๑๓	มาก

จากตารางที่ ๘ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวม มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๓๕๓$, S.D. = .๖๓๓๑๓) และแยกตามระดับต่าง ๆ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๘

ตารางที่ ๙ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์
 ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.๕๕๐	๓	.๑๘๓	.๔๕๒	.๗๑๖
ภายในกลุ่ม	๕๔.๗๖๗	๑๓๕	.๔๐๖		
รวม	๕๕.๓๑๗	๑๓๘			

จากตารางที่ ๙ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	N	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
โสด	๕๘	๓.๗๖๒๑	.๖๑๖๑๑	มาก
สมรส	๗๓	๓.๕๐๕๕	.๖๔๒๒๔	มาก
แยกกันอยู่	๔	๔.๐๐๐๐	.๒๘๒๘๔	มาก
หย่าร้าง	๔	๓.๘๐๐๐	.๕๕๕๗๖	มาก
รวม	๑๓๙	๓.๖๓๕๓	.๖๓๓๑๓	มาก

จากตารางที่ ๑๐ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวม มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๓๕๓$, S.D. = .๖๓๓๑๓) และแยกตามสถานภาพต่าง ๆ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๑๐

ตารางที่ ๑๑ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๒.๘๐๓	๓	.๕๓๔	๒.๔๐๒	.๐๗๐
ภายในกลุ่ม	๕๒.๕๑๔	๑๓๕	.๓๘๕		
รวม	๕๕.๓๑๗	๑๓๘			

จากตารางที่ ๑๑ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๑๒ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	N	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
๑๐,๐๐๐ บาทลงมา	๓๘	๓.๖๓๑๖	.๖๓๑๒๒	มาก
๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท	๖๕	๓.๗๑๕๔	.๕๖๒๗๐	มาก
๒๐,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท	๑๖	๓.๗๓๑๓	.๖๑๕๐๕	มาก
๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๒๐	๓.๓๐๕๐	.๗๕๑๐๕	ปานกลาง
รวม	๑๓๙	๓.๖๓๕๓	.๖๓๓๑๓	มาก

จากตารางที่ ๑๒ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ต่อเดือนโดยภาพรวม มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๓๕๓$, S.D. = .๖๓๓๑๓) และแยกตามช่วงรายได้ต่อเดือน มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๓ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๒.๗๔๗	๓	.๙๑๖	๒.๓๕๑	.๐๗๕
ภายในกลุ่ม	๕๒.๕๗๑	๑๓๕	.๓๘๖		
รวม	๕๕.๓๑๗	๑๓๘			

จากตารางที่ ๑๓ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๑๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

เพศ	N	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
ชาย	๕๘	๒.๘๖๓๕	.๘๑๕๓๓	บางครั้ง
หญิง	๔๑	๒.๓๘๒๖	.๖๐๐๗๖	นาน ๆ ครั้ง

จากตารางที่ ๑๔ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เพศชายมีความสนใจในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = ๒.๘๗๓๕$, S.D. = .๘๑๕๕๓) และเพศหญิงมีความสนใจในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง ($\bar{X} = ๒.๓๘๒๕$, S.D. = .๖๐๐๗๕)

ตารางที่ ๑๕ แสดงการเปรียบเทียบความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

เพศ	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	๕๘	๒.๘๗๓๕	.๘๑๕๕๓	๓.๕๑๕	.๐๐๐*
หญิง	๔๑	๒.๓๘๒๕	.๖๐๐๗๕		

* $P < .๐๕$

จากตารางที่ ๑๕ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยที่เพศชายมีความสนใจในพระพุทธศาสนาสูงกว่าเพศหญิง ($\bar{X} = ๒.๘๗๓๕$, S.D. = .๘๑๕๕๓ และ $\bar{X} = ๒.๓๘๒๕$, S.D. = .๖๐๐๗๕ ตามลำดับ)

ตารางที่ ๑๖ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ

อายุ	N	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
๒๐-๓๐ ปี	๓๒	๒.๗๓๑๒	.๗๓๐๖๔	บางครั้ง
๓๑-๔๐ ปี	๕๒	๒.๘๗๑๒	.๘๒๗๓๑	บางครั้ง
๔๑-๕๐ ปี	๔๓	๒.๕๓๗๒	.๗๐๕๔๗	บางครั้ง
๕๑ ปีขึ้นไป	๑๒	๒.๗๕๑๗	๑.๐๑๔๘๕	บางครั้ง
รวม	๑๓๙	๒.๗๒๘๘	.๗๕๒๑๕	บางครั้ง

จากตารางที่ ๑๖ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุโดยภาพรวม มีความสนใจในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = ๒.๗๒๘๘$, S.D. = .๗๕๒๑๕) และแยกตามช่วงอายุ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๑๖

ตารางที่ ๑๗ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงาน
ไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ

อายุ	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๒.๖๘๐	๓	.๘๙๓	๑.๔๓๗	.๒๓๕
ภายในกลุ่ม	๘๓.๕๒๕	๑๓๕	.๖๒๒		
รวม	๘๖.๖๐๕	๑๓๘			

จากตารางที่ ๑๗ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุแตกต่างกัน
มีความสนใจในพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๑๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความสนใจใน
พระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับ
การศึกษา

ระดับการศึกษา	N	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
เทียบเท่า / ต่ำกว่า ปวช.	๔๗	๒.๗๖๓๘	.๗๗๕๔๗	บางครั้ง
อนุปริญญา	๔๘	๒.๕๔๑๗	.๘๖๗๕๘	บางครั้ง
ปริญญาตรี	๓๕	๒.๔๕๓๘	.๖๖๒๘๗	นาน ๆ ครั้ง
สูงกว่าปริญญาตรี	๕	๒.๕๐๐๐	.๕๓๓๘๕	บางครั้ง
รวม	๑๓๕	๒.๗๒๘๘	.๗๕๒๑๕	บางครั้ง

จากตารางที่ ๑๘ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับ
การศึกษาโดยภาพรวม มีความสนใจในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = ๒.๗๒๘๘$,
S.D. = .๗๕๒๑๕) และแยกตามระดับต่าง ๆ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๑๘

ตารางที่ ๑๕ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงาน
ไปรษณีย์ภูมิภาคีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๕.๔๔๓	๓	๑.๘๑๔	๓.๐๑๘	.๐๓๒*
ภายในกลุ่ม	๘๑.๑๖๒	๑๓๕	.๖๐๑		
รวม	๘๖.๖๐๕	๑๓๘			

* $P < .๐๕$

จากตารางที่ ๑๕ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภูมิภาคีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé) ดังตารางที่ ๒๐

ตารางที่ ๒๐ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภูมิภาคีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

ระดับการศึกษา	เทียบเท่า/ต่ำกว่าปวช. ($\bar{X} = ๒.๗๖๓๘$)	อนุปริญญา ($\bar{X} = ๒.๕๔๑๗$)	ปริญญาตรี ($\bar{X} = ๒.๔๕๓๘$)	สูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = ๒.๕๐๐๐$)
เทียบเท่า/ต่ำกว่าปวช. ($\bar{X} = ๒.๗๖๓๘$)	-	-.๑๗๗๘	.๓๑๐๐	.๒๖๓๘
อนุปริญญา ($\bar{X} = ๒.๕๔๑๗$)		-	.๔๘๗๘*	.๓๓๐๖
ปริญญาตรี ($\bar{X} = ๒.๔๕๓๘$)			-	-.๐๔๖๒
สูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = ๒.๕๐๐๐$)				-

* $P < .๐๕$

จากตารางที่ ๒๐ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภูมิภาคีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา มีความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างจากพนักงานที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ ๒๑ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความสนใจใน พระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม สถานภาพ

สถานภาพ	N	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
โสด	๕๘	๒.๗๒๕๓	.๗๕๒๓๑	บางครั้ง
สมรส	๗๓	๒.๖๓๐๑	.๗๖๖๕๕	บางครั้ง
แยกกันอยู่	๔	๓.๕๗๕๐	.๒๕๐๐๐	เกือบทุกครั้ง
หย่าร้าง	๔	๓.๒๗๕๐	.๓๒๐๑๖	บางครั้ง
รวม	๑๓๙	๒.๗๒๘๘	.๗๕๒๑๕	บางครั้ง

จากตารางที่ ๒๑ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถาน ภาพโดยภาพรวม มีความสนใจในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = ๒.๗๒๘๘$, S.D. = . ๗๕๒๑๕) และแยกตามสถานภาพต่าง ๆ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๒๑

ตารางที่ ๒๒ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงาน ไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๘.๑๑๖	๓	๒.๗๐๕	๔.๖๕๓	.๐๐๔*
ภายในกลุ่ม	๗๘.๔๘๕	๑๓๕	.๕๘๑		
รวม	๘๖.๖๐๕	๑๓๘			

* $P < .๐๕$

จากตารางที่ ๒๒ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพแตก ต่างกัน มีความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงทำการ วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé) ดังตารางที่ ๒๓

ตารางที่ ๒๓ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

สถานภาพ	โสด ($\bar{X} = ๒.๗๒๕๓$)	สมรส ($\bar{X} = ๒.๖๓๐๑$)	แยกกันอยู่ ($\bar{X} = ๓.๕๗๕๐$)	หย่าร้าง ($\bar{X} = ๓.๒๗๕๐$)
โสด ($\bar{X} = ๒.๗๒๕๓$)	-	.๐๕๕๒	-๑.๒๔๕๗*	-.๕๔๕๗
สมรส ($\bar{X} = ๒.๖๓๐๑$)		-	๑.๓๔๕๕*	-.๖๔๕๕
แยกกันอยู่ ($\bar{X} = ๓.๕๗๕๐$)			-	.๗๐๐๐
หย่าร้าง ($\bar{X} = ๓.๒๗๕๐$)				-

* $P < .๐๕$

จากตารางที่ ๒๓ พบว่าพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพโสด มีความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างจากพนักงานที่มีสถานภาพแยกกันอยู่ และพนักงานที่มีสถานภาพสมรส มีความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างจากพนักงานที่มีสถานภาพแยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนนอกนั้น ไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ ๒๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าระดับ ความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	N	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
๑๐,๐๐๐ บาทลงมา	๓๘	๒.๖๑๕๘	.๗๗๑๒๘	บางครั้ง
๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท	๖๕	๒.๘๕๘๕	.๘๑๖๑๘	บางครั้ง
๒๐,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท	๑๖	๒.๗๒๕๐	.๗๑๖๕๔	บางครั้ง
๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๒๐	๒.๕๒๕๐	.๗๘๕๕๘	บางครั้ง
รวม	๑๓๙	๒.๗๒๘๘	.๗๕๒๑๕	บางครั้ง

จากตารางที่ ๒๔ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภูมิภาค กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ ต่อเดือน โดยภาพรวม มีความสนใจในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = ๒.๗๒๘๘$, S.D. = .๗๘๒๑๘) และแยกตามช่วงรายได้ต่อเดือน มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๒๔

ตารางที่ ๒๕ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงาน ไปรษณีย์ภูมิภาค กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๒.๔๐๕	๓	.๘๐๓	๑.๒๘๘	.๒๘๑
ภายในกลุ่ม	๘๔.๑๕๖	๑๓๕	.๖๒๔		
รวม	๘๖.๖๐๕	๑๓๘			

จากตารางที่ ๒๕ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภูมิภาค กรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความสนใจในพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ ๕ ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้นำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕ และใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๖ แสดงจำนวน ร้อยละ (Percentage) ปัญหาเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ภายในกรุงเทพมหานคร

ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
๑. ไม่ค่อยมีเวลาเข้าวัดฟังธรรม	๒๐	๓๗.๐
๒. ต้องทำงานหาเลี้ยงชีพไม่มีเวลาสนใจในการรักษาศีล ๕	๑๒	๒๒.๒
๓. สภาพแวดล้อมทางสังคมทำให้การรักษาศีล ๕ เป็นเรื่องยาก	๘	๑๔.๘
๔. มักฆ่าสัตว์เล็กน้อย เช่น ยุง มด แมลง เป็นต้น โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกรรมที่จะเกิดขึ้น	๕	๙.๓
๕. การรักษาศีลข้อ ๕ ไม่ค่อยสมบูรณ์เพราะจะต้องมีการพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูงในงานสังคมเป็นบางครั้ง	๕	๙.๓
๖. ขาดการยับยั้งชั่งใจเมื่อมีสิ่งช่วยวนทำให้เกิดปัญหาครอบครัว เช่น ทะเลาะวิวาท หย่าร้าง เป็นต้น	๒	๓.๗
๗. ไม่เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ชัดเจนจากการรักษาศีล	๒	๓.๗
รวม	๕๔	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๒๖ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภายในกรุงเทพมหานคร จำนวน ๕๔ คน ได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕ เรียงลำดับ ดังนี้ (๑) ไม่ค่อยมีเวลาเข้าวัดฟังธรรม คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๐ (๒) ต้องทำงานหาเลี้ยงชีพไม่มีเวลาสนใจในการรักษาศีล ๕ คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๒ (๓) สภาพแวดล้อมทางสังคมทำให้การรักษาศีล ๕ เป็นเรื่องยาก คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘ (๔) มักฆ่าสัตว์เล็กน้อย เช่น ยุง มด แมลง เป็นต้น โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกรรมที่จะเกิดขึ้น และ (๕) การรักษาศีลข้อ ๕ ไม่ค่อยสมบูรณ์เพราะจะต้องมีการพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูงในงานสังคมเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๙.๓ (๖) ขาดการยับยั้งชั่งใจเมื่อมีสิ่งช่วยวนทำให้เกิดปัญหาครอบครัว เช่น ทะเลาะวิวาท หย่าร้าง เป็นต้น และ (๗) ไม่เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ชัดเจนจากการรักษาศีล คิดเป็นร้อยละ ๓.๗

ตารางที่ ๒๗ แสดงจำนวน ร้อยละ (Percentage) แนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕ ของ
พนักงานไปรษณีย์ภาคีเจริญ กรุงเทพมหานคร

แนวทางแก้ไข	จำนวน	ร้อยละ
๑. ควรหาเวลาว่างเข้าวัดฟังธรรมและรักษาศีล	๑๖	๓๒.๐
๒. ควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดอบรมให้พนักงานเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการรักษาศีล ๕	๕	๑๐.๐
๓. ควรอนุญาตและสนับสนุนให้พนักงานลาไปรักษาศีลและปฏิบัติธรรม	๗	๑๔.๐
๔. ควรตรวจสอบและเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ทุกประเภทเมื่อจัดงานสังสรรค์	๗	๑๔.๐
๕. ควรยกย่องเชิดชูคนดีมีศีลธรรมให้เป็นแบบอย่าง	๕	๑๐.๐
๖. ควรนำหลักศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	๔	๘.๐
๗. ควรณรงค์ส่งเสริมให้รับประทานอาหารเจหรือมังสวิรัต	๒	๔.๐
รวม	๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๒๗ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาคีเจริญ จำนวน ๕๐ คน ได้เสนอแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕ เรียงลำดับ ดังนี้ (๑) ควรหาเวลาว่างเข้าวัดฟังธรรมและรักษาศีล คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐ (๒) ควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดอบรมให้พนักงานเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการรักษาศีล ๕ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐ (๓) ควรอนุญาตและสนับสนุนให้พนักงานลาไปรักษาศีลและปฏิบัติธรรม และ (๔) ควรตรวจสอบและเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ทุกประเภทเมื่อจัดงานสังสรรค์ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐ (๕) ควรยกย่องเชิดชูคนดีมีศีลธรรมให้เป็นแบบอย่าง คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐ (๖) ควรนำหลักศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ ๘.๐ และ (๗) ควรณรงค์ส่งเสริมให้รับประทานอาหารเจหรือมังสวิรัต คิดเป็นร้อยละ ๔.๐

บทที่ ๕

บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” นี้ มีสภาพความเป็นมาของปัญหาจากการที่สังคมในปัจจุบันคนมักจะไม่สนใจในการรักษาศีล ๕ จึงก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น การทำร้ายกัน ฆ่ากัน การลักขโมยปล้นแย่งชิง การกระทำความผิดทางเพศ การไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต และการเสพสิ่งเสพติดมีเงินมาจนก่อให้เกิดปัญหาและอุบัติเหตุต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งหากมีการประพฤติปฏิบัติในหลักของศีล ๕ แล้วย่อมช่วยบรรเทาปัญหาต่าง ๆ นั้นได้ และงานไปรษณีย์ก็เป็นธุรกิจประเภทหนึ่งที่ต้องอาศัยหลักของศีล ๕ นั้น เพื่อให้องค์กรพัฒนาและได้รับการยอมรับนับถือ จึงทำให้ผู้วิจัยอยากรู้ว่ามีปัจจัยใดที่มีผลต่อการรักษาศีลของพนักงานไปรษณีย์หรือไม่ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ และเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า พนักงานไปรษณีย์ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ด้านความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมและด้านความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๗๗ คน และเลือกได้กลุ่มตัวอย่าง ๑๓๕ คน โดยดูจากบัญชีรายชื่อของประชากรทั้งหมดแล้วเลือกกลุ่ม ๑ คน เว้น ๑ คน และใช้วิธีการสุ่มแบบเป็นระบบ (Systematic Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมทางสังคมศาสตร์ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบ (Fact Findings) ได้ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๕ มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔ มีการศึกษาระดับอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕ มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๕ และมีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๘

๕.๑.๒ ผลการศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมและความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๓๕๓$, S.D. = .๖๓๓๑๓) และมีความสนใจในพระพุทธศาสนาโดยภาพรวม อยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = ๓.๑๘๒๐$, S.D. = .๕๗๔๒๐)

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมและความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่อเดือน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพและรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมไม่แตกต่างกัน

๒) พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ ที่มีอายุและรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความสนใจในพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน แต่ที่มีเพศแตกต่างกันมีความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน โดยที่เพศชายมีความสนใจในพระพุทธศาสนาสูงกว่าเพศหญิง ($\bar{X} = ๒.๘๗๓๕$, S.D. = .๘๑๕๕๓ และ $\bar{X} = ๒.๓๘๒๕$, S.D. = .๖๐๐๗๕ ตามลำดับ) นอกจากนี้พนักงานที่มีระดับการศึกษาและสถานภาพแตกต่างกัน มีความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน จึงทำการตรวจสอบโดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ พบว่า พนักงานที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา มีความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างจากพนักงานที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี พนักงานที่มีสถานภาพ โสด มีความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างจากพนักงานที่มีสถานภาพแยกกันอยู่ และพนักงานที่มีสถานภาพสมรส มีความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างจากพนักงานที่มีสถานภาพแยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

๕.๑.๔ ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕ พบว่า พนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ ได้เสนอปัญหาไว้ดังนี้ (๑) ไม่ค่อยมีเวลาเข้าวัดฟังธรรม (๒) ต้องทำงานหาเลี้ยงชีพไม่มีเวลาสนใจในการรักษาศีล ๕ (๓) สภาพแวดล้อมทางสังคมทำให้การรักษาศีล ๕ เป็นเรื่องยาก (๔) มักฆ่าสัตว์เล็กน้อย เช่น ขุน มด แมลง เป็นต้น โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น (๕)

การรักษาศีลข้อ ๕ ไม่ค่อยสมบูรณ์เพราะจะต้องมีการพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูงในงานสังคมเป็นบางครั้ง (๖) ขาดการยับยั้งชั่งใจเมื่อมีสิ่งยั่วชวนทำให้เกิดปัญหาครอบครัว เช่น ทะเลาะวิวาท หย่าร้าง เป็นต้น และ (๗) ไม่เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ที่ชัดเจนจากการรักษาศีล

พนักงานไปรษณีย์เกษียณอายุ ได้เสนอแนวแก้ไขไว้ดังนี้ (๑) ควรหาเวลาว่างเข้าวัดฟังธรรม และรักษาศีล (๒) ควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดอบรมให้พนักงานเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการรักษาศีล (๓) ควรอนุญาตและสนับสนุนให้พนักงานลาไปรักษาศีลและปฏิบัติธรรม (๔) ควรงดสุราและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกประเภทเมื่อจัดงานสังสรรค์ (๕) ควรยกย่องเชิดชูคนดีมีศีลธรรมให้เป็นแบบอย่าง (๖) ควรนำหลักศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และ (๗) ควรรณรงค์ส่งเสริมให้รับประทานอาหารเจหรือมังสวิวัต

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

๕.๒.๑ การศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมและความสนใจในพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า พนักงานไปรษณีย์เกษียณอายุ กรุงเทพมหานคร มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานส่วนใหญ่เป็นผู้มีวุฒิภาวะ มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องกฎแห่งกรรม เชื่อเรื่องผลของการกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับหลักความเชื่อที่ ธวัช ปุณโณทก กล่าวไว้ว่า ความเชื่อ คือ การยอมรับอันเกิดอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่เป็นผลดีหรือผลร้ายต่อมนุษย์ แม้ว่าพลังอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านี้ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง แต่มนุษย์ในสังคมหนึ่งยอมรับและให้ความเคารพยำเกรง จึงทำให้พนักงานไปรษณีย์เกษียณอายุมีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระครูปลัดสัณห์ พิพัฒน์วิริยาจารย์ เรื่อง “ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของนักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง) ปีการศึกษา ๒๕๔๗” พบว่า นักศึกษามีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมในระดับสูงเป็นที่น่าพอใจ

ส่วนความสนใจในพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า พนักงานไปรษณีย์เกษียณอายุ มีความสนใจในพระพุทธศาสนาโดยภาพรวม อยู่ในระดับบางครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานไปรษณีย์ส่วนใหญ่ต้องมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อการดำรงชีพ จึงอาจมีเวลาน้อยในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนาเท่าที่ควร จึงทำให้พนักงานไปรษณีย์มีความสนใจในพระพุทธศาสนาในระดับบางครั้ง ซึ่งถือว่ายังมีความสนใจในระดับหนึ่ง แม้จะไม่มากแต่ก็อยู่ระดับกลาง ๆ ไม่ได้ปล่อยปละละเลย ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่ที่สำคัญของชาวพุทธ ๔ ประการ คือ (๑) ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ (๒) ปฏิบัติตามหลักธรรม

และประเพณีพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา (๓) เผยแผ่ธรรมโดยไม่ดูหมิ่นศาสนาอื่น ไม่เผยแผ่ด้วยวิธีล่อลวง และไม่จำกัดอยู่เฉพาะการพูดด้วยวาจาเท่านั้น (๔) ปกป้องพระพุทธศาสนา เหล่านี้คือหน้าที่ที่ชาวพุทธทุกคนควรปฏิบัติ เพื่อเป็นการทำนุบำรุงส่งเสริมเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ดำรงคงอยู่ตลอดไป

๕.๒.๒ การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมและความสนใจในพระพุทธศาสนาของพนักงานไปรษณีย์เกษียณอายุ กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่อเดือน ผลการวิจัยพบว่า พนักงานไปรษณีย์เกษียณอายุที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพและรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานทุกคนย่อมได้รับการศึกษาเรียนรู้และมีประสบการณ์ทางพระพุทธศาสนาบ้างไม่มากนักน้อย จึงทำให้มีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมและผลของการกระทำ เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น ไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะ เป็นเพศไหน การศึกษาระดับใด สถานภาพเป็นอย่างไร และรายได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ เรื่อง “ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของนักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง) ปีการศึกษา ๒๕๔๖” พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมไม่แตกต่างกัน

ส่วนความสนใจในพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า พนักงานไปรษณีย์เกษียณอายุ ที่มีอายุและรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความสนใจในพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ที่มีเพศแตกต่างกันมีความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน โดยที่เพศชายมีความสนใจในพระพุทธศาสนาสูงกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เนื่องจากเพศชายส่วนใหญ่จะได้ผ่านการบวชเรียนในพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นการทดแทนพระคุณบิดามารดาอันเป็นความเชื่อทางวัฒนธรรมของคนไทยมาแล้ว จึงทำให้มีจิตฝักใฝ่สนใจที่จะศึกษาเรียนรู้หลักธรรมและกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอยู่บ้าง นอกจากนี้ยังพบอีกว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาและสถานภาพแตกต่างกัน มีความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาและปริญญาตรีอาจมีความรู้ในทางด้านพระพุทธศาสนาไม่เท่ากัน จึงทำให้มีความสนใจแตกต่างกัน และพนักงานที่มีสถานภาพ โสด สมรส และแยกกันอยู่ อาจมีความสะดวก ความคล่องตัว ความรับผิดชอบ รวมทั้งสภาพจิตใจที่ไม่เหมือนกัน เช่น ผู้ที่โสดก็จะมีอิสระในตัวเองอย่างเต็มที่ ส่วนผู้ที่สมรสอาจจะมีภาระหน้าที่ต้องดูแลครอบครัว และผู้ที่หย่าร้างอาจมีสภาพจิตใจที่อ้างว้างหัวเหวห่างแล้วก็เข้าวัดฟังธรรมศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมะ โดยหวังให้เป็นที่พึ่งทางใจ จึงทำให้มีความสนใจในพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าวมาแล้ว สามารถสรุปผลเป็นข้อเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑) บริษัท ไปรษณีย์ไทย ควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดอบรมให้พนักงานเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการรักษาสีต ๕

๒) ควรส่งเสริมสนับสนุนและอนุญาตให้พนักงานลาไปรักษาสีตปฏิบัติธรรมได้

๓) ควรส่งเสริมการยกย่องเชิดชูคนดีมีศีลธรรมให้เป็นแบบอย่างของพนักงานในองค์กร

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

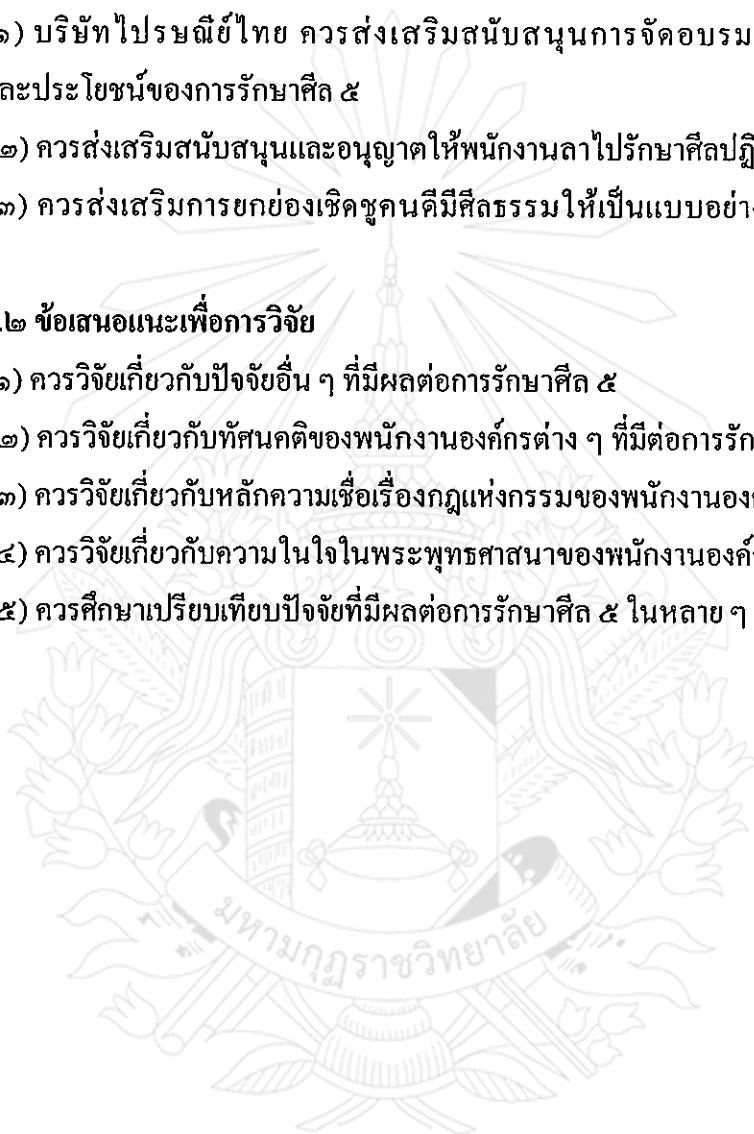
๑) ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการรักษาสีต ๕

๒) ควรวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของพนักงานองค์กรต่าง ๆ ที่มีต่อการรักษาสีต ๕

๓) ควรวิจัยเกี่ยวกับหลักความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพนักงานองค์กรต่าง ๆ

๔) ควรวิจัยเกี่ยวกับความใส่ใจในพระพุทธศาสนาของพนักงานองค์กรต่าง ๆ

๕) ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาสีต ๕ ในหลาย ๆ ด้าน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

ข้อมูลทุติยภูมิ

๑) หนังสือ

กัลยา วานิชบัญชา. การใช้ SPSS FOR WINDOWS ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพมหานคร :

ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

การสื่อสารแห่งประเทศไทย. ๑๐๐ ปีการไปรษณีย์ไทย, กรุงเทพมหานคร : การสื่อสารแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๖.

_____ . รวมข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ และบันทึกสั่งการ เกี่ยวกับการรับฝากไปรษณีย์
ในประเทศและระหว่างประเทศ ว่าด้วยเรื่องบริการพิเศษ เล่ม ๑. กรุงเทพมหานคร :
การสื่อสารแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๒.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิต,
๒๕๔๑.

ญาณสังวร, สมเด็จพระ. ความจริงที่ต้องเข้าใจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๓๘.

ทวี ผลสมภพ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับปรัชญาอภิธรรม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราม
คำแหง, ๒๕๓๕.

ธนิต อยู่โพธิ์. อานิสงส์ของศีล ๕. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

นิภา เมธาวีชัย. วิทยาการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๑.

ปราณี สำเร็จราชย์, มูลนิธิ. ศีล ๕ เรื่องน่ารู้. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิปราณี สำเร็จ
ราชย์, ๒๕๔๖.

พระเทพเวที (ปยุตฺ ฺปยุตฺโต). ธรรมานุญชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ ๗๗. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์ พรินต์
ติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๑.

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ). พจนานุกรมธรรมของท่านปัญญานันทะ. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ม.ป.ป.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). พุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

_____. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

_____. จารึกอโศก. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๑.

_____. พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

พระพจนารถ ปภาโส. ศีลবারมี. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ส่องสยาม จำกัด, ๒๕๔๕.

พระพุทธโฆษาจารย์. ธรรมปัทมกุฎกา ภาค ๓. แปลโดยมหาหมกุฎราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : มหาหมกุฎราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

พุทธทาสภิกขุ. ทาน ตีล ภาวนา. กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, ๒๕๔๐.

มหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระ. สารานุกรมพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : มหาหมกุฎราชวิทยาลัย, ๒๕๒๕.

มานพ นักการเขียน, ผศ. พระพุทธศาสนากับสตรีศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๔๖.

ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๐.

วศิน อินทสระ. ศีล สมาธิ ปัญญา (หลักการศึกษเพื่อพัฒนาชีวิต). กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ม.ป.ป.

สังศรี ชมภูวงศ์. การวิจัย. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๗.

สนิท ศรีตำแดง. ปรัชญาเถรวาท. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

แสง จันทร์งาม. พุทธศาสนวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทวีพิมพ์ดี, ๒๕๑๒.

_____. ศาสนาวิทยา. กรุงเทพมหานคร : เจริญรัตน์การพิมพ์, ๒๕๔๒.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. เพื่อความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับหลักกรรม. กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์, ๒๕๔๔.

๒) วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์ / วิจัย

- ชาญชัย ชมดิษฐ์. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามศีลห้าตามคำรายงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา ๖”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๘.
- ณัฐฐิกา ทางสวัสดิกุล. “ศึกษาอิทธิพลของศีล ๕ ที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร”. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต. วิทยาลัยศาสนศึกษา : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๕.
- ตรึงจิต รุ่งมะลิ่ง. “ความเชื่อเรื่องเบญจศีลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา จังหวัดนครปฐม”. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต. วิทยาลัยศาสนศึกษา : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๗.
- นนทนา อังสุวรรณี. “การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับเบญจศีลของชาวพุทธในสังคมเมืองและชนบทที่อยู่ในและนอก โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โดยศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๓.
- พรชัยพร ยกเชื้อ. “พระพุทธศาสนากับปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทย : ศึกษาความค่านิ่งเรื่องศีล ๕ ของผู้กระทำความผิดในเรือนจำกลางคลองเปรม”. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑.
- พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ (สุเทพ ปสฺสฺวิโก). “ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง) ปีการศึกษา ๒๕๔๗”. โครงการฝึกอบรมพัฒนานักวิจัย. สถาบันวิจัยญาณสังวร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- พระครูสุนทรธรรมโสภณ (ผศ.). “การนำหลักขรวาจาธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตของสมาชิกผู้เข้าอบรมจิตภาวนาที่ศูนย์ส่งเสริมพุทธธรรม วัดเสนาหา จังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๕๔๘”. โครงการวิจัย. สถาบันวิจัยญาณสังวร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- พระมหาจำลอง แก่นแก้ว. “การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของเบญจศีลและเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมสำหรับผู้ลาสิกขาในสังคมไทย : กรณีศึกษาที่คณะพุทธศาสนิกชนในกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒.

พระมหาพิชิตชัย ขมพาลไฟ. การศึกษาทัศนะเรื่องศีล ๕ ของชาวพุทธในสังคมไทยปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒.

พระมหาภายิต สุขวรรณดี (สุภาสิด). “การรักษาศีล ๕ ของนักศึกษาภาคสมทบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ พ.ศ. ๒๕๔๗”. โครงการฝึกอบรมพัฒนานักวิจัย. สถาบันวิจัยญาณสังวร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

๓) บทความจากหนังสือรวมบทความ / บทความในวารสาร

ธวัช ปุณ โนนทก. “ความเชื่อพื้นบ้านอันสัมพันธ์กับชีวิตในสังคมอีสาน” ใน วัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐ : ๑๕๐.

ภายิต สุขวรรณดี. “กรรมทฤษฎีที่ว่าด้วยการพึงพิงตนเอง”, สิรินธรปริทรรศน์. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒๑ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๐) : ๑-๒.

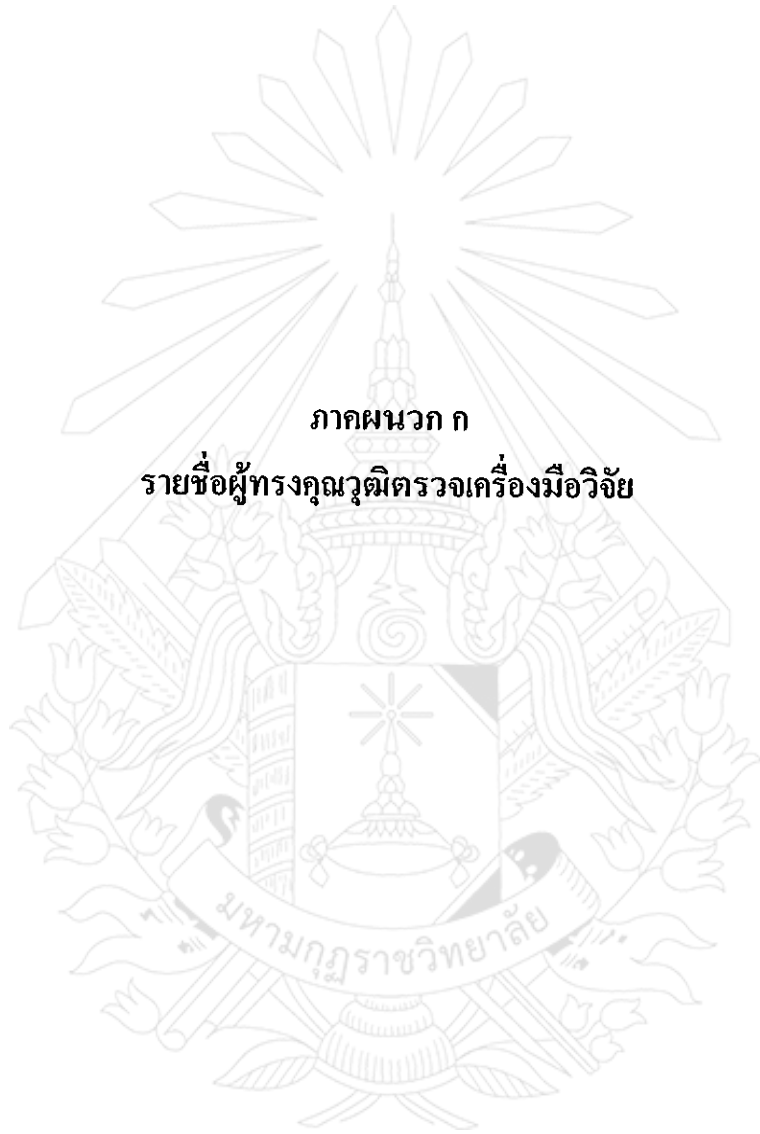
๔) เอกสารอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้อัปเดต

ไปรษณีย์ไทย จำกัด, บริษัท. “สถิติรายได้-รายจ่ายของที่ทำกรไปรษณีย์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๔๘”. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด, ๒๕๔๘, (อัดสำเนา).

ภาคผนวก

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

๑. พระครูปริชาทรรมวิธาน

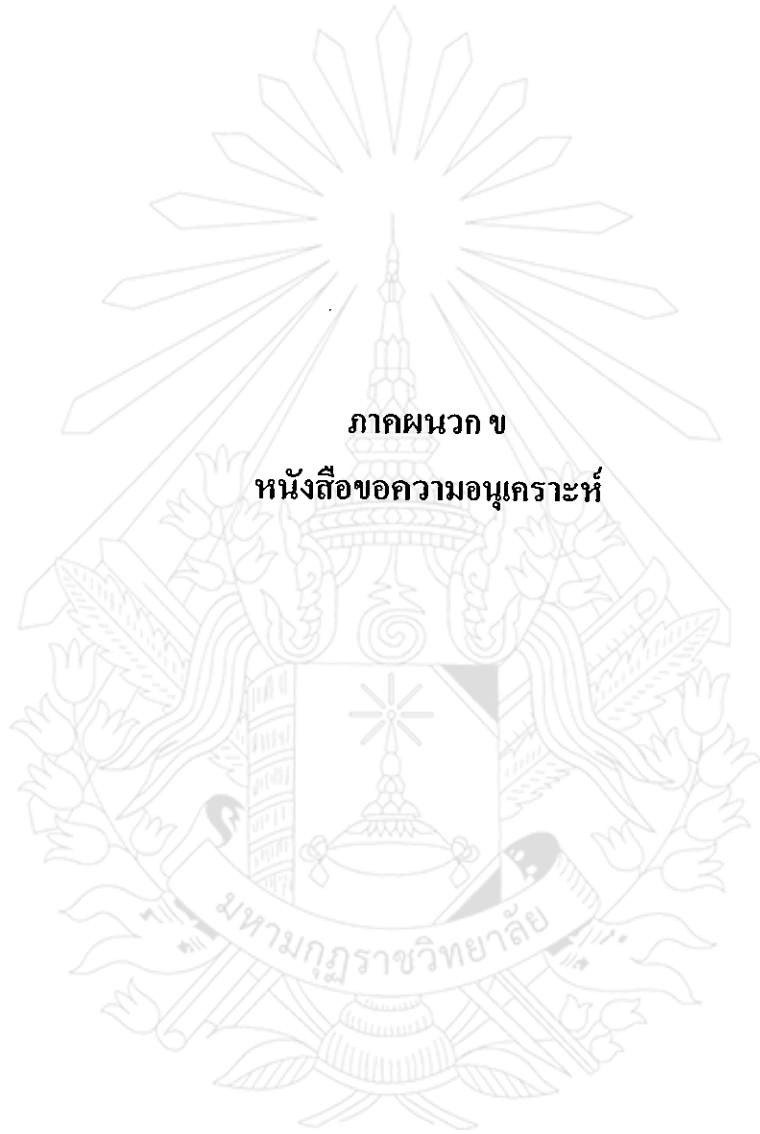
วุฒิการศึกษา M.A. (Philosophy) มหาวิทยาลัยพาราณสี ประเทศอินเดีย
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม

๒. พระมหาเหรียญชัย อติวีโร

วุฒิการศึกษา ค.ม. (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ศูนย์บริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม

๓. พระสมัชช กิตติญาโณ

วุฒิการศึกษา ศศ.ม. (จิตวิทยาชุมชน) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศร ๖๐๑๑ (๒.๘) / ๖ ๐๖๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
 ๒๖ หมู่ ๘ ต.ช่อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๙๓๑๖๐
 โทร.(๐๒) ๕๒๙-๑๖๖๓, ๕๒๙-๑๒๙๒ FAX ๕๒๙-๑๒๙๑

๑๑ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอนิมนต์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน พระครูปริชาทรธรรมวิธาน

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างสารนิพนธ์ และเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางบุญชญา วิวิธขจร นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา พุทธศาสนศึกษา รุ่นที่ ๑ / ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรักษาศีล ๕ : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานไปรษณีย์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยก่อนทำการเก็บข้อมูล โดยมี รศ.พ.ต.อ.ดร.ลำดวน ศรีมณี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และ ผศ.ดร. มานพ นักการเรียน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ จึงใคร่ขอนิมนต์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามที่จะใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยดังกล่าวแก่นักศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

 (พระวิบูลธรรมภรณ์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โครงการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๔๒๕-๑๖๖๓ ต่อ ๑๑๖

ที่ ศธ ๖๐๑๑ (๒.๘) / ๖๐๖๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
 ๔๖ หมู่ ๗ ต.อ้อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๙๓๑๖๐
 โทร.(๐๒) ๕๒๙-๑๖๖๓, ๕๒๙-๑๒๙๖ FAX ๕๒๙-๑๒๙๐

๑๑ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอนิมนต์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน พระมหาหริญชัย อติวีโร

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างสารนิพนธ์ และเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางบุญชญา วิวิธขจร นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา พุทธศาสนศึกษา รุ่นที่ ๑ / ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา ศีล : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานไปรษณีย์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยก่อนทำการเก็บข้อมูล โดยมี รศ.พ.ต.อ.ดร.ลำดวน ศรีมณี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และ ผศ.ดร. มานพ นักการเรียน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ จึงใคร่ขอนิมนต์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามที่จะใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยดังกล่าวแก่นักศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา และขอขอบใจมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(พระวิบูลธรรมาภรณ์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โครงการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๔๒๕-๑๖๖๓ ต่อ ๑๑๖

ที่ ศธ ๖๐๑๑ (๒.๘) / ๖ ๐๖๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
 ๒๖ หมู่ ๘ ต.ธ่อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๙๑๑๖๐
 โทร. (๐๒) ๕๒๙-๑๖๖๓, ๕๒๙-๑๖๖๒ FAX ๕๒๙-๑๖๕๑

๑๑ กันยายน ๒๕๕๐

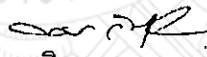
เรื่อง ขอนิมนต์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย
 เรียบ พระสมชาย กิตติญาโณ
 สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างสารนิพนธ์ และเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางบุญชญา วิวิธขร นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา พุทธศาสนศึกษา รุ่นที่ ๑ / ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรักษาศีล ๕ : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานไปรษณีย์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยก่อนทำการเก็บข้อมูล โดยมี รศ.พ.ต.อ.ดร. ถัดวน ศรีมณี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และ ผศ.ดร. มานพ นักการเรือน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ จึงใคร่ขอนิมนต์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามที่จะใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยดังกล่าวแก่นักศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา และขอขอบใจมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

 (พระวิบูลธรรมภรณ์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โครงการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๔๒๕-๑๖๖๓ ต่อ ๑๑๖

ที่ ศร ๖๐๑๑ (๒.๘) / ๖๐๖๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
 ๒๖ หมู่ ๘ ต.ช่อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๖๐
 โทร (๐๒) ๕๒๙-๑๖๖๓, ๕๒๙-๑๖๖๒ FAX ๕๒๙-๑๖๕๑

๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร หัวหน้างานไปรษณีย์รองเมือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๓๐ ชุด

ด้วยนางบุณชญา วิวิธขจร นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา พุทธศาสนศึกษา รุ่นที่ ๑ / ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีไปรษณีย์ภูมิภาคิยเจริญ กรุงเทพมหานคร” ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยก่อนการทำการเก็บข้อมูล โดยมี รศ.พ.ต.อ.ดร. ถ้ำควน ศรีมณี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และ ผศ.ดร.มานพ นักการเรียน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์เพื่อแจกแบบสอบถามแก่เจ้าพนักงานไปรษณีย์ในหน่วยงานของท่าน จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อทดลองเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

 (พระวิบูลธรรมภรณ์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โครงการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๔๒๕-๑๖๖๓ ต่อ ๑๑๖

ที่ ศร ๖๐๑๑ (๒.๘) / ๐๖๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
๒๖ หมู่ ๘ อ.อ้อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๙๓๑๖๐
โทร (๐๒) ๕๑๐๙-๑๖๖๓, ๕๑๐๙-๑๒๕๒ FAX ๕๑๐๙-๑๒๕๑

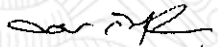
๑๒ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล
เจริญพร หัวหน้าที่ทำการไปรษณีย์ภาษีเจริญ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑๓๕ ชุด

ด้วยนางบุญชญา วิวิธจร นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา พุทธศาสนศึกษา รุ่นที่ ๑/๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ของพนักงานไปรษณีย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ” มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ จึงขอกความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าพนักงานไปรษณีย์ในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปประกอบการดำเนินการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

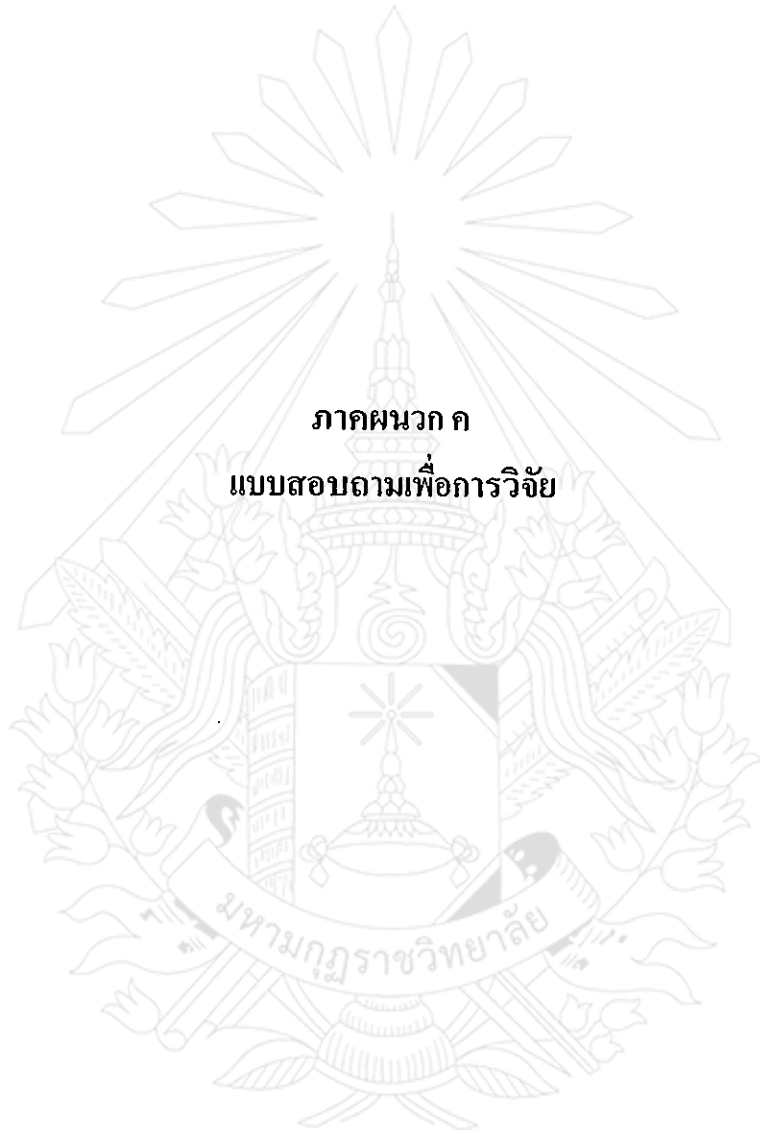

(พระวิบูลธรรมภรณ์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โครงการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๔๒๕-๑๖๖๓ ต่อ ๑๑๖

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ พนักงานไปรษณีย์ :

ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานไปรษณีย์ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามนี้ตามเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะปกปิดเป็นความลับ และจะนำผลไปวิเคราะห์ เพื่อนำการศึกษาต่อไป

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๔ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม

ตอนที่ ๓ ความสนใจในพระพุทธศาสนา

ตอนที่ ๔ ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕

เลขที่แบบสอบถาม.....

สำหรับผู้วิจัย

๑ ๒ ๓

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ

๑ () ชาย

๒ () หญิง

๔

๒. อายุ

๑ () ๒๐-๓๐ ปี

๒ () ๓๑-๔๐ ปี

๕

๓ () ๔๑-๕๐ ปี

๔ () ๕๑ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

๑ () เทียบเท่าหรือต่ำกว่า ปวช.

๒ () อนุปริญญา

๖

๓ () ปริญญาตรี

๔ () สูงกว่าปริญญาตรี

๔. สถานภาพ

๑ () โสด

๒ () สมรส

๗

๓ () แยกกันอยู่

๔ () หย่าร้าง

๕. รายได้ต่อเดือน

๑ () ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาทลงมา

๒ () ๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท

๘

๓ () ๒๐,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท

๔ () ๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ตอนที่ ๒ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเชื่อ					
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๑	การฆ่าสัตว์ทำให้อายุสั้น แต่การไม่ฆ่าสัตว์ทำให้อายุยืน						☐ ๕
๒	การเบียดเบียนทรมาณสัตว์ทำให้เป็นคนมีโรคมก แต่การไม่เบียดเบียนทรมาณสัตว์ทำให้เป็นคนไม่มีโรค						☐ ๑๐
๓	การไม่บริจาทานทำให้เป็นคนยากจนขัดสน แต่การบริจาทานทำให้เป็นคนมีทรัพย์สินสมบัติมาก						☐ ๑๑
๔	การไม่ประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตนทำให้เกิดในตระกูลต่ำ แต่การประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตนทำให้เกิดในตระกูลสูง						☐ ๑๒
๕	บุคคลที่เกิดมารูปร่างหน้าตาดีผิวพรรณงาม เพราะไม่เป็นคนมักโกรธและฉุนเฉียวง่าย						☐ ๑๓
๖	บุคคลได้ดีหรือชั่วไม่ได้ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมหรือผู้บังคับบัญชา แต่ขึ้นอยู่กับการกระทำของตนเอง						☐ ๑๔
๗	บุคคลที่ทำกรรมดีจะได้ขึ้นสวรรค์ แต่ทำกรรมชั่วจะตกนรก						☐ ๑๕
๘	บุคคลเกิดมามีความแตกต่างกันเพราะอำนาจของกรรม						☐ ๑๖
๙	บุคคลทำกรรมดีหรือชั่วย่อมได้รับผลของกรรมนั้น ไม่ช้าก็เร็ว						☐ ๑๗
๑๐	สัตว์โลกย่อมเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏตามอำนาจของกรรม						☐ ๑๘

ตอนที่ ๓ ความสนใจในพระพุทธศาสนา

ข้อ	ข้อความ	ระดับความสนใจ					
		ทุกครั้ง	เกือบทุก ครั้ง	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย	
๑	การอ่านหนังสือเกี่ยวกับธรรมะ						☐ ๑๕
๒	การฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์รายการธรรมะ						☐ ๒๐
๓	การทำบุญตักบาตรถวายอาหาร พระภิกษุ						☐ ๒๑
๔	การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา						☐ ๒๒
๕	การฟังเทศน์ในวันธรรมสวนะ						☐ ๒๓
๖	การพูดคุยสนทนาธรรมกับสมาชิกใน ครอบครัว						☐ ๒๔
๗	การชักชวนผู้อื่นเข้าวัดปฏิบัติธรรม						☐ ๒๕
๘	การเข้าอบรมเผยแผ่คุณธรรม						☐ ๒๖
๙	การศึกษาธรรมะจากอินเทอร์เน็ต						☐ ๒๗
๑๐	การใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนา แก้ไขปัญหาชีวิต						☐ ๒๘

ตอนที่ ๔ ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕

ปัญหา.....

แนวทางแก้ไข.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

บุญชญา วิวิธขจร

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	บุญชญา วิวิธขจร
วัน เดือน ปีเกิด	๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๗
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ เดิม	๓๕๖/๑ หมู่ ๘ แขวงบางปะกอก เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ ๑/๓๗๓ หมู่บ้านเพชรมณฑล ถนนเพชรเกษม ซอยเพชรเกษม ๘๑ แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
การศึกษา	
	พ.ศ. ๒๕๓๑ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาบัญชี วิทยาลัยเกษตรโปธิ์เทคนิค
	พ.ศ. ๒๕๔๐ ปริญญาตรี บริหารธุรกิจ สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
หน้าที่การงาน	
	พ.ศ. ๒๕๓๑ ผู้จัดการแผนกบัญชี บริษัท เดอะมอลล์กรุ๊ป จำกัด รวมเวลาในตำแหน่ง ๘ ปี
ปัจจุบัน	ประกอบธุรกิจความงามครบวงจรและสตูดิโอถ่ายภาพ

